

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**13^{ης} (19^{ης}) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.**

ΠΕΜΠΤΗ 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2009

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ

13^η (19^η) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.

Η 13η (19η) συνεδρίαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) πραγματοποιείται την Πέμπτη 10 Σεπτεμβρίου 2009 και ώρα 10.00 το πρωί στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δάφνης 61, Ψυχικό, υπό την Προεδρία του Προέδρου του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) Επίτιμου Καθηγητή Γεώργιου Μπαμπινιώτη.

Στη συνεδρίαση παρίστανται τα εξής μέλη της Ολομέλειας του ΣΠΔΕ:

- 1. Γεώργιος Μπαμπινιώτης**
Πρόεδρος Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Επίτιμος Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 2. Βασίλειος Άνθιμος**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών
Προϊστάμενος ΔΟΥ Β Περιστερίου
- 3. Παρασκευάς Γιαλούρης**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Αττικής
Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο αναπληρωματικός εκπρόσωπος
Απόστολος Παπακωνσταντίνου
- 4. Σωτήριος Γκλαβάς**
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- 5. Μιχαήλ Δερμιτζάκης**
Πρόεδρος Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας
Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 6. Ευθύμιος Αλεξανδρής**
Πρόεδρος Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων
- 7. Γενέθλιος Μαυρίκιος**
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας
- 8. Πολυξένη Μπίστα**
Διευθύντρια σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Διευθύντρια 1^{ου} Γενικού Λυκείου Παπάγου, Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

9. Δημήτριος Καραμήτος

Διευθυντής σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθυντής 11^{ου} Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Ιλίου, Διεύθυνσης
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Γ΄ Αθήνας

10. Χάρις Χελιώτη - Σχολινάκη

Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολική Σύμβουλος Α΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας

11. Προκόπιος Μανωλάκος

Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 6^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Πειραιά

12. Γεώργιος Τζίμας

Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής 2^{ης} Περιφέρειας Ειδικής Αγωγής, Αγ. Παρασκευή

13. Αικατερίνη Ρηνάκη

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

14. Κωνσταντίνος Παπαντωνόπουλος

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

15. Νίκος Παϊζης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

16. Μιχάλης Κουρουτός

Εκπρόσωπος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)

17. Φώτης Σκουλαρίκης

Αναπληρωματικός του Φώτη Λίτσου, εκπρόσωπος Πανελλήνιας
Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)

18. Άννα Βάσιλα

Αναπληρωματική της Ρένας Μπαρδάνη, εκπρόσωπος του Συνδέσμου
Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
Στέλεχος Δικτύου Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής του ΣΕΒ

19. Αθανάσιος Μπαλέρμπας

Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον εκπρόσωπο της Νέας
Δημοκρατίας Αναστάσιος Λιάσκο
Εκπρόσωπος Νέας Δημοκρατίας

20. Ιωάννης Πανάρετος

Εκπρόσωπος ΠΑΣΟΚ

Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

21. Ευαγγελία Σχοιναράκη

Εκπρόσωπος Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ)
Νομάρχης Ηρακλείου

Από τη συνεδρίαση απουσιάζουν οι:

1. Κωνσταντίνος Σούτσας

Πρόεδρος Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
Καθηγητής ΤΕΙ

2. Δήμητρα Χατζημανώλη

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

3. Θεμιστοκλής Κοτσιφάκης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

4. Δημήτριος Γκίνης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

5. Δημήτριος Μπράτης

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

6. Νικολέτα Δασκαλάκη

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθήτρια 10^{ου} Λυκείου Περιστερίου

7. Κωνσταντίνος Γκρίτζαλης

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθητής 2^{ου} Λυκείου Χαλανδρίου

8. Γιάννης Αντωνάκος

Εκπρόσωπος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
Μέλος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

9. Αδαμαντία Σπαθάτου

Εκπρόσωπος ΛΑΟΣ
Καθηγήτρια Μ.Ε.

10. Κωνσταντίνος Καρέλης

Εκπρόσωπος Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)
Δήμαρχος Μελίκης

Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδας, το Κ.Κ.Ε. και ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α δεν όρισαν εκπροσώπους.

Στη συνεδρίαση παρίστανται και οι:

1. Χρήστος Τρικαλινός, Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος ΠΟΣΔΕΠ
2. κ. Μπαρμπαλιά, εκπρόσωπος εθνικής συνομοσπονδίας ΑμΕΑ
3. Πολύκαρπος Μαλαγάρης, Πρόεδρος ΟΛΤΕΕ
4. Χρυσή Βιτσιλάκη, αντιπρόεδρος Πανεπιστημίου Αιγαίου, αναπληρωματική εκπρόσωπος Συνόδου Πρυτάνεων
5. Δημήτριος Πουλής, Καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας, εκπρόσωπος ΟΣΕΠ - ΤΕΙ

Αρμόδια για την τήρηση των πρακτικών η Αγγελική Σουφλή, διοικητική υπάλληλος στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Η συνεδρίαση αρχίζει στις 10.00 το πρωί αφού προηγουμένως ο Πρόεδρος διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

Εισήγηση της Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδος, με θέμα: «Στρατηγικός Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Συστήματος – Επισημάνσεις και μεθοδολογία εργασίας»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι να αρχίσουμε. Καλημέρα. Σήμερα θα έχουμε την εισήγηση που έχουμε από καιρό αναγγείλει και προγραμματίσει, την παρουσίαση μέρους της έρευνας που έχει διεξαγάγει η ΟΙΕΛΕ και θα μας παρουσιάσουν οι συνάδελφοι. Προτού πάμε σε αυτό το θέμα, το οποίο θα μας απασχολήσει, έχουμε ένα διαδικαστικό θέμα, το οποίο προέκυψε από την επιστολή του συναδέλφου εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ κ. Πανάρετου. Και επίσης, τώρα μου δόθηκε μία επιστολή από την κ. Σπαθάτου εκ μέρους του ΛΑΟΣ, την οποία και θα διαβάσω. Η επιστολή έχει μοιραστεί, ξέρουμε τι λέει, να δώσουμε το λόγο στον κ. Πανάρετο, θα σας διαβάσω και την επιστολή του ΛΑΟΣ και μετά θα πω μερικές σκέψεις και να γίνει συζήτηση, γιατί θεωρώ ότι αυτό το πράγμα πρέπει να αποφασιστεί από το Συμβούλιό μας. Καταλαβαίνω ότι η θέση των εκπροσώπων των κομμάτων είναι λεπτή, αλλά εμείς εδώ δεν είμαστε με κομματικές εντολές, είμαστε ένα θεσμοθετημένο όργανο. Κύριε συνάδελφε, κύριε Πανάρετε, έχετε το λόγο.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Καλή σας ημέρα κύριε Πρόεδρε, καλημέρα σε όλους. Θα μου επιτρέψετε να σας διαβάσω την σύντομη επιστολή μου και να διευκρινίσω ίσως, να δώσω κάποιες παραπέρα σκέψεις για τους λόγους που έθεσα το θέμα αυτό.

4 Σεπτεμβρίου 2009

κ. Πρόεδρε,

Μετά την διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη εκλογών για τις 4 Οκτωβρίου θεωρώ ότι θα ήταν σωστό να διακοπεί η λειτουργία του Συμβουλίου, μέχρις ότου αναλάβει η κυβέρνηση που θα προκύψει από τις εκλογές.

Συνέχιση των εργασιών του Συμβουλίου θα είχε έννοια αν αυτό ήταν ανεξάρτητη αρχή και όχι υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, όπως είναι σήμερα. Δυστυχώς η κυβέρνηση, παρά τις επίμονες αναφορές του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και τις υπομνήσεις μου κατά τις συνεδριάσεις, αγνόησε πλήρως την υπόδειξη αυτή.

Εξ άλλου, οι εκλογές παρέχουν την καλύτερη ευκαιρία για την διατύπωση της γνώμης των ίδιων των πολιτών για τις εκπαιδευτικές πολιτικές των κομμάτων.

Πέραν του ουσιαστικού αυτού λόγου, υπάρχουν και πρακτικοί αντικειμενικοί λόγοι (πιθανή απουσία μελών λόγω άλλων υποχρεώσεων).

Με δεδομένο ότι επόμενο θέμα των συνεδριάσεων θα ήταν το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα ήταν εξαιρετικά άστοχο να ξεκινήσει η συζήτηση για το θέμα αυτό με υπηρεσιακή, ουσιαστικά, κυβέρνηση.

Με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να ευχαριστήσω, τόσο εσάς όσο και τα λοιπά μέλη του Συμβουλίου για την εποικοδομητική συνεργασία μας στις μέχρι τώρα συνεδριάσεις μας που, παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες, βάζει τις βάσεις για την μελλοντική αποτελεσματική λειτουργία του.

Καθηγητής Ιωάννης Πανάρετος

- Θα σας παρακαλέσω τις όποιες αναφορές ή κριτική κάνω στην κυβέρνηση, να μην τις θεωρήσετε ως μέρος μιας πολιτικής τοποθέτησης, αλλά ως μία προσωπική ανησυχία και αγωνία, για ένα όργανο που, όπως πολλοί ξέρουν από σας, έχω δώσει πολλά για να λειτουργήσει και να λειτουργήσει σωστά.

Θεωρώ ότι δεν είναι δυνατόν ένα όργανο που είναι εκ της νομοθεσίας υπάλληλο όργανο του Υπουργείου Παιδείας, να λειτουργεί και να διαμορφώνει προτάσεις ή σκέψεις μέσα σε μια προεκλογική περίοδο, ειδικά όταν οι εκλογές και η προεκλογική περίοδος είναι περιορισμένης, εξαιρετικά βραχείας διάρκειας και ουσιαστικά μιλάμε για 3 βδομάδες από σήμερα.

Το πρώτο θέμα. Το θέμα, όπως αναφέρθηκα, της Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας. Είναι γνωστό σε όλους σας ότι και ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και στη Βουλή επανειλημμένα, και εγώ επανειλημμένα εδώ έχω θέσει το θέμα του να λειτουργεί το ΕΣΥΠ ως Ανεξάρτητης Αρχής. Η διαφορά της Ανεξάρτητης Αρχής από υπάλληλο όργανο είναι νομίζω προφανής. Μπορεί να ισχυριστεί κάποιος ότι εδώ δεν λειτουργήσαμε έτσι. Αυτό δεν έχει καμία σημασία κατά τη γνώμη μου, αυτό που έχει σημασία είναι ότι υπήρξε μία πολιτική επιλογή. Η πολιτική επιλογή είναι να λειτουργεί το ΕΣΥΠ ως Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας.

Θα κάνω δε και μία προσωπική πάλι τοποθέτηση, μία προσωπική παρατήρηση, ότι ως άνθρωπο και ως επιστήμονα με ενοχλεί αφάνταστα η συμπεριφορά του Υπουργού Παιδείας και της κυβέρνησης, να διατυπώνεται ένα αίτημα από τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης για να λειτουργήσει το ΕΣΥΠ ως Ανεξάρτητη Αρχή και να μην δίνεται απάντηση σ' αυτό το αίτημα. Όχι να μην υιοθετείται, να μην απαντάται. Να μην λέει η κυβέρνηση, ο Πρωθυπουργός κατά τη γνώμη μου, αλλά και ο Υπουργός Παιδείας, ότι: δεν δεχόμαστε αυτή την πρόταση για έναν, δύο, τρεις, τέσσερις λόγους.

Η προσπάθεια που έγινε τόσο από τον φορέα που εκπροσωπώ όσο και από εμένα προσωπικά, να είναι εποικοδομητική η παρουσία στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας πιστεύω ότι είναι σαφής. Δεν θα ήθελα εγώ να την αξιολογήσω, μπορούν να την αξιολογήσουν τα μέλη του Συμβουλίου.

Και να πω μερικούς πρακτικούς λόγους για τους οποίους δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτή η διαδικασία συζήτησης. Δεν μπορούσα να τα αναφέρω όλα αυτά αναλυτικά στην επιστολή μου. Ο ένας πρακτικός λόγος είναι ότι με τη διάλυση της Βουλής ουσιαστικά διαλύθηκε και η Επιτροπή η Πολιτική. Δεν υπάρχει Πολιτική Επιτροπή αυτή τη στιγμή. Η κυβέρνηση πήρε μια απόφαση να κάνει ένα διάλογο με δύο σκέλη: με μία πολιτική επιτροπή που αποτελείται από τον Υπουργό Παιδείας και τους εκπροσώπους των κομμάτων, και από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Η πολιτική επιτροπή δεν υπάρχει, δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή βουλευτές για να είναι εκπρόσωποι των κομμάτων. Άρα δεν υφίσταται το ένα σκέλος της διαδικασίας.

Το άλλο σκέλος της διαδικασίας είναι οι όροι διαλόγου στο ΕΣΥΠ. Κι εδώ θα κάνω μία πολιτική αναφορά. Ο Υπουργός Παιδείας είπε: ξεκινάμε από μηδενική βάση, χρησιμοποίησε και όρους λατινικούς για να πει ότι ξεκινάμε από το μηδέν ουσιαστικά. Αυτό γινόταν σε αυτό το Συμβούλιο. Στο

άλλο Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης γίνεται κοινή συνεδρίαση του Συμβουλίου των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ, ακούγονται μεγαλόσχημα, εντυπωσιακές φράσεις για διάλογο, για συναίνεση, για το ένα και για το άλλο και την ίδια στιγμή υπάρχει νομοσχέδιο, σημαντικό νομοσχέδιο, που αλλάζει τη σχέση Πανεπιστημίων και ΤΕΙ, αλλάζει τη σχέση λειτουργίας των ΤΕΙ, δημιουργεί ένα νέο πλαίσιο, το οποίο ούτε καν αναφέρεται. Και στην ερώτησή μου γιατί δεν γίνεται διάλογος γι' αυτό, η απάντηση που πήρα είναι ότι το νομοσχέδιο είναι στην επιτροπή που εξετάζει τα οικονομικά ενός νομοσχεδίου, δεν θυμάμαι ακριβώς πώς λέγεται αυτή. Υπάρχει μία επιτροπή στο Υπουργείο Οικονομικών που όταν υπάρχει ένα νομοσχέδιο για τη Βουλή περνάει από εκεί και μετρά τα οικονομικά μεγέθη και κάνει εισήγηση. Η απάντηση λοιπόν ήταν ότι είναι σε αυτή την επιτροπή και δεν μπορεί να δημοσιοποιηθεί το νομοσχέδιο.

Και ερχόμαστε στη συνέχεια. Αν μιλήσουμε στη συνέχεια για τους εκπροσώπους των κομμάτων σε αυτό το όργανο, όταν έχει διαλυθεί ουσιαστικά η επιτροπή που σας είπα, η λεγόμενη πολιτική, όπως θέλετε πέστε την, οι εκπρόσωποι των κομμάτων τι θα πρέπει να κάνουν; Μάλλον ποιος είναι ο ρόλος τους μέσα στο Συμβούλιο; Ο ρόλος τους είναι να κάνουν διάλογο. Φυσικά να αποτυπώσουν τις απόψεις των κομμάτων τους, αλλά να είναι και σε θέση να συζητήσουν και να αποδεχθούν θέσεις οι οποίες ακούγονται από άλλα μέλη του Συμβουλίου, για να συνεισφέρουν σε ένα διάλογο. Αλλιώς θα καθόταν ο καθένας και θα έλεγε: αυτή είναι η θέση μου. Την έγραφε και στην εφημερίδα, δεν υπήρχε λόγος να κάνει διάλογο.

Πώς είναι δυνατόν λοιπόν να συνεχιστεί, και με ένα θέμα ιδιαίτερα... Δεν μιλάω στη σημερινή συνεδρίαση, η οποία έχει και ένα ακαδημαϊκό ενδιαφέρον και είναι μια εξαιρετική νομίζω δουλειά που έχει γίνει. Και η παρουσία μου εδώ έχει και αυτή την έννοια, της επιβράβευσης αυτής της δουλειάς, σήμερα. Δεν μιλάω γι' αυτό, για τη σημερινή συνεδρίαση. Να συζητάμε για ένα από τα πιο δύσκολα θέματα, που είναι το θέμα της πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, και να μην ξέρουμε τις θέσεις των κομμάτων. Δεν μιλώ για το ΛΑΟΣ που συμμετείχε ή τα άλλα κόμματα που δεν συμμετείχαν, αλλά για την ΝΔ. Έψαχνα χθες στο διαδίκτυο να δω το πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας για την παιδεία. Και αν μπείτε στο site της Νέας Δημοκρατίας βλέπετε: «Μάρτης 2004». Ισχύει αυτό το πρόγραμμα; Υπάρχει άλλο πρόγραμμα; Τι θα συζητήσουμε εδώ; Και θα έρθουμε φοβάμαι σε μία θέση να κάνουμε μία πολιτική αντιπαράθεση η οποία δεν πιστεύω ότι αρμόζει σε αυτό το όργανο. Γιατί είπα, η αντιπαράθεση μετά θα είναι πολιτική με το «έχουμε πρόγραμμα, δεν έχουμε πρόγραμμα, ναι εσείς αυτά λέτε αλλά εμείς αυτά λέμε» και θα καλύψει αυτό το πράγμα μία λειτουργία διαφορετική του Εθνικού Συμβουλίου.

Πέρα από αυτό, είπα προηγουμένως και θα κλείσω γιατί δεν θέλω να καθυστερήσω πολύ, είπα προηγουμένως ότι ο Υπουργός Παιδείας, ο συγκεκριμένος Υπουργός, η συγκεκριμένη κυβέρνηση, έδωσε αυτή την εντολή στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας δεν είχε την πολυτέλεια να πει: όχι, εμείς ακολουθούμε κάτι άλλο, αυτό είναι το πρόγραμμά μας, αυτή είναι η τακτική μας, αυτή είναι η προσέγγισή μας.

Και έρχομαι και εγώ και λέω το εξής: στις 5 Οκτωβρίου θα υπάρχει μία κυβέρνηση που θα έχει προέλθει από τις εκλογές. Αυτή η κυβέρνηση μπορεί να είναι η ίδια, μπορεί να είναι διαφορετική. Ποιος σας λέει, ακόμα και αν είναι η ίδια κυβέρνηση, ότι ο νέος Υπουργός Παιδείας θα πει το ίδιο

πράγμα, θα πει ότι: «από μηδενική βάση, όπως κάνετε, συνεχίστε στη μηδενική βάση»; Εγώ πιστεύω, θεωρώ ότι όταν ένα κόμμα έχει ένα πρόγραμμα, θα έρθει και θα πει: αυτό είναι το πρόγραμμά μου, παρακαλώ συζητήστε το. Και χωρίς φυσικά κάποια δέσμευση αποδοχής ή μη, αλλά συζητήστε το πρόγραμμα αυτό.

Επομένως θεωρώ ότι η σωστή διαδικασία είναι να διακοπεί η λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου. Εξάλλου δεν είναι και κανένα μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν μιλάμε για κανένα διάστημα στο οποίο θα συμβεί κάτι τρομερό. Τι θα συμβεί στην εκπαίδευση; Να το πω διαφορετικά. Τι θα συμβεί στο εκπαιδευτικό σύστημα από σήμερα μέχρι τις 5 Οκτωβρίου που θα επηρεαστεί από μία απόφαση ή αν θέλετε από το τι θα συζητήσουμε εδώ μέσα;

Με αυτή την έννοια, σας είπα, και από σεβασμό προς το Συμβούλιο και στις προσπάθειες που έγιναν για να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό σύστημα, έκανα αυτή την τοποθέτηση. Και είναι φυσικά αυτονόητο ότι με αυτό το δεδομένο δεν μπορεί τουλάχιστον εγώ ως εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, το ΠΑΣΟΚ ως κόμμα, να συμμετέχει σε αυτή τη διαδικασία σε προεκλογική περίοδο. Επιμένω και επαναλαμβάνω, με μόνο στόχο την προστασία του Συμβουλίου και όχι τη δημιουργία πολιτικών εντυπώσεων ή αντιθέσεων. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε συνάδελφε. Να διαβάσω την επιστολή της κ. Σπαθάτου.

«Κύριε Πρόεδρε, (κλπ), η αποχώρησή μου ως εκπροσώπου του κόμματος του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού, από τη 12^η Συνεδρία –(είναι η 13^η, εντάξει)- σχετίζεται οπωσδήποτε με τις πολιτικές εξελίξεις.

Γνωρίζετε την πολλαπλή συναινετική διάσταση των κινήσεων του αρχηγού μας κ. Γεωργίου Καρατζαφέρη προς την κυβερνώσα παράταξη, με την ψήφιση του νεοδημοκράτη Προέδρου της Βουλής αλλά και με την υπερψήφιση πολλών νομοσχεδίων. Η παρουσία μας εξάλλου στα συνέδρια, παρά την εκ διαμέτρου, σχεδόν αντίθετη αντίληψη του ΛΑΟΣ για τους τρόπους λύσης των προβλημάτων του εκπαιδευτικού μας συστήματος αποδεικνύει τη συναινετική μας διάθεση.

Όμως, ύστερα από την προσβλητική παραίτηση του Πρωθυπουργού κ. Καραμανλή από την κυβέρνηση της χώρας, θεωρούμε ότι εξέλιπε και η παραμικρή υποχρέωση της παρουσίας μας. Μοναδική ευχή, να προκύψει μετά τις εκλογές ένα υπερκομματικό, ανεξάρτητο και αποτελεσματικό ΕΣΥΠ, με το όραμα παιδείας αντάξιας του ελληνισμού.

Προσωπικά ευχαριστώ εσάς πρώτα για τη θετικότερη επικοινωνία με όλους μας ανεξαιρέτως, αλλά και τα υπόλοιπα μέλη διότι οι αγορεύσεις τους προσέφεραν σε μένα ικανή επιμόρφωση».

Η κ. Σπαθάτου Αδαμαντία, Ιστορικός, Αρχαιολόγος εκπαιδευτικός, μάλιστα μου έδωσε και μία πληροφορία η οποία νομίζω ότι είναι σημαντική, ότι είναι και υποψηφία Βουλευτής και έχει έναν αγώνα τώρα.

Κύριοι συνάδελφοι, αυτές είναι οι τοποθετήσεις που έχουν γίνει. Εγώ, όπως πήρατε την επιστολή μου μετά την κοινοποίηση της επιστολής του κ. Πανάρετου, είπα: πρώτον ότι θα πραγματοποιηθεί η σημερινή συνεδρία και

δεύτερον, κάτι που θεωρώ διαδικαστικά και ηθικά απαραίτητο, ότι τέτοιες αποφάσεις δεν είναι αποφάσεις ούτε του Προέδρου, ούτε μελών, είναι αποφάσεις του Συμβουλίου, το οποίο λειτουργεί για τα θέματα αυτά. Δηλαδή ενός θεσμοθετημένου οργάνου που άρχισε ένα διάλογο, που έχει μέχρι τώρα 13 συνεδρίες, έχουμε αφιερώσει πάνω από 100 ώρες, υπάρχει αναμφισβήτητη δουλειά, ο κόσμος έχει επενδύσει επάνω μας προσδοκίες, δεν μας είδε ως κομματικό όργανο. Αν ήταν κομματικό όργανο, ούτε εγώ ούτε άλλα μέλη θα είχαμε αναλάβει.

Και θεωρώ ότι, αφού χαιρετίσω την πραγματικά εποικοδομητική παρουσία του κ. Πανάρετου, εγώ θέλω να πω ειλικρινά, και το ζήσαμε όλοι, ότι ήρθε εδώ με σκέψεις, με προτάσεις, με διάλογο, χωρίς να παραλείπει βεβαίως και προτάσεις που ανήκουν στο χώρο όπου ανήκει πολιτικά-ιδεολογικά. Δεν θεωρώ ότι είμαστε υπάλληλο όργανο, σε καμία περίπτωση. «Ανεξάρτητη Αρχή». Κι εγώ θα ήθελα να είναι Ανεξάρτητη Αρχή. Μάλιστα τώρα, μεταξύ αστείου και σοβαρού, ρωτάω τον κ. Πανάρετο: όταν το ιδρύσατε εσείς, γιατί δεν το ιδρύσατε ως Ανεξάρτητη Αρχή;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Έτσι το ιδρύσαμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και τι; Άλλαξε μετά;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Βεβαίως.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι, δεν το ιδρύσατε ως Ανεξάρτητη Αρχή, γιατί συμμετείχα στην πρώτη συνεδρίασή του παραμονές εκλογών του 2004.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν συμμετείχατε στην πρώτη συνεδρίασή του. Αν θέλετε λίγο, ένα λεπτό ιστορικής αναδρομής...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, ένα λεπτό. Νομοθετήσατε να είναι Ανεξάρτητη Αρχή;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και ήρθε μία άλλη κυβέρνηση και άλλαξε και είπε: δεν θα είναι Ανεξάρτητη Αρχή; Έγινε αυτό; Εντάξει, δεν το ξέρω.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Μισό λεπτό, δεν υπάρχει ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως πληροφορία μόνο. Δεν έχει σημασία γι' αυτό που κάνουμε εμείς τώρα, αλλά ως πληροφορία.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Θεσμοθετήθηκε ως Ανεξάρτητη Αρχή, δεν θυμάμαι τον αριθμό του Νόμου, το 1995. Συνεδρίασε, παρά την αντίρρηση του Υπουργού Παιδείας τότε, του Γεράσιμου Αρσένη, ως Ανεξάρτητη Αρχή το '99 με τη μεγάλη ένταση που υπήρχε στην παιδεία. Εγώ δεν έχω πρόβλημα να πω και δημόσια, ότι είχα καθυστερήσει όσο θεωρούσα ότι μπορούσε να καθυστερήσει, ήμουν Πρόεδρος τότε του Εθνικού Συμβουλίου και όταν τα πράγματα είχαν φτάσει σε ένα σημείο πια που η ένταση ήταν μεγάλη, θεώρησα ότι αφού είναι Ανεξάρτητη Αρχή έπρεπε να λειτουργήσει. Δεν θα μπορούσατε κύριε Πρόεδρε εσείς με αυτές τις συνθήκες να συγκαλέσετε, ή

ο κ. Βερέμης που είναι Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου, να συγκαλέσετε το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Συνεκλήθη το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, δεν προσήλθε τότε η τότε αξιωματική αντιπολίτευση, πιστεύω ότι έγινε μία πολύ χρήσιμη διαδικασία (τα πρακτικά της συνεδρίασης αυτής υπάρχουν στο διαδίκτυο) και νομίζω το 2000, περίπου κανένα μήνα πριν τις εκλογές, ο τότε Υπουργός πάλι, ο Γεράσιμος Αρσένης, έκανε μία διάταξη με την οποία καταργούσε ουσιαστικά το ΕΣΥΠ και έλεγε ότι θα διαμορφωθεί ένα Προεδρικό Διάταγμα με το οποίο θα γίνεται η νέα μορφή του ΕΣΥΠ. Αυτό το Προεδρικό Διάταγμα προφανώς είναι το σημερινό. Επίσης έγινε η συνεδρίαση του ΕΣΥΠ -και αυτή θυμάστε εσείς- κανένα μήνα πριν τις εκλογές του 2004.

Είναι φανερό ότι και η νυν κυβέρνηση -γι' αυτό είχα πει προηγουμένως, κι εδώ θα μου επιτρέψετε να μείνω τρία λεπτά παραπάνω γιατί είναι και μια προσωπική κατάθεση πια αυτή- η νυν κυβέρνηση, αφού έκανε ό,τι πολιτικές εφαρμοσες, έρχεται τρεις μήνες πριν τις εκλογές και λέει: «μηδενική βάση, ΕΣΥΠ». Αυτό που εγώ θέλω να προστατεύσω, στο βαθμό που μπορώ, είναι να μην λειτουργεί το ΕΣΥΠ ως -να το πω έτσι λίγο βαριά;- ως ένα άλλοθι λίγο πριν τις εκλογές.

Να ξεκινήσει το ΕΣΥΠ, να λειτουργήσει σωστά -γι' αυτό είπα ότι και η διαδικασία που κάναμε του διαλόγου, των τοποθετήσεων ήταν κατά τη γνώμη μου μία χρήσιμη εμπειρία- και θα παρακαλούσα εγώ τουλάχιστον, εάν είναι εύκολο και αν οι εκπρόσωποι της ΟΙΕΛΕ έχουν κι αυτοί τη διάθεση, αφού έχετε βάλει στην Ημερήσια Διάταξη, να συζητήσουμε και λίγο, για ένα μικρό διάστημα, όσο θέλετε σήμερα, τις εμπειρίες μας από αυτές τις συνεδριάσεις, για να δούμε πώς αυτές οι εμπειρίες μπορούν να συμβάλουν σε μία καλύτερη λειτουργία του ΕΣΥΠ. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εάν μας μείνει χρόνος , μπορούμε να το κάνουμε και αυτό. Να συνεχίσω, και μετά θα έχετε το λόγο. Επομένως , αυτό που ήθελα να ξέρω ήταν εάν επί της διακυβερνήσεως του ΠΑΣΟΚ έγινε Ανεξάρτητη Αρχή. Αυτό που καταλαβαίνω είναι ότι έγινε και εν συνεχεία από τον ίδιο χώρο καταργήθηκε. Άρα η άλλη κυβέρνηση παρέλαβε κάτι το οποίο δεν ίσχυε. Μπορούσε να το εφαρμόσει, εγώ θα ήμουν υπέρ του να το εφαρμόσει, αλλά δεν έχω λόγο σε αυτό το πράγμα. Ή μάλλον, σε προσωπικό επίπεδο το έχω εισηγηθεί, αλλά , εντάξει, αυτό είναι ένα άλλο πράγμα. Θα ήθελα να πω το εξής αγαπητοί: εδώ λειτουργήσαμε ως ένα θεσμοθετημένο όργανο, με πρόσωπα που αντιπροσωπεύουν τη σύνθεση του χώρου, διευρύναμε τη σύνθεση , γιατί θέλαμε να ακούσουμε απόψεις που θα ήταν ουσιαστικές -και αυτό μας ενδιέφερε σε αυτό το Συμβούλιο- και μάλιστα από μέλη φορείς που εγώ νομίζω ότι κακώς δεν περιλαμβάνονται μέσα στη σύνθεση. Ίσως τότε , όταν ιδρύθηκε, να μην υπήρχαν, αλλά νομίζω , και αυτό θα ήταν ίσως και πιο σημαντικό, ότι θα πρέπει η σύνθεση να διευρυνθεί , ώστε να έχει έναν πιο αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα, γιατί είδαμε ότι και οι εκπρόσωποι της ΠΟΣΔΕΠ και οι εκπρόσωποι της Συνόδου των Πρυτάνεων και άλλοι εκπρόσωποι που είναι εδώ, από τα ΤΕΙ, από άλλους χώρους, επιτελούν έναν πολύ σημαντικό ρόλο. Επομένως , η σύνθεση είναι που θα έπρεπε να διευρυνθεί. Θεωρώ ότι αυτό είναι ένα συμβουλευτικό όργανο του οποίου οι προτάσεις δίνονται στην εκάστοτε κυβέρνηση. Δεν έχουμε εμείς ούτε κομματικό ρόλο ούτε είμαστε αποδέκτες εντολής συγκεκριμένου υπουργού, οι υπουργοί αλλάζουν, οι κυβερνήσεις αλλάζουν. Καθίσαμε και δουλέψαμε

πάνω από 100 ώρες, με έναν τρόπο πολύ δημιουργικό, έχουμε όλα τα μέλη της Επιτροπής παραδεχθεί ότι έγινε μια ουσιαστική συζήτηση, δεν ξέρω αν θα είναι για πρώτη φορά αλλά εν πάση περιπτώσει αυτή τη φορά έγινε μια ουσιαστική συζήτηση, ακούστηκαν θέσεις. Δεν υπήρξαν ιδεοληψίες, εκ μέρους όλων, ήμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε, να δεχτούμε, να προωθήσουμε. Και θεωρώ ότι με μια ακόμη συνεδρία ολοκληρώνεται η πρώτη φάση του διαλόγου.

Εδώ αγαπητοί, θέλω να σας πω και το εξής: εάν η κυβέρνηση έμενε και έκανε τις εκλογές αργότερα, είχε αναλάβει την πρωτοβουλία ο ίδιος ο Υπουργός Παιδείας να έρθει εδώ –και θα ήθελα να το ακούσετε αυτό- να έρθει εδώ και να μας ζητήσει να συγκροτηθεί μια ευρύτερη επιτροπή για τα αναλυτικά προγράμματα. Οι εξελίξεις τον πρόλαβαν κι εκείνον, δεν έγινε αυτό. Αλλά θέλω να πω ότι δεν έχουμε τελειώσει τώρα. Αυτά που είπαμε είναι αρχές. Από κει και πέρα αρχίζει η μεγάλη ιστορία των αναλυτικών προγραμμάτων, για τα οποία είπαμε εμείς ότι πρέπει να έχουμε συμμετοχή, γιατί αλλιώς όλα αυτά που λέμε θα μείνουν στα χαρτιά.

Η πρότασή μου, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι να συνεχίσουμε τη δουλειά μας και να μην δώσουμε τίποτε ακόμη προεκλογικά, ώστε να μην τύχει οποιασδήποτε, ως το πω, χρησιμοποίησης, με τον όρο του «χρησιμοποιώ» τον ξενικό, εκμετάλλευσης εν πάση περιπτώσει, να δώσουμε το πόρισμά μας στην κυβέρνηση που θα προέλθει μετά τις εκλογές. Αλλά το να αυτοαχρηστευθούμε, να αυτομεμφθούμε ότι εμείς ξεκινήσαμε να κάνουμε μια δουλειά κομματική και τώρα που γίνονται οι εκλογές, εμείς κάνουμε πίσω...

Διότι αγαπητέ κύριε συνάδελφε, εάν υπήρχαν όλα αυτά τα θέματα... Δουλεύουμε έξι μήνες τώρα. Το ότι είστε εδώ έξι μήνες σημαίνει ότι έχετε αποδεχθεί κάποια πράγματα, επί καλώ, εποικοδομητικά. Και ανήκετε και σε ένα κόμμα το οποίο είναι πολύ πιθανό ότι αύριο θα έχει την κυβέρνηση. Λοιπόν, δεν είναι καλό να έχετε στα χέρια σας μία πρόταση δουλεμένη από έναν φορέα που δεν ήταν κομματικός και να μπορείτε κι εσείς, αν είστε κυβέρνηση, να το αξιοποιήσετε, και, αν είναι πάλι, η ίδια κυβέρνηση που είναι σήμερα με το δικό της τρόπο;

Λοιπόν, εμείς είμαστε ένα συμβουλευτικό όργανο ειδικών που καθίσαμε, δουλέψαμε και θα ήταν άδικο για μας να πάει χαμένη όλη αυτή η δουλειά, περιμένοντας τον όποιον Υπουργό βγει από τη νέα κυβέρνηση, αυτή ή την άλλη, να μας πει: κάντε αυτό ή εκείνο. Είναι κρίμα, γιατί έχουμε κάνει μια δουλειά ουσιαστική. Ας πάρει το κόστος εκείνος να μην τη δεχτεί ή να την απορρίψει ή να την αγνοήσει. Διότι εγώ δημόσια θα βγω -και νομίζω ότι πια δεν θα εμποδίζομαι- να αρθρογραφήσω και να πω για τη δουλειά η οποία έχει γίνει εδώ και θα αναλάβει ο καθένας το κόστος του.

Επομένως, αυτό που μπορούμε να κάνουμε και θα είχε λογική είναι να μην δώσουμε τίποτε πριν από τις εκλογές, για να μην το εκμεταλλευτεί αυτός ή εκείνος, αλλά μετά τις εκλογές πρέπει να δώσουμε το πόρισμα της δουλειάς μας εδώ, της πρώτης φάσεως της δουλειάς μας, με μια ακόμα συνεδρία που μπορούμε να κάνουμε, για να κλείσουμε τους άξονες που έχουμε και εν συνεχεία θα δούμε και ποια θα είναι η στάση της όποιας κυβερνήσεως θα προέλθει από την 4^η Οκτωβρίου. Αυτό θα έλεγα.

Θα έλεγα να μην αναλωθούμε σε μεγάλες συζητήσεις, αλλά παρακαλώ να ακουστούν απόψεις.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Καλημέρα και από μένα, θα είμαι πολύ σύντομος. Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι είμαστε έξι μήνες εδώ, έχουν γίνει συζητήσεις για διάφορα θέματα της παιδείας, έχει αναπτυχθεί ένας γόνιμος διάλογος. Βέβαια υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές τοποθετήσεις από τα διάφορα πρόσωπα που συμμετέχουν εδώ, και ευτυχώς που υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές τοποθετήσεις, είναι συστατικό της δημοκρατίας αυτό, αλλά δεν μας εμπόδισε να έχουμε έναν ελεύθερο, γόνιμο, δημιουργικό διάλογο, να έχουμε προχωρήσει σε βασικές αρχές σε πάρα πολλά σημεία που αφορούν την εκπαίδευση. Νομίζω ότι δώσαμε όλοι δείγματα, με τον τρόπο που λειτουργούσε το Συμβούλιο, δείγματα υψηλού πολιτικού πολιτισμού, πέρα από τα δείγματα που αφορούν καθαρά εκπαιδευτικά θέματα, και, όπως είπε και ο κ. Πρόεδρος, πιστεύω κι εγώ ότι θα αυτοακυρωνόμαστε εάν οδηγούμαστε σε μία αναστολή των εργασιών του Συμβουλίου. Θέλω να ευχαριστήσω όλους για τη συνεργασία που είχαμε και νομίζω ότι μπορούμε να προχωρήσουμε και να ολοκληρώσουμε την πρώτη φάση των συμπερασμάτων μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να πω και κάτι αγαπητοί, που έτυχε να το δω σε μία συζήτηση που είχαν στην τηλεόραση ο κ. Σπηλιωτόπουλος και η κ. Διαμαντοπούλου. Και οι δύο, ο επίσημος εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ και ο επίσημος εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, δέχτηκαν ότι γίνεται ένας πολύ γόνιμος διάλογος. Το δέχτηκαν δύο εκπρόσωποι δύο μεγάλων κομμάτων. Και όλοι δέχτηκαν ότι γίνεται μια πολύ σοβαρή δουλειά. Να έρθουμε λοιπόν εμείς να το ακυρώσουμε τώρα; Δεν είναι το θέμα εάν θα κάνουμε μία ή δύο συνεδρίες ή δεν θα κάνουμε ή θα διακόψουμε. Εσείς θέτετε κι ένα γενικότερο θέμα μη λειτουργίας της επιτροπής.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Τι γενικότερο θέμα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Περίπου μας λέτε, δεν είναι μόνο αναβάλλεται μία συνεδρία, είναι ότι γενικότερα αυτή η επιτροπή δεν νομιμοποιείται να λειτουργεί αφού άλλαξε η κυβέρνηση. Είναι ένα γενικότερο θέμα που θέτετε. Δεν θέτετε θέμα απλώς να μη γίνει μια συνεδρία διότι πχ. έχετε υποχρεώσεις κλπ., θέτετε ένα θέμα ύπαρξης του Συμβουλίου στην πραγματικότητα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι – όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, το αν θα γίνει Ανεξάρτητη Αρχή, αν περιμένουμε να γίνει Ανεξάρτητη Αρχή για να εκφράσουμε απόψεις κλπ...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν είπα αυτό. Είπα να διακοπούν οι συνεδριάσεις μέχρι να αναλάβει η νέα κυβέρνηση, αυτό είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και αυτό γιατί δηλαδή; Τι θα σήμαινε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα κύριε Πρόεδρε είναι προφανές, δηλαδή μου φαίνεται ότι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι τόσο προφανές;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα είναι προφανές. Το ότι είναι υπάλληλο όργανο... Τώρα θα απευθυνθώ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τι θα πει το «υπάλληλο όργανο»; Κοιτάχτε, δίδετε χαρακτηρισμούς. Τι θα πει «υπάλληλο όργανο»;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, με συγχωρείτε, είναι υπάλληλο όργανο. Είναι υπηρεσία...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το υπάλληλο όργανο είναι και μειωτικό για μας. Δεν είναι υπάλληλο όργανο.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι – όχι, κάνετε λάθος. Εσείς ξέρετε πολύ καλύτερα από μένα την ετυμολογία των λέξεων, υπάρχει μία ιεραρχία διοικητική. Το ΕΣΥΠ είναι μία υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπό την εποπτεία. Το «υπό την εποπτεία» όμως δεν σημαίνει ότι δεν έχει λόγο.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Είναι υπηρεσία. Δεν είναι υπό την εποπτεία, είναι υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας. Άμα κοιτάξετε το Προεδρικό Διάταγμα, λειτουργεί ως υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας. Έτσι λειτουργεί. Επομένως, το υποτιμητικό που λέτε είναι ένα γεγονός, δεν είναι μια παρατήρηση ότι το συγκεκριμένο συμβούλιο λειτουργεί έτσι.

ΜΕΛΟΣ: Η λέξη «υπηρεσία» κύριε Πανάρετε προϋποθέτει ότι έχεις υπαλληλική σχέση.

ΜΕΛΟΣ: Έτσι. Εξαρτημένης εργασίας.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Διαβάστε το Προεδρικό Διάταγμα λειτουργίας και θα δείτε αν είναι υπηρεσία ή αν δεν είναι. Δεν είναι δικό μου θέμα τώρα να σας το πω εγώ. Ρωτήστε και κάποιους που ίσως να ξέρουν λίγο παραπάνω και να έχουν διαβάσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάμε λίγο πιο γρήγορα. Κύριε Μπαλέρμπα.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ευχαριστώ πολύ. Εμένα είναι η τρίτη μου συνεδρίαση στο Εθνικό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας - Δευτεροβάθμιας. Εγώ είχα πει και στις προηγούμενες συνεδριάσεις ότι ως εκπαιδευτικός και άνθρωπος που ασχολείται με τη δημόσια ζωή του τόπου, όταν ιδρύθηκε, όταν μάλλον λειτούργησε, γιατί τα περί ίδρυσης τώρα τα μαθαίνω, όταν λειτούργησε υπό την προεδρία σας κύριε Πρόεδρε το Συμβούλιο, πολλοί που συζητούσαμε για τα θέματα της εκπαίδευσης αποκτήσαμε μια ελπίδα: την ελπίδα ότι επιτέλους όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση θα βρεθούν σε ένα τραπέζι, θα καταθέσουν προτάσεις και το σπουδαιότερο, θα βγει ένα αποτέλεσμα. Γιατί προτάσεις έχουν ακουστεί πάρα πολλές φορές στο παρελθόν, αλλά αποτέλεσμα δεν είχε βγει. Το ουσιαστικό λοιπόν είναι να βγει αποτέλεσμα. Το δεδομένο είναι ότι έχουν επενδυθεί τεράστιες ελπίδες, μεγάλες ελπίδες, στη λειτουργία και

στην αποτελεσματικότητα αυτού εδώ του Συμβουλίου. Και εκείνο που το κάνει αποτελεσματικό δεν είναι μόνο η συμμετοχή όλων των φορέων της εκπαίδευσης, αλλά και η στήριξη που παρείχαν από την πρώτη στιγμή στο Συμβούλιο αυτό τα δύο μεγαλύτερα κόμματα του Ελληνικού Κοινοβουλίου μαζί με τον Λαϊκό Ορθόδοξο Συναγερμό.

Αυτό ακριβώς, η στήριξη των δύο μεγάλων κομμάτων, από το 1974 εναλλάσσονται στην εξουσία, δημιουργεί και ένα δεδομένο: ότι οι άνθρωποι που ασχολούνται με την εκπαίδευση, οι γονείς, τα παιδιά, όλοι, θεωρούν ότι εξασφαλίζεται και η συνέχεια και η συνέπεια στο χώρο της εκπαίδευσης. Επομένως θα ήθελα να πω ότι ακριβώς αυτό το μήνυμα πρέπει να δώσουμε και μεσούσης της προεκλογικής περιόδου. Ότι ένα Συμβούλιο που ασχολείται με τα εκπαιδευτικά θέματα στους δύο κρίσιμους τομείς, της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας, συνεχίζει την εργασία του, οι εκπρόσωποι των δύο μεγάλων κομμάτων που αγωνίζονται για το ποιος θα κατακτήσει την ψήφο του ελληνικού λαού και θα αποκτήσει την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας παραβρίσκονται στο ίδιο τραπέζι, εξακολουθούν να ανταλλάσσουν απόψεις με γνώμονα το καλό και των μαθητών και των γονέων και των εκπαιδευτικών. Αυτό πιστεύω ότι πρέπει να είναι το μήνυμα.

Αναφορικά με τις Ανεξάρτητες Αρχές θα ήθελα να πω το εξής: ότι καλό είναι που υπάρχουν στη χώρα μας κάποιες Ανεξάρτητες Αρχές, αλλά θα πρέπει να αρχίσουμε να δίνουμε σιγά-σιγά και βάρος στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Για μένα η δημόσια διοίκηση θα πρέπει να έχει συνέχεια, θα πρέπει να έχει συνέπεια και θα πρέπει να συνεχίζει τη δουλειά της χωρίς να ανακόπτει τις εργασίες της κάθε φορά που έχουμε κυβερνητική αλλαγή, είτε υπουργού είτε τα κόμματα που εναλλάσσονται στην εξουσία. Νομίζω ότι μπορεί να γίνει κάποια αρχή, και κυρίως από τον ευαίσθητο χώρο της εκπαίδευσης, γι' αυτό θεωρώ ότι θα πρέπει να συνεχίσει να συνεδριάζει. Καλώ το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης να παραμείνει στις συνεδριάσεις της Επιτροπής, γιατί αλλιώς κατά την άποψή μου πολιτικά θα ακύρωνε την πολιτική συμφωνία που υπήρξε πριν από έξι-εφτά μήνες για να υπάρξει αυτή η Επιτροπή. Και μια παρατήρηση. Δεν κάλεσε ο Υπουργός της Παιδείας το Εθνικό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Δευτεροβάθμιας λίγους μήνες προ των εκλογών. Να θυμίσω ότι το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας επανενεργοποιήθηκε, ενεργοποιήθηκε, όπως θέλετε πείτε το, στον πρώτο σχεδόν χρόνο της νέας διακυβέρνησης, που ξεκίνησε από το 2007. Επίσης να θυμίσω ότι...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Πόσες συνεδριάσεις είχε κάνει το Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας; Ξέρετε;

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Εγώ ξέρω ότι μετά το 2007, μόλις ανέλαβε κυβέρνηση...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Το Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας πόσες συνεδριάσεις έκανε;

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Από το 2004 θέλετε να μου πείτε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Από το '04, από το '07...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: 13. Με την καινούρια σύνθεση.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: 13, με την καινούρια σύνθεση.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι κύριε Πρόεδρε, όχι από το '07.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Από το '08, δεύτερος χρόνος διακυβέρνησης. 2007 κέρδισε τις εκλογές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ξεκινήσαμε το Μάρτιο τις εργασίες μας.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Το Μάρτιο του 2009.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Στο δεύτερο χρόνο διακυβέρνησης. Συνταγματικά ο χρόνος μιας κυβέρνησης είναι τέσσερα χρόνια αν δεν απατώμαι.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εσείς το αλλάξατε.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Δεν το αλλάξαμε εμείς, με συγχωρείτε, έχω σοβαρές ενστάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μην πάμε σε τέτοια.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Αλλά θα πω και το άλλο. Από το 2004 νομίζω, 2005, το ΕΣΥΠ λειτούργησε, το ΕΣΥΠ ακριβώς λειτούργησε. Και το βάρος έπεσε στην Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ελάτε τώρα. Βλέπετε; Γι' αυτό θα πάμε σε πολιτικά θέματα. Το ΕΣΥΠ λειτούργησε γιατί πάρα πολλά διατάγματα και νόμοι λένε ότι πρέπει να υπάρχει γνώμη του ΕΣΥΠ. Με συγχωρείτε, να το ακούσετε τώρα αυτό.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ναι, θα σας απαντήσω.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Επειδή λέει λοιπόν «γνώμη του ΕΣΥΠ» και επειδή είχαν ακυρωθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας πάρα πολλές αποφάσεις...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μαθαίνουμε κι εμείς όμως, ε;

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ακούστε ένα λεπτό. Γι' αυτό η κυβέρνηση προχώρησε και λειτούργησε το ΕΣΥΠ. Και μέχρι το Φεβρουάριο του 2004 το ΕΣΥΠ και το Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, αν προσέξετε τις διαδικασίες και τις συνεδριάσεις του, λειτούργησε για τέτοια τεχνικά θέματα. Δηλαδή έγκριση μετονομασίας τμήματος, δημιουργία τομέων...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και τώρα που πάμε να κάνουμε κάτι ουσιαστικό, συζητάμε αν πρέπει να συνεχίσουμε.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Το 2002-2003 γιατί δεν λειτούργησε τότε κύριε Πανάρετε; Αφού υπήρχε η νομική υποχρέωση, το 2002 και το 2003 γιατί δεν λειτούργησε; Το 2001 γιατί δεν λειτούργησε;

N. ΠΑΪΖΗΣ: Λειτουργήσε το '05 και έβγαλε για την επαγγελματική εκπαίδευση. Είναι και η Γραμματεύς εδώ του Συμβουλίου, παρίσταντο και η Ομοσπονδία Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών. Λειτουργήσε και είχε αρκετές συνεδριάσεις. Όχι βέβαια τόσες όσες έχουμε στην παρούσα περίοδο.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Και αφού εντρυφήσατε στο πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας του '04 κύριε Πανάρετε, θα βλέπατε ότι προμετωπίδα του προγράμματος για την παιδεία είναι η λειτουργία των Συμβουλίων και η συμμετοχή διακομματικών επιτροπών για την κατάσταση στην εκπαίδευση. Και να πω για το πρόγραμμα, που προφανώς θα περιμένατε να δείτε για τις επικείμενες εκλογές, ότι σε ειδική εκδήλωση ο Πρωθυπουργός και Πρόεδρος του κόμματος θα παρουσιάσει τις κατευθυντήριες γραμμές της Νέας Δημοκρατίας για το θέμα της εκπαίδευσης, της παιδείας γενικότερα, από δω και πέρα. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Κύριοι συνάδελφοι, επειδή μέχρι τώρα δεν είχαμε ποτέ καμιά κομματική αντιπαράθεση, θα ήθελα να σας παρακαλέσω, και επειδή οι άλλοι όλοι αισθανόμαστε σε δύσκολη θέση, γιατί εμείς δεν...

ΜΕΛΟΣ: Δεν είναι κομματική, είναι πολιτική κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, πολιτική, εντάξει. Αλλά γίνονται αναφορές.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αν θέλετε να μιλήσουμε πολιτικά, συμφέρει το ΠΑΣΟΚ να γίνει μία ανακοίνωση που λέει ότι το ΠΑΣΟΚ αποχωρεί από τον εθνικό διάλογο; Θέλετε να το δούμε πολιτικά;

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Θέλετε να σας απαντήσω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αν σας συμφέρει να βγει ότι αποχωρεί από τον εθνικό διάλογο σε παραμονές εκλογών... Τα έχετε συνεννοηθεί;

ΜΕΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μην υποδεικνύετε στα κόμματα τι θα κάνουν, αφήστε τα κόμματα ελεύθερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θέλω να πω τώρα, μην μπορούμε σε αυτή τη συζήτηση, εμείς δεν έχουμε τέτοιο ρόλο. Εγώ είμαι απέξω από αυτά, και αφήστε το ρόλο που έχω και όπως τον επιτελώ, διευκολύνετέ με μόνο σε αυτό, σε αυτά που συζητάμε, τα καθαρώς εκπαιδευτικά θέματα. Σέβομαι την άποψή σας.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, αλλά κάνατε μία τοποθέτηση τώρα η οποία νομίζω ήταν άστοχη, διότι αν συμφέρει το ΠΑΣΟΚ ή όχι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εντάξει. Άστοχη, εντάξει, αφήστε.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εάν εσείς νομίζετε ότι αυτό που συμφέρει ή δεν συμφέρει το ΠΑΣΟΚ μπορείτε να το εξυπηρετήσετε εσείς με όποια ανακοίνωση

κάνετε, πιστεύω ότι υπάρχει μία διαδικασία ευτυχώς σε τρεις βδομάδες που θα δείξει πώς θα αξιολογήσει ο ελληνικός λαός το τι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και δεν μπαίνουμε εμείς σε αυτά τα πράγματα, αλλά οπωσδήποτε κάτι θα πρέπει να λεχθεί γι' αυτό το πράγμα, έτσι δεν είναι; Για την αποχώρησή σας. Διότι στείλατε μεν μία επιστολή, αλλά προφανώς θα υπάρξει μία τοποθέτηση.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα την τοποθέτηση την έκανα ήδη. Κι άλλη τοποθέτηση θέλετε να κάνω; Άμα θέλετε μπορώ. Αλλά να μιλάω μόνος μου; Εδώ θέλουν να μιλήσουν κι άλλοι φαντάζομαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Παπαντωνόπουλος, ο κ. Κουρουτός, η κ. Ρηνάκη. Όλοι θα πάρετε το λόγο, όσοι θέλετε.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Αντιλαμβάνομαι τι είπε ο κ. Πανάρετος και έχω μερικά σημεία με τα οποία δεν συμφωνώ κι εγώ, όπως κι εσείς, παραδείγματος χάρη σχετικά με τη σχέση εξάρτησης αυτού του οργάνου από το Υπουργείο Παιδείας. Εγώ και οι λοιποί φορείς τουλάχιστον οι οποίοι είναι εκπρόσωποι κοινωνικών εταίρων σε αυτό το τραπέζι, δεν είναι διορισμένοι με άλλη παρά μόνον με την εκ της εκλογής τους ιδιότητα. Και είμαστε πολλοί σε αυτό το χώρο. Δεν έχουμε προϊστάμενο, δεν έχουμε εξάρτηση, επαγγελματική, οικονομική ή άλλη, και είμαστε εδώ ως φορείς για να εκφράσουμε τις απόψεις μας.

Αντιλαμβάνομαι όμως και ένα σημείο στο οποίο νομίζω ότι παρεξηγήθηκε η εισήγηση του κ. Πανάρετου. Ο κ. Πανάρετος δεν εισηγείται στην επιστολή του, ούτε με όσα την υποστήριξε προφορικά εδώ, τη διακοπή των εργασιών του οργάνου. Ο κ. Πανάρετος ζητάει την αναστολή των εργασιών του οργάνου για δύο ή τρεις συνεδριάσεις, όσες ήταν προγραμματισμένες, μέχρις ότου εκδοθεί το αποτέλεσμα των εκλογών.

Και νομίζω ότι δεν το κάνει για λόγους αρχής επειδή είναι ή δεν είναι Ανεξάρτητη Αρχή αυτό το Συμβούλιο, που κι εγώ θεωρώ ότι είναι λίγο εκτός θέματος. Εκείνο το οποίο είναι σημαντικό και νομίζω ότι έχει ουσία ως προς το αίτημά του είναι ότι το κλίμα και η παράδοση που συντηρεί το προεκλογικό κλίμα στην Ελλάδα είναι συγκρουσιακή. Και είναι φυσικό ότι μέσα σε ένα όργανο που και ρητοί διορισμένοι εκπρόσωποι των κομμάτων υπάρχουν, αλλά και οι λοιποί μη εκλεγμένοι ενδέχεται να έχουν διοριστεί και με κομματικά κριτήρια, είναι πολύ πιθανό ότι θα ανατραπεί το κλίμα, εκείνο το οποίο εσείς επισημάνατε ότι επικράτησε μέχρι τώρα, που είναι ένα κλίμα πραγματικά συναινετικό, ένα κλίμα που επιδιώκει να επισημάνει και να εστιάσει στην ουσία και όχι σε άλλες πλευρές.

Και από αυτή την έννοια νομίζω ότι πρακτικά μας διευκολύνει η πρόταση του κ. Πανάρετου. Εμείς δεν θα ανακοινώσουμε, εσείς δεν θα ανακοινώσετε ότι διακόπηκαν οι εργασίες του, γιατί δεν διακόπηκαν. Απλώς, αυτεξούσιοι είμαστε ως προς αυτό, θα προγραμματίσουμε δι' ημών την επόμενη συνεδρίαση, η οποία δεν θα είναι μία που θα πέφτει μέσα στην προεκλογική περίοδο. Είναι πολύ απλό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η άποψη αυτή σεβαστή και ευχαριστώ που τη λέτε. Κύριε Πρόεδρε.

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Νομίζω ότι μια ιστορική αναδρομή, ιδίως όταν γίνεται νηφάλια, βοηθάει για τη χάραξη πορείας στο μέλλον. Και νομίζω ότι καλό θα ήταν να κάνουμε μια αναδρομή για να ξεκαθαρίσουμε κάποια πράγματα γι' αυτούς που δεν γνωρίζουν τι έχει συμβεί μέχρι σήμερα με τον εθνικό διάλογο παιδείας, αρκεί πραγματικά να τα δούμε όπως έγιναν και όχι όπως θα θέλαμε να γίνουν ή όπως πιστεύουμε ότι γίνανε.

Ανεξάρτητη Αρχή, νόμος του '95 ή '96, δεν θυμάμαι. Αυτή η Ανεξάρτητη Αρχή, ποια είναι η διαφωνία με τον κ. Πανάρετο: είτε Ανεξάρτητη Αρχή είναι είτε Εθνικό Συμβούλιο που λειτουργεί με Προεδρικό Διάταγμα, εάν η πολιτική ηγεσία δεν θέλει δεν θα λειτουργήσει.

Ζήσαμε με τον κ. Πανάρετο -εγώ μόλις είχα αναλάβει τότε την Προεδρία της Ομοσπονδίας- τραγικές στιγμές. Υπήρχε Ανεξάρτητη Αρχή και απαξιώθηκε. Και απαξιώθηκε ως Ανεξάρτητη Αρχή, όχι μία επιτροπή που ορίζεται από ένα Προεδρικό Διάταγμα. Δεν θέλω να πω περισσότερα, γιατί είναι, ειλικρινά σας μιλώ, μία αποφράδα μέρα για την εκπαίδευση. Οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν τότε ουσιαστικά απαξίωσαν ρόλους, απαξίωσαν θεσμούς και φτάσαμε στο 2000 να αλλάξει με Νόμο -το '99 αν θυμάμαι καλά ήταν, λίγο πριν τις εκλογές- να αλλάξει και να γίνει αυτός ο θεσμός που λειτούργησε τώρα.

Υπήρξε αυτός ο θεσμός. Προσπάθησε να ξεκινήσει τότε που λέει ο κ. Τρικαλινός, παρουσία του Πρωθυπουργού του κ. Σημίτη, στην Παλιά Βουλή. Είχαμε ένα λάθος, ότι έγινε παραμονές εκλογών, προσέξτε, και ένα δεύτερο λάθος, που πριν μπουν κάποιοι περιέφεραν την παραίτησή τους και την αποχώρηση από το ΕΣΥΠ. Ήταν δύο λάθη, γιατί ήταν παραμονές εκλογών.

Φτάσαμε το 2004, αλλαγή κυβέρνησης. 2005 λοιπόν έγινε προσπάθεια λειτουργίας. Κι εδώ θέλω να γραφτεί στα πρακτικά, αυτό που καταθέτω είναι στα αρχεία της Ομοσπονδίας και θέλω ειλικρινά να με πιστέψετε ότι έτσι έγινε. Η διαδικασία δεν είχε καθοριστεί, όπως κι εδώ. Εδώ, ενώ υπήρχε πρόταση να συζητήσουμε μόνο το εξεταστικό, βάλαμε τις βάσεις στην ουσία του θέματος και σήμερα πραγματικά για μένα -θα το πω χωρίς σκοπιμότητες- ίσως είναι η μόνη φορά που στην εκπαίδευση λειτουργεί ο διάλογος στο χώρο της εκπαίδευσης ουσιαστικά. Προσέξτε όμως κάτι. Ήταν ένα λάθος. Αυτό το λάθος το εκμεταλλεύτηκαν πολλοί. Διότι αν τότε είχε ξεκινήσει ο διάλογος για την παιδεία, ίσως να είχαν αλλάξει πάρα πολλά πράγματα. Ίσως να μην ήταν όπως τα θέλει το ΠΑΣΟΚ, να ήταν λίγο διαφορετικά από άλλη πολιτική άποψη που τα βλέπει η Νέα Δημοκρατία. Πιθανόν. Ή πιθανόν να μην είχε καταλήξει πουθενά. Αλλά όμως θα είχαμε ένα διάλογο επί της ουσίας. Έχω ένα κείμενο, καλοί μου συνάδελφοι, το οποίο το έχω πρωτοκολλήσει στην Ομοσπονδία και στη ΓΣΕΕ, του κ. Βλάχου, εκπροσώπου του Συνασπισμού. Ο άνθρωπος προσπάθησε, για να μη διαλυθεί ο διάλογος, στον 7^ο όροφο του Υπουργείου Παιδείας, να βρει φόρμουλα, προς τιμήν του. Και τη βρήκε. Το χειρόγραφο κείμενο, το οποίο συμφωνήσαμε όλοι, για να μην αποχωρήσει κανείς από το διάλογο, είναι στη διάθεσή σας. Και ειλικρινά, για λόγους ιστορικούς, όταν θα ξανασυνεδριάσουμε, όποτε και να είναι αυτό, θα το καταθέσω, να δείτε τι έλεγε αυτό το κείμενο. Είναι ντοκουμέντο πραγματικό. Δεν προλάβαμε να φύγουμε από τον 7^ο όροφο και τον άνθρωπο τον κατεβάσαν καροτσάκι κάτω. Και αποχωρήσαν δεκάδες άνθρωποι, ιδίως

αυτοί που πρόσκεινται ιδεολογικά και πολιτικά μαζί του. Τι είναι αυτό; Δεν είναι πολιτική σκοπιμότητα; Τι είναι;

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) ... ο κ. Βλάχος δεν είναι ο πρώην Πρόεδρος.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Όχι – όχι, ο κ. Βλάχος ήταν εκπρόσωπος του Συνασπισμού, το είπα.

ΜΕΛΟΣ: Εκπαιδευτικός της Δευτεροβάθμιας.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Λοιπόν, προσέξτε. Και επειδή θέλω να καταγράφονται αυτά που λέω, όποιος θέλει ας τα διαψεύσει, έτσι έγιναν πραγματικά. Και έτυχα να ακούσω διαλόγους που δεν μπορώ να τους μεταφέρω εδώ μέσα. Συνεχίστηκε ο διάλογος, με αποχές πολλές από το διάλογο. Εδώ γίνεται λάθος από την κυβέρνηση πια, τότε Υπουργό Παιδείας. Ενώ συζητήσαμε για τα ΤΕΕ και υπήρξε μία πρόταση που θα έλεγα παρόμοια με αυτή που είπαμε εδώ σήμερα, με πολλά θετικά στοιχεία, δυστυχώς δεν ελήφθη υπόψιν σχεδόν καθόλου. Εδώ είναι ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού, μπορεί να με διαψεύσει αν θέλει. Ήταν μια πρόταση πρωτοποριακή. Άρα εκεί σταμάτησε και ο διάλογος. Εκεί πλέον είχαν αποχωρήσει όλοι και αποχωρήσαμε κι εμείς, ως ΓΣΕΕ και ΟΙΕΛΕ, μετά από ένα μεγάλο διάστημα. Έχοντας λοιπόν αυτή την εμπειρία καταγεγραμμένη, ξεκινήσαμε ένα διάλογο στον οποίο, δεν σας κρύβω, υπήρχαν προβληματισμοί που μπορεί να φτάσει και αν θα φτάσει κάπου και πού θα οδηγήσει. Και φτάσαμε εδώ σήμερα. Είναι άθλος. Προς τιμήν και των εκπροσώπων του ΠΑΣΟΚ και του ΛΑΟΣ -γιατί η Νέα Δημοκρατία δεν έστειλε εκπρόσωπο, θυμάστε τα γεγονότα- προς τιμήν όλων των συναδέλφων υπηρεσιακών, όπως λέει ο κ. Πανάρετος, αλλά και μη υπηρεσιακών. Εγώ δεν θεωρώ ότι είναι υπηρεσιακοί, γιατί γνώρισα εξαιρετικούς συναδέλφους, φεύγω με μεγάλες εμπειρίες από εδώ μέσα, το λέω και δημόσια παντού, ανθρώπους αξιολογούς που υπηρετούν τη δημόσια εκπαίδευση και προσέφεραν απόψεις. Και πρέπει να συνεχίσουν να προσφέρουν. Εγώ κατάλαβα ότι υπάρχουν αξιολογοί άνθρωποι στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τη δημόσια, που πολλές φορές συγκρουσιακά βλέπω ότι δεν πάει κάτι καλά και το γενικεύουμε, συνάδελφοι που μπορούν να προσφέρουν πολλά αλλά δεν τους έχει δοθεί η ευκαιρία να προσφέρουν. Είναι ένα άλλο θέμα που πρέπει να το συζητήσουμε, αν θέλει οποιαδήποτε κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσει σε τομές στη διοίκηση, στα στελέχη και όχι να μένει στα λόγια.

Φτάσαμε σε ένα σημείο, κύριε Μπαμπινιώτη, και κάνω έκκληση αυτή τη στιγμή, και ξέρετε, επειδή εμείς γνωρίζομαστε λόγω ιδιωτικής εκπαίδευσης πολλά χρόνια, κάνω έκκληση στο πρόσωπό σας. Πράγματι η πρόταση του κ. Πανάρετου όπως διατυπώθηκε είναι σοφή. Κάναμε ένα τεράστιο έργο. Αυτό το έργο με μία συνεδρίαση ακόμα δεν πρόκειται να οδηγήσει πουθενά. Να το αναβάλλουμε, να δώσουμε ραντεβού μετά τις εκλογές και να συνεχίσουμε τη συζήτηση. Ίσως είναι μια ιστορική στιγμή. Αν μπορούμε τώρα σε διαδικασία, παραμονές εκλογών, αντιπαραθέσεων (αποχώρησε το ΛΑΟΣ, αποχωρεί το ΠΑΣΟΚ), καταλαβαίνετε, αποδυναμώνουμε αυτό που κάναμε. Ενώ με μία ομόφωνη απόφαση, όπως θα την έβλεπα εγώ τώρα λίγο οραματικά, όλοι μαζί εδώ να αναβάλουμε

αυτή τη συζήτηση για αμέσως μετά τις εκλογές, νομίζω ότι δίνουμε –έχουμε υποχρέωση να το κάνουμε- δίνουμε διαστάσεις συνέχισης του διαλόγου και νομίζω ότι έτσι θα το αγκαλιάσει και η κοινωνία. Μην μπούμε σε πολιτικές αντιπαραθέσεις τύπου Βουλής εκείνη την ημέρα, που είχε έρθει και ο Πρωθυπουργός και έγινε ο χαμός. Νομίζω ότι είναι μοναδική ευκαιρία να κουβεντιάσουμε πέντε απόψεις εδώ.

Να πω και το τελευταίο. Δεν ολοκληρώνεται μέσα σε μια συνεδρίαση τώρα το σύστημα πρόσβασης, πρέπει να το κουβεντιάσουμε. Και υπάρχουν απόψεις, και έχετε διατυπώσει κι εσείς, κι εμείς και όλος ο κόσμος, θα μπούμε σε μια διαδικασία διαλόγου αμέσως μετά. Εκτός και αν μας καταργήσουν. Όποιος θέλει ας μας καταργήσει, αλλά θα πάρει και την πολιτική ευθύνη για να το κάνει αυτό όμως. Ας μας αναβαθμίσουν. Μακάρι, ευπρόσδεκτο, αρκεί να λειτουργήσουμε.

Η γνώμη μου είναι λοιπόν με τον κ. Παπαντωνόπουλο και τον κ. Πανάρετο, που έχουμε διαφωνήσει πολλές φορές, αλλά εντάξει, μπορούμε και να συμφωνούμε κάποιες άλλες.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα αυτό είναι και το ενδιαφέρον.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ναι, αυτό είναι το ενδιαφέρον. Λοιπόν, νομίζω ότι, χωρίς να πω περισσότερα, γιατί είναι μια στιγμή για μένα συγκινησιακά φορτισμένη ότι μπόρεσε και υπήρξε διάλογος στο θέμα της παιδείας. Ήθελα να πω και δυο πράγματα –δεν θέλω να χαλάσω το κλίμα όμως- για τον αποκλεισμό των κοινωνικών εταίρων από άλλη Επιτροπή στο Υπουργείο Παιδείας με ευθύνη της κ. Γκοτσοπούλου, δηλαδή πλήρης απαξίωση. Δεν θέλω να το κάνω, θα φανεί ότι το κάνω αντιπολιτευτικά. Αφήστε το τώρα, δεν έχει έννοια. Αλλά καταλαβαίνετε τι απογοήτευση, να είναι μια επιτροπή για το ΝQF, που να λειτουργεί και να έχει παράξει ένα τεράστιο έργο μέσα σε τρεις μήνες και ξαφνικά να σε καταργεί και να λέει: οι κοινωνικοί εταίροι δεν έχουν λόγο. Δεν θέλω να το βάλω γιατί είναι πολύ πιο θετικά τα άλλα στοιχεία που υπάρχουν εδώ, επομένως μένω εδώ. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει μία προέκταση, παράμετρος του θέματος, ότι δυστυχώς ο καλός συνάδελφος -και το εννοώ αυτό- ο κ. Πανάρετος έδωσε το κείμενο στις εφημερίδες προτού το συζητήσει εδώ. Με αποτέλεσμα να βγουν οι εφημερίδες και να λένε ότι διακόπτεται ο διάλογος και ότι το ΠΑΣΟΚ φεύγει από το διάλογο και δεν συνεχίζεται ο διάλογος. Δηλαδή καταλαβαίνετε ότι αυτό αλλάζει το κλίμα, διότι θα μπορούσε να είναι τελείως διαφορετικό. Κύριε Παπαντωνόπουλε.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Αν είναι έτσι, γιατί εγώ δεν είδα τα σχετικά δημοσιεύματα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, υπάρχουν δημοσιεύματα.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω ότι είναι καθήκον του κ. Πανάρετου να επανορθώσει, με μία ανακοίνωση τύπου. Να πει ότι το ΠΑΣΟΚ έκανε απλώς αυτή την πρόταση, δεν ισοδυναμεί με παραίτηση από το διάλογο, συζητήθηκε η πρόταση αυτή –θα το πείτε εσείς αυτό- στο Συμβούλιο και το

Συμβούλιο πήρε μια ομόφωνη απόφαση. Δεν έχει σχέση με τον κ. Πανάρετο αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπάρχει στο «ΕΘΝΟΣ», στα «ΝΕΑ», στην «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», υπάρχουν δημοσιεύματα. Και εγώ άρχισα να δέχομαι τηλεφωνήματα από τους δημοσιογράφους κατά πόσον φεύγει το ΠΑΣΟΚ από το διάλογο, κατά πόσον θα συνεχιστεί ο διάλογος με απουσία του ΠΑΣΟΚ. Μας έφερε σε μία δύσκολη θέση. Που θα ήταν τελείως διαφορετική αν συζητούσαμε...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Θα μου επιτρέψετε μια στιγμή, γιατί με αφορά. Ήθελα να αποφύγω κάτι που αποκλίνει από το πνεύμα που προσπαθεί να δημιουργήσει –και σωστά νομίζω– ο κ. Κουρουτός, δυστυχώς όμως υποχρεώνομαι να το κάνω.

Όπως θα έχετε αντιληφθεί όλοι, ουδέποτε έστειλα, κοινοποίησα κείμενο στα μέλη του Συμβουλίου. Το έστειλα πάντα στον Πρόεδρο και περίμενα από τον Πρόεδρο να το δημοσιοποιήσει. Με έκπληξή μου ομολογώ ότι ενώ έστειλα την Παρασκευή το κείμενό μου, δεν είδα να κοινοποιείται στα μέλη του Συμβουλίου και με μεγαλύτερη έκπληξη επίσης ομολογώ είδα να κοινοποιείται τη Δευτέρα με υπογραφή του Προέδρου του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ήρθε 2.30 η ώρα το μεσημέρι την Παρασκευή.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Γιατί τι σημασία έχει; Με συγχωρείτε, άλλες φορές έχουν έρθει κείμενα στις 7.00 η ώρα το βράδυ και έχουν κοινοποιηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι το θέμα;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κοιτάξτε να δείτε. Βεβαίως είναι το θέμα. Και είναι πολύ σοβαρό θέμα, δεν είναι απλώς θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί να έρθει Παρασκευή μεσημέρι 2.30 η ώρα;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Γιατί Παρασκευή μεσημέρι ήρθε, τι να κάνουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, αλλά εντάξει.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Με συγχωρείτε, το κείμενο του κ. Πανάρετου, με forward, ακριβώς το δικό σας.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, το δικό μου ήρθε, αλλά ήρθε...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Χωρίς υπογραφή του κ. Μπαμπινιώτη.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κάνετε λάθος.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Όχι – όχι, δεν υπήρχε υπογραφή. Μπορώ να σας δείξω τον υπολογιστή.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ήρθε με υπογραφή του κ. Βερέμη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το έστειλε ο κ. Βερέμης, είναι ο ρόλος του.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Αναγνωρίζουμε τον κ. Βερέμη, ενώ ο κ. Βερέμης πριν από μερικές συνεδριάσεις ήταν...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ δεν αναγνωρίζω τίποτα. Κύριε Δερμιτζάκη, βλέπετε ότι αρχίζουν και αναδεικνύονται και οι πολιτικές απόψεις του καθενός μας. Εγώ ήθελα να το αποφύγουμε αυτό το πράγμα. Εγώ δεν αναγνωρίζω τίποτα. Εγώ κάνω παρατήρηση.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ποια πολιτική άποψη; Ο κ. Βερέμης μας είπε ότι είμαστε άχρηστοι εν πολλοίς. Και εν συνεχεία τον αναγνωρίζουμε;

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ κάνω παρατήρηση. Τι αναγνωρίζω; Κάνω μία παρατήρηση για το πώς κοινοποιήθηκε μία επιστολή που έστειλα προς το Συμβούλιο. Εγώ θεωρούσα και πίστευα, όπως είχε γίνει σε άλλες περιπτώσεις... Το παρατηρώ, δεν λέω ότι έτσι ή αλλιώς. Επίσης θα σας πω το εξής: εάν οποιοσδήποτε δημοσιογράφος έχει προτιμήσεις να ρωτήσει εσάς κύριε Πρόεδρε για τη...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μετά τη δημοσίευση.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Συγχωρήστε με, να τελειώσω. Εάν έχει την επιθυμία ή τη διάθεση ή την άποψη ότι πρέπει να ρωτήσει εσάς για την αυθεντική ερμηνεία των δικών μου απόψεων, είναι θέμα δικό του και δικό σας. Εγώ για αυτά που έγραψα στην επιστολή, δεν έχω μιλήσει σε κανέναν δημοσιογράφο, και το μόνο που έχω διατυπώσει μέχρι σήμερα ήταν η επιστολή αυτή και τίποτα παραπάνω. Η επιστολή αυτή ήταν σαφής στη διατύπωσή της. Αν τώρα οι ερμηνείες ήταν διαφορετικές...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, δόθηκε στον τύπο. Επειδή την Παρασκευή το μεσημέρι δεν τη στείλαμε έπρεπε να πάει στον τύπο;

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Με συγχωρείτε, ποια Παρασκευή μεσημέρι; Όταν φτάνουμε Δευτέρα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εμένα η άποψή μου ήταν ότι αυτό ήταν ένα θέμα το οποίο έπρεπε να συζητηθεί στο Συμβούλιο. Τελείωσε.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κοιτάξτε κύριε Πρόεδρε, δεν είμαστε μία μασονία η οποία λειτουργούμε με κλειστό σύστημα και μόνο μεταξύ μας συζητάμε. Οι τοποθετήσεις...

ΜΕΛΟΣ: Όχι τέτοιες λέξεις.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα το κάνω γιατί δεν μπορώ να το πω διαφορετικά. Οι τοποθετήσεις και οι απόψεις, οι οποίες διατυπώνονται και εγγράφως μάλιστα, δεν είναι ένα μυστικό κρατικό, είναι ένα δημόσιο έγγραφο. Την

άποψη που διατύπωσα εγώ, τη διατύπωσα με έγγραφο και δημοσίως, δεν τη διατύπωσα εν κρυπτώ. Και η άποψη που διατύπωσα είναι σαφώς αποτυπωμένη, δεν αφήνει περιθώρια ερμηνείας. Ούτε γράφει ότι το ΠΑΣΟΚ αποχωρεί από το διάλογο, ούτε υπονοεί τίποτα τέτοιο. Γράφει ακριβώς αυτό που γράφει. Και το οποίο σας το διευκρίνισα περισσότερο σήμερα. Εδώ δεν έχω μιλήσει με κανέναν άλλον. Ούτε με ρώτησε κανείς, αλλά και να με ρωτούσε δεν θα έλεγα τίποτα παραπάνω από αυτά που είχα πει.

Νομίζω ότι ο καθένας έχει έναν τρόπο που θεωρεί ότι πρέπει να επικοινωνεί με την κοινωνία ή με τα μέσα ενημέρωσης. Δεν θα σχολιάσω εγώ πώς επικοινωνείτε εσείς ή κάποιος άλλος, αλλά μην προσπαθείτε να μου πείτε πώς πρέπει να διατυπώσω και να γνωστοποιήσω μια άποψη με ένα δημόσιο έγγραφο, όταν βλέπω ότι αυτό το δημόσιο έγγραφο δεν γίνεται γνωστό, για να μη χρησιμοποιήσω άλλη έκφραση. Σας ευχαριστώ. Επιβεβαιώνω ότι όταν τη Δευτέρα είδα ότι δεν έχει κοινοποιηθεί, το έδωσα στη δημοσιότητα. Και δεν το έδωσα σε έναν δημοσιογράφο, το έδωσα στη δημοσιότητα.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Επιτρέψτε μου να πω και να τονίσω ότι η απουσία του Προέδρου της Ομοσπονδίας μου, του κ. Μπράτη, είναι λόγω υποχρεώσεων της Ομοσπονδίας μου. Έχω εξουσιοδοτηθεί να πω ότι εμείς θεωρούμε ότι η δουλειά που κάνουμε εδώ μέσα πρέπει να συνεχιστεί. Και με ακούτε έτσι γιατί ειλικρινά έχω στενοχωρηθεί πάρα πολύ. Εκπροσωπώ τη μεγαλύτερη ίσως Ομοσπονδία στη χώρα μας, πάρα πολλούς συναδέλφους. Εμείς όταν ήρθαμε και αποφασίσαμε τη συμμετοχή μας σε αυτή τη διαδικασία, την αποφασίσαμε λαμβάνοντας υπόψη μας κάποιες δεσμεύσεις. Και αυτές οι δεσμεύσεις λένε ότι ο διάλογος αυτός ξεκινάει από μηδενική βάση, ότι οι αποφάσεις του θα είναι συναινετικές, αποδεκτές από την πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου και επίσης ότι θα είναι δεσμευτικές για τον όποιον επόμενο Υπουργό ή για την όποια επόμενη κυβέρνηση. Επίσης, αν θυμάμαι καλά, θέσαμε πολύ σημαντικό για τη διαδικασία το θέμα του χρόνου. Και είπαμε ότι πρέπει να έχει ξεκάθαρα έναν ορισμένο χρόνο και γι' αυτό πάρα πολλοί από μας το καλοκαίρι, εγώ προσωπικά ερχόμουν από την πατρίδα μου αυθημερόν και γύριζα πίσω, γιατί η οικογένειά μου έκανε διακοπές, για να συμμετάσχω. Αν ήταν να είναι το περιθώριο ανεκτό, θα ζητούσαμε και τον Ιούλιο να μην γίνει καμία συνεδρίαση και να μπορέσει ο καθένας να μην δυσκολέψει τις οικογενειακές του υποχρεώσεις. Όταν ξεκινήσαμε τη συμμετοχή μας εδώ, ξέραμε ποιο είναι το Συμβούλιο. Και ειλικρινά, δεν μπορώ σήμερα να συζητώ ούτε για Ανεξάρτητη Αρχή, δεν μπορώ να συζητώ για προγράμματα κομμάτων. Εμένα με ενδιαφέρει οι τοποθετήσεις που θα γίνουν εδώ να ληφθούν υπόψη και είναι υποχρέωση της όποιας επόμενης κυβέρνησης και του όποιου επόμενου Υπουργού να τις λάβει πολύ σοβαρά υπόψιν του. Τουλάχιστον εάν η κυβέρνηση αυτή η οποία θα είναι εκπροσωπείται εδώ μέσα. Που σημαίνει ότι έχει αναλάβει αυτή τη δέσμευση.

Επίσης, με λυπεί πάρα πολύ το γεγονός να μιλούμε για την υποψία πολιτικής αντιπαράθεσης εδώ μέσα. Εγώ με τον συνάδελφό μου, τον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας μου, δεν ανήκουμε ούτε στην ίδια συνδικαλιστική παράταξη ούτε στην ίδια κομματική παράταξη. Παρόλα αυτά ουδέποτε ούτε εγώ ούτε εκείνος αμφέβαλε ότι η παρουσία μας εδώ θα ήταν τέτοια ώστε να κάνει κοινωνούς τα μέλη του Συμβουλίου για τις απόψεις της

Ομοσπονδίας και όχι των παρατάξεών μας. Ουδέποτε είχαμε τέτοιου είδους προβλήματα, γι' αυτό και υπήρξα μόνη μου εδώ, γι' αυτό και υπήρξε μόνος του και ο κ. Μπράτης εδώ.

Δεν καταλαβαίνω λοιπόν πώς υπάρχει περίπτωση αυτό εδώ το διάστημα να δημιουργηθεί τέτοιο κλίμα μέσα στο Συμβούλιο. Νομίζω ότι με πάρα πολύ ωριμότητα ήρθαμε εδώ να υπηρετήσουμε κάτι που για μένα είναι ιστορικής σημασίας για την εκπαίδευση. Αυτήν υπηρετούμε, έχουμε οράματα και θέλουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Και θα ήθελα να κάνω και μία ερώτηση. Σαφέστατα οι τρεις βδομάδες πιθανότατα να μην δημιουργούσαν ιδιαίτερο πρόβλημα. Εάν όμως στις 5 Οκτωβρίου δεν έχουμε αυτοδύναμη κυβέρνηση και δεν έχουμε κυβέρνηση συνεργασίας και ξαναμπούμε στη διαδικασία υπηρεσιακής κυβέρνησης και νέων εκλογών, σημαίνει ότι αυτό εδώ το Συμβούλιο γι' αυτή τη χρονιά δεν πρόκειται να ξανασυνεδριάσει.

Εγώ συνάδελφοι ήρθα εδώ πραγματικά, αφιερώσαμε χρόνο, χωρίς οικονομικές απολαβές, ακριβώς γιατί νομίζαμε ότι αυτή η διαδικασία είναι λειτούργημα. Έτσι θέλω να το υπηρετήσω μέχρι τέλους. Και ειλικρινά θεωρώ ότι θα πρέπει να το σκεφτούμε πολύ σοβαρά και να συνεχίσουμε, γιατί τουλάχιστον οι δικοί μου συνάδελφοι θα στενοχωρηθούν πάρα πολύ αν καταλάβουν ότι η διαδικασία εδώ δεν είχε τους όρους με τους οποίους ξεκινήσαμε απ' όλα τα μέλη. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κάποτε ελέχθη, και το ξέρετε όλοι, ότι αυτός ο διάλογος γίνεται για τα μάτια, έτσι κάπως να τον πιστωθεί αυτός που τον... Και όλοι θέλαμε να αποδείξουμε ότι δεν είναι μια τέτοια διαδικασία, που υποτιμά εμάς που συμμετέχουμε. Και θέλαμε να δείξουμε ότι ερχόμαστε εδώ αποφασισμένοι να κάνουμε μια δουλειά, να δώσουμε μια δέσμη προτάσεων, σε αυτήν, σε οποιαδήποτε κυβέρνηση. Θα έχετε προσέξει ότι, όποτε μιλάω εγώ, μιλάω για οποιαδήποτε κυβέρνηση χειριστεί το θέμα, δεν μιλούσα ποτέ με συγκεκριμένη κυβέρνηση και συγκεκριμένα άτομα. Ήμουν ιδιαίτερα προσεκτικός, για να μη φέρω σε δύσκολη θέση κανέναν.

Θα δικαιώσουμε αυτούς που θεωρούν ότι ήταν ένα διάλογος έτσι προσχηματικός και δεν είχε νόημα, ενώ ο κόσμος, ο απλός κόσμος επένδυσε πάρα πολύ μεγάλες προσδοκίες. Άλλο είναι η εντατικότητα -να το πω έτσι- του διαλόγου, ότι ενόψει εκλογών και στις παραμονές δεν είναι ανάγκη να βιαστούμε πάρα πολύ, μπορεί να κάνουμε μια συνεδρία, κάτι, όχι συνέχεια, αυτό το καταλαβαίνω, είναι και σωστό, και άλλο, όμως, είναι να διατυπώνεται μια θέση ότι αναβάλλεται ο διάλογος και διακόπτεται μέχρι να υπάρξει η κυβέρνηση.

Διότι αυτό που είπε η εκπρόσωπος της ΔΟΕ είναι μία πιθανότητα. Εμείς δηλαδή τι; Εξαρτώμεθα από το αν θα βγει κυβέρνηση στις 4 ή θα βγει το Νοέμβριο ή θα γίνουν εκλογές; Μα συμμετέχουμε σε Συμβούλια έξω από αυτά, σκεπτόμαστε, έχουμε απόψεις και ερχόμαστε και τις δίνουμε σε όποιον έχει εκλέξει ο ελληνικός λαός. Πάρτε τις, αυτές είναι οι απόψεις μας και εδώ είμαστε, για να βοηθήσουμε. Αυτός ο τρόπος του σκέπτεσθαι και η στάση μας φοβάμαι ότι θα υποφωτισθούν στα μάτια των πολιτών, εάν πούμε τώρα ότι διακόπτουμε κλπ. Προσωπικά δεν καίγομαι γι' αυτό το πράγμα, δεν θεωρώ ότι είναι το άπαν. Λυπάμαι πάρα πολύ και θεωρώ και θέλω να υποστηρίξω αυτό που κάναμε και να αποσυνδεθούμε από πολιτικά κλπ.

Και δεν ξέρω και τι κερδίζει τελικά η παράταξη την οποία εκπροσωπεί ο κ. Πανάρετος. Καταλαβαίνω την ευαισθησία του, ειλικρινά την καταλαβαίνω, αλλά δεν ξέρω το μεγάλο κέρδος που θα έχει. Περισσότερο κέρδος έχει ότι συνεχίζει και ως πιθανή αυριανή κυβέρνηση να έχει ένα διάλογο για την εκπαίδευση. Και κάπου το μέλημα όλων μας είναι να δώσουμε κάτι από τη δουλειά μας, μην πάει χαμένη. Με αυτό το σκεπτικό είπαμε να συνεχίσουμε. Βεβαίως, δεν πρόκειται να εισηγηθώ, και ούτε νομίζω ότι δεχόμαστε στο Συμβούλιο, ότι, ξέρετε, τώρα θα πέσουμε απανωτά στη μία μετά την άλλη τις συνεδρίες. Έχουμε προγραμματίσει δύο συνεδρίες. Η μία θα εξαντληθεί σήμερα με την εισήγηση της ερευνητικής ομάδας της ΟΙΕΛΕ, η άλλη θα ήταν μία έναρξη διαλόγου σε ένα μεγάλο θέμα, το οποίο δεν μπορεί να κλείσει πράγματι σε μία συνεδρία, να δούμε αυτό το θέμα της πρόσβασης, να αρχίσουμε να το βλέπουμε.

Αυτό θα έλεγε και θα δήλωνε στον κόσμο ότι αυτή η Επιτροπή εκεί δουλεύει, ας τους σεβαστούμε τους ανθρώπους, ας τους εμπιστευτούμε και ας τους εμπιστευτεί και η οποιαδήποτε κυβέρνηση. Και, επειδή εγώ δεν έχω καρέκλες και δεν έχω ανάγκη από αυτή την καρέκλα, οπωσδήποτε με μία νέα κυβέρνηση μπορεί να υπάρξει ένα νέο πρόσωπο. Όμως, έστω και ως παρατηρητής εκεί στη γωνία θα ήθελα να είμαι εδώ, να το στηρίξω. Ο κ. Τρικαλινός.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, να ξεκινήσω και να συνεχίσω την πολύ σωστή ιστορική αναδρομή που έκανε ο κ. Κουρουτός. Απλώς ενημερωτικά θα ήθελα να πω ότι στο πρώτο σχήμα –έχει σημασία αυτό- της Ανεξάρτητης Αρχής, οι πανεπιστημιακοί ως ΠΟΣΔΕΠ δεν συμμετείχαν. Νομικά δεν προεβλέπετο η συμμετοχή τους σε αυτό σχήμα, παρά το γεγονός ότι η ΠΟΣΔΕΠ κι εγώ, που τότε ήμουν μέλος της διοίκησης της ΠΟΣΔΕΠ, είχα συνεχείς επαφές και με τον κ. Πανάρετο ως Γραμματέα του Υπουργείου, και με τον κ. Παπανδρέου ως Υπουργό Παιδείας. Προεβλέφθη η συμμετοχή της ΠΟΣΔΕΠ και μόνο στο κεντρικό ΕΣΥΠ και στο Συμβούλιο Ανώτατης Εκπαίδευσης με το νόμο του 1999-2000. Βεβαίως ξέρετε ότι στην πρώτη συνεδρίαση του 2004 συμμετείχαμε...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) ... διάταγμα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Διάταγμα, εντάξει, ναι κύριε Πανάρετε. Λοιπόν, στη συνεδρίαση του 2004 συμμετείχαμε, όπως συμμετείχαμε και στην πρώτη συνεδρία του 2005 (η τότε διοίκηση), από την οποία «αποχωρήσαμε θριαμβευτικά». Εδώ, σε αυτό το Συμβούλιο, η συμμετοχή δεν προεβλέπετο. Τη ζητήσαμε γιατί θεωρούμε ότι εδώ πρέπει να συμμετέχουμε και πρέπει να συνεισφέρουμε, στο βαθμό που μπορούμε, για να προωθηθεί αυτή η υπόθεση. Και μάλιστα είναι χαρακτηριστικό ότι και με την τροφοδότηση του Συμβουλίου και με όσα έγιναν και με όσα συζητούνται στις γραμμές μας, στις 15 και 16 Οκτωβρίου, ανεξαρτήτως εκλογών κλπ., οργανώνουμε διημερίδα, στην οποία σας προσκαλούμε όλους, στο αμφιθέατρο του Υπουργείου Εξωτερικών, για να συζητήσουμε τα προβλήματα του Λυκείου και το θέμα της πρόσβασης. Όλα αυτά, είτε στις 4 είτε σήμερα, θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν. Συμμετέχουμε εδώ ως όργανο -όπως είπατε- αιρετό. Και βεβαίως για μένα είναι άκρως προσβλητικός ο χαρακτηρισμός «υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ». Δεν θα συμμετείχα ποτέ,

προσωπικά εγώ, σε καμιά υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ. Αυτό όμως πολύ φοβούμαι ότι υποκρύπτει και έναν άλλο κίνδυνο. Δηλαδή πολύ φοβούμαι ότι μάλλον είναι οι τελευταίες μας συνεδριάσεις εδώ. Γιατί ο κ. Πανάρετος είπε δυο πράγματα τα οποία εμένα με ανησύχησαν σφόδρα. Κατανοούμε όλοι ότι, απ' ό,τι φαίνεται -χωρίς να έχουμε καμιά σχέση με τους πολιτικούς χώρους, τουλάχιστον εγώ- ότι το ΠΑΣΟΚ είναι η αυριανή κυβέρνηση. Είπε λοιπόν ότι θα πρέπει να δώσει εντολή ο επόμενος Υπουργός για να συνεδριάσει το όργανο αυτό, ως υπηρεσία του Υπουργείου.

ΜΕΛΟΣ: Δεν είπε αυτό.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Το είπατε κύριε Πανάρετε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Μην λέτε κάτι το οποίο δεν είπα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Εντάξει. Αλλά εκείνο που είπατε...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν το εκλάβατε έτσι, σας λέω πως αυτό που είπα είναι το εξής: ο Υπουργός μπορεί να δώσει, ανεξάρτητα αν είναι Ανεξάρτητη Αρχή ή όχι, μπορεί να δώσει το πλαίσιο της πολιτικής. Και να πει ο Υπουργός ότι: θα ήθελα να συζητήσετε αυτό το πλαίσιο. Δεν σημαίνει...

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Αυτό είναι το δεύτερο το οποίο με ανησύχησε σφόδρα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν μου επιτρέψετε να ολοκληρώσω τη διευκρίνισή μου, ο Υπουργός, κατά τη γνώμη μου, έχει υποχρέωση να δώσει το πλαίσιο της πολιτικής που προτίθεται να ακολουθήσει. Το Συμβούλιο ως Ανεξάρτητη Αρχή μπορεί να συζητήσει –αν είναι Ανεξάρτητη Αρχή- ό,τι θέλει.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Μα δεν είμαστε αυτή τη στιγμή. Ίσως γίνουμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν δεν γίνει το Συμβούλιο Ανεξάρτητη Αρχή, έχει κάποια – να χρησιμοποιήσω και τον ελληνικό όρο- «terms of reference». Αυτή τη στιγμή ο Υπουργός είπε: τίποτα, δεν υπάρχει πολιτική. Αυτό είπε ο Υπουργός. Αυτό που λέω εγώ τώρα είναι ότι ο νέος Υπουργός...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι θέμα αναγνώσεως αυτό. «Δεν υπάρχει πολιτική, σας αφήνω ελεύθερους να συζητήσετε», έναντι της άλλης εναλλακτικής λύσης: «Σας δίνω αυτό και συζητήστε αυτό».

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα αυτό είπε. Με συγχωρείτε κύριε Πρόεδρε...

ΜΕΛΟΣ: Όχι «δεν υπάρχει πολιτική», δεν υπάρχει πολιτικό πλαίσιο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Με συγχωρείτε, εμείς εδώ συζητήσαμε εκτός πολιτικών πλαισίων με την έννοια ότι συζητήσαμε όλα τα πολιτικά πλαίσια που παρουσιάστηκαν εδώ, τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και της Νέας Δημοκρατίας, στο βαθμό που παρουσιάστηκε. Η Νέα Δημοκρατία δεν παρουσίασε, το ΠΑΣΟΚ παρουσίασε σε αρκετά ζητήματα συγκροτημένα προτάσεις. Θα θυμάστε ότι

στο θέμα της Τεχνικής Εκπαίδευσης υιοθετήσαμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό την πρόταση που έφερε εδώ το ΠΑΣΟΚ. Κατέβασε προτάσεις και το ΛΑΟΣ. Αλλά όλα αυτά είναι μέσα στο πλαίσιο μιας κουβέντας. Όπως κατεβάσαμε προτάσεις, και οι φορείς κατεβάζουν, και τα άτομα κατεβάζουν προτάσεις. Και αυτή είναι η ουσία του διαλόγου. Έθεσε ο κ. Παπαντωνόπουλος και ο Κουρουτός ένα ερώτημα, και δεν κατάλαβα, στον κ. Πανάρετο. Συμφωνείτε να βγάλουμε ανακοίνωση που να λέμε: «αναστέλλουμε για 20 μέρες τη λειτουργία μας» ή μάλλον «θα συνεδριάσουμε σε 20 μέρες»; Δεν απαντήσατε. Αυτό δεν θα πρέπει να κάνουμε είπαν;

ΜΕΛΟΣ: Πρόταση κατεβάζουμε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Πρόταση.

ΜΕΛΟΣ: 7-8 του μήνα συνεδρίαση. Αυτό είναι καθοριστικό για μένα.

ΜΕΛΟΣ: Και αν δεν υπάρχει κυβέρνηση;

ΜΕΛΟΣ: Δεν κατάλαβα. Ας μην υπάρχει κυβέρνηση. Δεν θα συνεδριάσει το όργανο;

(Διαλογικές συζητήσεις)

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κοιτάξτε, για μένα είναι κατανοητό το εξής πρόβλημα: πολλά κομματικά στελέχη μπορεί να είναι είτε υποψήφιοι Βουλευτές είτε να δουλεύουν για το κόμμα τους, αυτό το καταλαβαίνω. Και πρέπει να αφιερώσουν τις δυνάμεις τους για την ενίσχυση των κομμάτων τους, το καταλαβαίνω απόλυτα. Από αυτή την άποψη θα μπορούσα να δεχτώ μια τέτοια αναβολή, αλλά με προσδιορισμένη συνεδρίαση του οργάνου στις 7 ή στις 8. Βεβαίως δεν με ικανοποιεί αυτό, εγώ συμφωνώ περισσότερο με την πρόταση του κ. Προέδρου. Διότι εγώ θα ήθελα, έστω και ανεπίσημα, να έχουμε φτάσει έστω και στην έναρξη της κουβέντας του τελευταίου κομματιού μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Την έναρξη, απλώς την έναρξη.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Το προηγούμενο το βλέπω σαν έσχατη λύση, όμως θεωρώ ότι πραγματικά θα είναι, ας μην το πω «καταστροφή», αλλά μεγάλο χτύπημα γι' αυτή τη δουλειά που κάναμε όλοι μας εδώ, καθήμενοι επί πάρα πολλές ώρες, ακούγοντας προσεκτικά. Δεν έχω ξαναδεί συνεδρίαση που χωρίς διάλειμμα να διαρκεί τόσες ώρες και όλοι να ακούν με τόσο προσοχή και να συμμετέχουν. Και νομίζω ότι σε καλό δεν πρόκειται να βγάλει. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε συνάδελφε. Εγώ απλώς ήθελα να αποσυρθεθούμε ως Συμβούλιο από εκλογές και από τέτοια. Δεν έχω άλλο θέμα. Ούτε θέλω ντε και καλά να λύσουμε όλα τα προβλήματα τώρα κλπ. Απλώς να φαίνεται ότι εμείς λειτουργούμε, αρχίσαμε τη συζήτησή μας, όπως την είχαμε προγραμματίσει, μέχρι εκεί. Ακόμη θα μπορούσε να γίνει και ένας συμβιβασμός, να πούμε, δηλαδή, ότι θα κάνουμε μόνο τις

προσδιορισμένες συνεδρίες, άλλη μία δηλαδή, και εν συνεχεία θα συναντηθούμε, θα συνεχίσουμε τις εργασίες μας μετά τις εκλογές. Αλλά είναι θέμα σοβαρότητας δικής μας να πούμε ότι θα κάνουμε στις προγραμματισμένες και θα συνεχίσουμε μετά τις εκλογές. Είναι άλλο ότι διακόπτουμε το διάλογο και μάλιστα με κάποιες αποχρώσεις με το τι θα πει ο επόμενος Υπουργός. Έχει μια σημασία.

Στον κ. Πανάρετο ρητά ή υπόρητα λειτουργεί αυτό το πράγμα. Και δεν το λέει ούτε για να προκαλέσει, το λέει από μία διάθεση ειλικρίνειας, ότι μπορεί να έρθει ο αυριανός Υπουργός και να πει: κοιτάχτε, πάρτε αυτό το πακέτο, αυτές είναι οι απόψεις μου.

Βέβαια σας δηλώνω εγώ τώρα, ενώπιον όλων, ότι θα αποχωρήσω την επομένη, στην επόμενη ώρα εγώ δεν θα υπάρχω ως Πρόεδρος εάν μου δώσει ένα πακέτο και μου πει: αυτό θα κάνετε στο Συμβούλιό σας. Και νομίζω ότι και πολλοί άλλοι θα είναι στην ίδια κατεύθυνση. Εκτίμησα το ότι δεν είχα καμία δέσμευση σε αυτό το διάλογο. Και νομίζω ότι αυτό ήταν που μας απελευθέρωσε όλους και μιλήσαμε όπως μιλήσαμε.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα τι λέτε; Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, λέω ότι αυτή η σκέψη, η υπόθεση που λέτε ότι υπηρεσιακά ένας επόμενος Υπουργός θα μπορούσε να δώσει το σχέδιο...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Με συγχωρείτε, δεν είναι υπόθεση. Εγώ σας λέω το εξής, και με την εμπειρία που έχω: σε όλα τα Συμβούλια Παιδείας σε όλη την Ευρώπη -δεν υπάρχει ένα ή δύο, σε όλα και σε εκείνα που είναι Ανεξάρτητες Αρχές- η κυβέρνηση δίνει τις προτάσεις της για συζήτηση. Αυτό δεν συνεπάγεται ότι το Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να υιοθετήσει αυτές τις προτάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άλλο να δώσει άποψη. Μα κι εσείς το κάνετε αυτό στο Συμβούλιό μας, έρχεστε με κάποιες προτάσεις.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Προτάσεις, είπα. Δεν είπα «τις σκέψεις» ή οτιδήποτε, λέω «προτάσεις». Και ξέρετε, ουσιαστικά πηγαίνουμε τώρα στη φιλοσοφία του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας. Αν θέλετε, επειδή προφανώς...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι η ώρα...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι – όχι, έχει σημασία να το ακούσετε αυτό. Επειδή προφανώς δεν έχετε διαβάσει τον ιδρυτικό νόμο του ΕΣΥΠ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τον έχω διαβάσει πλήρως.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, μα προφανώς... Αφού δεν ξέρατε ότι ήταν Ανεξάρτητη Αρχή. Τον ιδρυτικό λέω. Γιατί το διάταγμα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τον ιδρυτικό.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένας νόμος υπάρχει. Δυστυχώς τροπολογία και Προεδρικό Διάταγμα ανέτρεψαν τον νόμο. Δεν θέλω να πάω πιο πολύ στα

τεχνικά θέματα. Όμως ο ιδρυτικός νόμος του ΕΣΥΠ λέει ότι: η οποιαδήποτε διοικητική πράξη εκδίδει ο Υπουργός Παιδείας, θα πρέπει να έχει τη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας. Δηλαδή είτε πρόκειται για νόμο, όπως ο νόμος για τα ΤΕΙ, είτε πρόκειται για Προεδρικό Διάταγμα.

Αυτό ακριβώς είναι η συμμετοχή των φορέων της εκπαίδευσης, να εκφράσουν την άποψή τους. Φυσικά ο Υπουργός δεν θα δεσμεύεται και δεν μπορεί να δεσμεύεται από την άποψη του Συμβουλίου. Αλλά φαντάζεστε τι θα είχε συμβεί εάν για μία σειρά από πράγματα τα οποία αιφνιδιαστικά φέρνουν οι υπουργοί, είτε με Νόμο, ο οποίος στο κάτω-κάτω της γραφής συζητιέται, είτε με Υπουργικές Αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είχε προηγουμένως εκφραστεί μία άποψη ενός τέτοιου Συμβουλίου; Θα ήταν κακό αυτό; Αυτή είναι η έννοια. Μην πηγαίνει το μυαλό σας στην έννοια της επιβολής άποψης. Είναι αντίθετα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν το λέω ως επιβολή, το λέω ως υποχρέωση συζήτησης.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Είναι η γνωμοδότηση ενός οργάνου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Μπαλέρμπα.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ο κύριος Πανάρετος έχει δίκιο. Ως προς τι: η σκέψη που υπήρχε, απ' ό,τι καταλαβαίνω από τα λεγόμενά του, το 1995-96 ήταν να δημιουργηθεί ένα επιστημονικό όργανο που θα συμβουλευεί τον Υπουργό της Παιδείας, μάλλον θα εκφέρει τη γνώμη του στις αποφάσεις του, στις σκέψεις του, στους σχεδιασμούς του. Έτσι δεν είναι κύριε Πανάρετε; Εγώ αντιλαμβάνομαι ότι...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Και περισσότερο. Προέβλεπε ο νόμος, γι' αυτό σας λέω, άμα δεν το έχετε διαβάσει...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Όχι, εγώ δεν το διάβασα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Προέβλεπε τη δημιουργία Ανεξάρτητης Αρχής για την αξιολόγηση. Αυτό που συζητήσαμε εδώ πέρα, δεν ήθελα να κάνω συζήτηση...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Πολύ ωραία. Μόνο που το '95 οι Ανεξάρτητες Αρχές κινούνταν σε ομιχλώδες πεδίο, δεν είχε διαμορφωθεί το πλαίσιο που υπάρχει σήμερα, με έγκριση από τη Βουλή κλπ. και αυξημένη πλειοψηφία. Εγώ εκείνο που θέλω να πω είναι ότι η παρούσα κυβέρνηση αντιλαμβάνομαι...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Με έγκριση από τη Βουλή ήταν και αυτό.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Με αυξημένη πλειοψηφία όπως είναι και τώρα; Δηλαδή όπως είναι η Ανεξάρτητη Αρχή ας πούμε για τα προσωπικά δεδομένα;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν το θυμάμαι αυτό, αλλά αυτό που θυμάμαι...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Νομίζω πως όχι. Γιατί αυτό νομίζω ήταν κατοπινός νόμος. Τέλος πάντων, είναι δεύτερο. Η σημερινή κυβέρνηση, αντιλαμβάνομαι εγώ, έδωσε έναν άλλο ρόλο στο Εθνικό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Είπε ότι: εγώ έχω τα προγράμματά μου, εγώ έχω τις απόψεις μου, αλλά δεν στέκομαι σε αυτές. Φτιάχνω ένα Συμβούλιο, μάλλον προικοδοτώ ένα Συμβούλιο με ένα προνόμιο: το προνόμιο να συζητήσει από μηδενική βάση όλες τις απόψεις, όλες τις πολιτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στο χώρο της εκπαίδευσης και να καταλήξει σε μια συνισταμένη που εμένα ως κυβέρνηση θα με δεσμεύει. Και ενδεχομένως, εάν συμμετέχουν και άλλες πολιτικές παρατάξεις, θα τις δεσμεύει και αυτές να το αποδεχτούν. Και όχι να το πολεμούν στις Ομοσπονδίες ή σε άλλους χώρους συνδικαλιστικούς. Αυτό νομίζω, αυτή η «προϊκα» στο Εθνικό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης νομίζω ότι είχε γίνει αποδεκτή και από τα πολιτικά κόμματα που συμμετείχαν εδώ. Δηλαδή θεωρώ ότι είχατε δεσμευτεί σε αυτή την κατεύθυνση. Και γι' αυτό έβλεπα προσωπικά ότι το να συνεχίζουμε τις συνεδριάσεις δίνει αυτό το μήνυμα στον ελληνικό λαό κύριοι συνάδελφοι, ότι στο χώρο της εκπαίδευσης φορείς και κόμματα είναι διατεθειμένα να συνδιαλλαγούν, να συναινέσουν και να προτείνουν... Μπορεί αυτά που προτείνουμε να μην είναι αρεστά στο τέλος-τέλος σε μαθητές ή και σε εκπαιδευτικούς. Αλλά θα έχουν τη σφραγίδα της συναίνεσης των παρατάξεων και των φορέων. Αυτή είναι η κατάκτηση, αυτή είναι η ελπίδα που τρέφει το κοινωνικό σύνολο από τις εργασίες αυτού εδώ του Συμβουλίου. Και βλέπω με μεγάλη μου λύπη ότι υπάρχει διάσταση απόψεων κύριε Πανάρετε εδώ πέρα. Δεν το συμμαρίζεστε αυτό.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Απλώς να κάνω μία ερώτηση. Κύριε Πρόεδρε με συγχωρείτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να ακουστούν και άλλοι, έτσι;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Έχετε δίκιο. Μια διευκρίνιση απλώς. Γιατί η κυβέρνηση είχε αυτή την ειδική μεταχείριση για το Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και δεν την είχε για το Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, Τριτοβάθμιας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και για την ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας; Αυτό μπορείτε να μου το εξηγήσετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί να κάνουμε μια τέτοια συζήτηση τώρα και να μην μείνουμε σε αυτό που μας αφορά;

(Διαλογικές συζητήσεις)

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Στην Τριτοβάθμια δεν έχει φτάσει, έτσι; Και λύθηκαν τα θέματα με το νόμο για τα ΤΕΙ.

ΜΕΛΟΣ: Μα δεν καταλαβαίνω γιατί συζητάμε για το νόμο για τα ΤΕΙ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο συνάδελφος κ. Πουλής.

Δ. ΠΟΥΛΗΣ: Καλή σας μέρα, σας ευχαριστώ πολύ που μου δίνετε το λόγο, εκπροσωπώ τους εκπαιδευτικούς των ΤΕΙ, αναπληρωτής εκπρόσωπος της ΟΣΕΠ. Θα προσπαθήσω πάρα πολύ σύντομα να τοποθετηθώ, συμφωνώντας απόλυτα με την εισήγηση του Προέδρου να συνεχιστούν οι εργασίες τουλάχιστον για την προγραμματισμένη συνεδρίαση. Με καλύπτει απόλυτα η αίσθηση που εξέφρασε πάρα πολύ καλά η εκπρόσωπος της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας και ταυτόχρονα αναγνωρίζω το θεμελιακό δίκαιο, το θεμελιακά σωστό στις τοποθετήσεις των άλλων δύο συναδέλφων. Αισθάνομαι υποκείμενος σε έναν εκβιασμό. Και αυτό είναι πολύ άσχημο. Γιατί το κλίμα το οποίο έχω δει σε αυτές τις συνεδριάσεις, τις τρεις που έχω συμμετάσχει, δεν το έχω ξαναδεί ποτέ στη ζωή μου, εκτός ίσως από τα πρώτα μου φοιτητικά χρόνια. Νομίζω ότι πράγματι θα αυτοενοχοποιηθούμε, νομίζω ότι κανείς δεν προδικάζει εάν υπάρχουν τέτοιες βλέψεις από το επερχόμενο κυβερνών κόμμα, όποιο και αν είναι αυτό, ή συνασπισμός ή οτιδήποτε, ότι θα αλλάξει πάλι το σύμπαν. Και ίσα-ίσα, θα πρέπει να έχουμε μπει στην τελική οδό των πορισμάτων με την επερχόμενη συνεδρίαση. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Η κ. Σχολινάκη.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ - ΧΕΛΙΩΤΗ: Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, προεκτείνοντας τις απόψεις πολλών από τους συναδέλφους, και του συναδέλφου που μίλησε λίγο πριν, ήθελα να πω ότι η ελληνική κοινωνία και ο εκπαιδευτικός κόσμος έχει χρόνια τώρα ταλαιπωρηθεί πάρα πολύ. Από πειραματισμούς, από ασυνέχειες, αποσπασματικές προσπάθειες. Και τώρα, με κόπο και με πολύ μεγάλη σοβαρότητα εμείς, με συνέπεια και χωρίς κομματικές δεσμεύσεις, όπως όλοι παραδεχτήκαμε, καταφέραμε, ακόμα και τους πλέον δύσπιστους, να τους κάνουμε να πιστέψουν ότι υπάρχει εδώ μία σταθερά, που ανεξάρτητα από τις συγκυρίες προχωρεί για να φέρει σε πέρας ένα έργο που ανέλαβε. Θα έλεγα λοιπόν ότι το αντίθετο, είναι μια χρυσή ευκαιρία να δείξουμε ότι πέρα απ' όλα αυτά εμείς δίνουμε το μήνυμα της συνέχειας και της συναίνεσης και της συμφωνίας. Είναι ίσως από τα λίγα πράγματα που δίνουν αυτή την αίσθηση της συνέχειας στην ταλαιπωρημένη κοινωνία μας και στους ταλαιπωρημένους συναδέλφους μας. Γι' αυτό λοιπόν εγώ προτείνω τη συνέχιση, μόνο και μόνο ακόμα και για το μήνυμα αυτό που δίνεται η ευκαιρία να δώσουμε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Κύριε Γκλαβά, επειδή πολλή ώρα ζητάτε το λόγο και σας έχω αγνοήσει, να ακολουθήσουμε τη σειρά;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ας ακολουθήσουμε τη σειρά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να ακολουθήσουμε τη σειρά. Η κ. Μπίστα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Καλημέρα σας. Παρόλο που εγώ είμαι υπηρεσιακός παράγοντας, δεν αισθάνθηκα ποτέ εδώ μέσα, δεν ήξερα, δεν έχω διαβάσει το Προεδρικό Διάταγμα που διέπει τη λειτουργία του Συμβουλίου, δεν ήξερα αν είναι Ανεξάρτητη Αρχή ή είναι υπάλληλο όργανο. Αν είχα αισθανθεί ότι ήταν υπάλληλο όργανο, παρόλο που είμαι υπηρεσιακός παράγοντας, θα είχα αποχωρήσει. Γιατί όταν μου ανακοινώθηκε ότι θα είμαι εδώ, είχα

ετοιμάσει ένα υπόμνημα ώστε αν –θα μου επιτρέψετε τον όρο κύριε Πρόεδρε- ζοριστώ, να αποχωρήσω. Αυτή είμαι εγώ, ως Μπίστα, 26 χρόνια στην εκπαίδευση. Χθες, στη συνεδρίαση που έκανα στο Σύλλογο Διδασκόντων –θα μιλήσω βιωματικά, τους πίεσα να γίνει χθες γιατί σήμερα είχα Συμβούλιο- κάποιοι συνάδελφοι γέλασαν και μου είπαν: μα θα γίνει Συμβούλιο αύριο; Εγώ δεν είχα διαβάσει εφημερίδες. Και κάποιοι από τους συναδέλφους, που δεν θα τους πω κυνικούς, θα τους πω σκεπτικιστές, που από την αρχή του διαλόγου μού έλεγαν ότι είμαι ρομαντική –καλά, αυτό το εισπράττω πολλά χρόνια, με την έννοια της κοινωνικά απροσάρμοστης- ότι αυτό θα πάει στον κάλαθο των αχρήστων. Χθες λοιπόν μου είπαν: καλά, εσείς θα πάτε αύριο; Αφού αυτό θα πάει στον κάλαθο των αχρήστων. Δεν σας κρύβω ότι χθες το βράδυ μίλησα και με συναδέλφους στο κρατικό σχολείο του Βερολίνου, Γερμανούς, οι οποίοι μου έχουν στείλει κατ' επανάληψη, όταν κάναμε τη συζήτηση για τα αναλυτικά προγράμματα, αναλυτικά προγράμματα στην Ιστορία, στη Γλώσσα κλπ. Μιλήσαμε για άλλους λόγους και τους είπα ότι πιθανόν το Συμβούλιο να μη συνεχίσει. Εκείνοι βέβαια απόρησαν. Γιατί στη Γερμανία δεν σταματάει τίποτα. Εκείνοι έχουν, λέει, στις 27 Σεπτεμβρίου εκλογές και συνεχίζονται όλα, δεν έχει αλλάξει κάτι.

Έχω στενοχωρηθεί λίγο κύριε Πανάρετε. Ξέρετε, επειδή μιλάμε, νόμιζα ότι κάτι θα μπορούσε να γίνει. Αισθάνθηκα δηλαδή κάποια στιγμή ότι αυτό ακυρώνεται. Και μάλιστα για μένα δεν ήταν ποτέ σημαντικό -και νομίζω ότι έχει φανεί από την αρχή- πώς θα μπαίνουν οι μαθητές στο Πανεπιστήμιο, αυτό το θεωρούσα πάντοτε λίγο τεχνικό θέμα. Τα άλλα κομμάτια με ενδιέφεραν πολύ. Και υπάρχει και ένα θέμα που είχε ακουστεί ότι θα συζητηθεί, το θέμα της επιλογής στελεχών. Ή ο 1566, που το είχα θέσει. Αυτά τι γίνονται; Η δική μου απορία είναι: γιατί στις ευρωεκλογές δεν υπήρξε πρόβλημα και υπάρχει τώρα; Είχατε, κύριε Πρόεδρε, ορίσει και την 15^η. Γιατί να μην γίνει και η 15^η κανονικά και βεβαίως μετά, όλοι έχουμε δουλειές, να μην συνεχιστεί. Προσωπικά προς εκείνη την κατεύθυνση λοιπόν είμαι, να γίνει η επόμενη συνεδρίαση, να ανοίξει το θέμα, το οποίο δεν πρόκειται να τελειώσει, υπό μία προϋπόθεση: να εξασφαλιστεί από το Συμβούλιο εδώ ότι δεν θα γίνει καμία κομματική –ας μου συγχωρήσετε τον όρο- εκμετάλλευση αυτών που έχουμε συζητήσει εδώ. Κανείς δηλαδή δεν θα βγει από τα κόμματα και θα πει ότι: α, και αυτό, το οποίο είχε συζητηθεί εδώ. Αυτή τη δέσμευση θα ήθελα, για να προτείνω, όσο μπορώ εγώ –μια μονάδα είμαι- να προτείνω, να γίνει η 15^η κανονικά και μετά να πάμε μετά τις εκλογές. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ σας ευχαριστώ. Κυρία Μπίστα, τέτοια δέσμευση ίσως δεν μπορεί να υπάρξει. Εκείνο που υπάρχει όμως ως δέσμευση είναι αυτό που είπα εγώ στην αρχή: ότι δεν πρόκειται να δώσω ένα πόρισμα, θα μπορούσε να δοθεί, κάτι, ό,τι έχει γίνει μέχρι τώρα. Εγώ δεν πρόκειται να δώσω τίποτα, παρά μόνο στην κυβέρνηση που θα εκλεγεί μετά τις εκλογές. Επομένως, το Συμβούλιο εξασφαλίζεται από αυτή την άποψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Προϊστάμενε, κύριε Μαυρίκιε.

Γ. ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, διεξήχθη επί μήνες ένας ουσιαστικός διάλογος υψηλού επιπέδου, όλοι το αναγνωρίζουμε. Ακούστηκαν

προτάσεις, θέσεις ενδιαφέρουσες και έγινε μία σύνθεση απόψεων. Και όλοι λέγαμε ότι είναι μία ουσιαστική ευκαιρία να βγει κάτι χρήσιμο από αυτό το Συμβούλιο. Οι προτάσεις μας στόχευαν στην ποιοτική αναβάθμιση της παιδείας, στην ηθική και υλική καταξίωση του εκπαιδευτικού και την αλλαγή του ρόλου του Λυκείου. Όλοι λέγαμε δε ότι τα πορίσματα αυτού του Συμβουλίου θα δοθούν στον Υπουργό, όποιος και αν είναι αυτός, σε όποια κυβέρνηση και να ανήκει. Εσείς δε κύριε Πρόεδρε το λέγατε κατά κόρον αυτό, το επαναλαμβάνετε συνεχώς και όλοι το αποδεχόμαστε. Άρα στόχος μας ήταν να δούμε κάτι καλό για την παιδεία. Και ο Υπουργός, που θα είναι στα πράγματα, σε οποιοδήποτε κόμμα και αν ανήκει, θα έχει την ευθύνη να τα λάβει υπόψη του, ή να μην τα λάβει, δεν ξέρω τι θα κάνει, να τα βάλει στον κάλαθο των αχρήστων, και αυτός θα έχει και την ευθύνη. Θα ήθελα κύριε Πρόεδρε να πω ότι τα θέματα της παιδείας πρέπει να είναι μακριά από κομματικές, μικροκομματικές σκοπιμότητες. Για να πιάσουν τόπο πρέπει να υπάρχει μία ευρεία συναίνεση και να ξεφεύγουμε από αυτά τα πράγματα. Να είναι υπεράνω των κομμάτων. Θεωρώ ότι θα είναι κρίμα το Συμβούλιο αυτό να διακόψει τις εργασίες του, μια και υπήρχαν μεγάλες προσδοκίες από όλο τον ελληνικό λαό.

Η αναβολή κατά κάποιον τρόπο ή ο κίνδυνος που έθιξε ο κ. Παπαντωνόπουλος, ο οποίος μπορεί να είναι υπαρκτός, αλλά νομίζω εγώ ότι μηδενίζεται ο κίνδυνος αυτός από το ήθος, την ωριμότητα και τις θέσεις των μελών του Συμβουλίου. Άρα δεν νομίζω ότι θα ανατραπεί το κλίμα το οποίο δημιουργήθηκε μέχρι στιγμής λόγω προεκλογικής περιόδου. Δηλαδή τι θα αλλάξουμε; Θα αλλάξουν τα μέλη του Συμβουλίου θέσεις; Υπάρχει πράγματι ένας κίνδυνος. Αλλά η ωριμότητα των μελών νομίζω ότι το μηδενίζει. Άρα η θέση μου είναι ότι πρέπει να συνεχιστεί ο διάλογος, γιατί αυτή είναι απαίτηση του ελληνικού και όχι των κομμάτων, και να βγουν τα πορίσματα που θα βγουν, και ο Υπουργός ο οποίος θα προκύψει θα τα χρησιμοποιήσει αναλόγως. Και αυτός θα έχει την ευθύνη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στον νέο Υπουργό.

Γ. ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ: Στον νέο Υπουργό, βεβαίως. Και μας καλύπτει και η θέση σας ότι δεν θα χρησιμοποιηθούν τα πορίσματα αυτά μέσα στην προεκλογική περίοδο. Άρα δεν βλέπω ότι υπάρχει νόημα αναβολής. Και η αναβολή φοβάμαι ότι θα είναι ματαιώση κύριε Πρόεδρε. Εάν υπάρξει αναβολή, αυτό το Συμβούλιο δεν νομίζω ότι θα μπορέσει να συνεχίσει όπως είμαστε αυτή τη στιγμή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε Μαυρίκιε. Κύριε Πρόεδρε, κύριε Δερμιτζάκη.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Εγώ έκανα και αρκετές παρεμβολές και διέκοπτα τον συνάδελφο, αλλά δεν είναι κακή η πρόθεση. Απλώς πονάω αυτή την ιστορία της παιδείας, τόσα χρόνια Αντιπρύτανης. Κάθε χρόνια με ρωτούσαν οι συγγενείς, οι φίλοι, τι φταίει και γίνονται όλα αυτά στα Πανεπιστήμια. Και κάθε φορά η απάντησή μου –και αυτό είναι το πιστεύω μου– ήταν ότι δεν υπήρχε συναίνεση των κομμάτων. Όλα τα κόμματα προσπαθούσαν να πάρουν από τα Πανεπιστήμια και όχι να δώσουν. Γι' αυτό όταν ξεκίνησε αυτός ο διάλογος, ο οποίος διάλογος ξεκίνησε ίσως και εξ ανάγκης με τα γεγονότα που είχαν προηγηθεί του Δεκεμβρίου και συμφωνήσαμε, και όταν

ήρθαν τα μεγάλα κόμματα είπα ότι έχει ξεκινήσει και μια αρχή για να μπορέσει να γίνει κάτι. Γιατί εγώ δεν θεωρώ ότι οι εκάστοτε Υπουργοί Παιδείας είχαν κακούς σκοπούς. Όλοι είχαν καλούς σκοπούς. Αλλά πάρτε από το 1978 –και δεν παίρνω όλη την παιδεία, θα πάρω την πανεπιστημιακή- τους νόμους που έχουν βγει. Το '78 ο Βαρβιτσιώτης, Υπουργός Παιδείας, έβγαλε ένα νόμο. Τι ισχύει από αυτό; Τίποτα, λιγοστά πράγματα. Στη συνέχεια έρχονται άλλοι νόμοι πάλι για τα Πανεπιστήμια. Τι ισχύει από αυτούς; Αυτοαναιρούνται οι νόμοι αυτοί, γιατί; Γιατί δεν είχε ούτε συζήτηση γίνει, ούτε είχαν τη συναίνεση αυτή η οποία χρειάζεται. Και ο νόμος ο τελευταίος της κ. Γιαννάκου, σχεδόν τον βλέπεις καθημερινά με τη νέα πολιτική ηγεσία αλλάζει και συνεχώς αλλάζει. Γιατί. Γιατί δεν είχε ξεκινήσει ένας διάλογος πραγματικός, απλώς κάνουμε νόμο, θέλουμε να κάνουμε μεταρρύθμιση. Και η μεταρρύθμιση γίνεται, και ακούς πολλές φορές και πολιτικά πρόσωπα αλλά και δημοσιογράφους στην τηλεόραση, και χωρίς να έχουν κανένα δεδομένο, ή καμία ας πούμε εγγραφή, τι πρόγραμμα να βάλουν τώρα τα κόμματα προεκλογικά; Αφού δεν ξέρουν τα δεδομένα της παιδείας. Μέχρι προχθές δεν ξέρανε πόσες είναι οι σχολικές μονάδες στην Ελλάδα, δεν ήξερε το Υπουργείο. Ο Υπουργός πήγαινε σε ένα Νομό και δεν ήξερε πόσα σχολεία έχει ο Νομός. Τα ήξερε όμως ο ΠΕΣΥάρχης, αλλά κανείς δεν του τα είχε ζητήσει. Ρωτήστε το.

Ένα άλλο πράγμα, για να δείξω το διάλογο πώς έχει ανταπόκριση στον ελληνικό λαό, είναι: η ΟΛΜΕ δεν έρχεται εδώ πέρα. Εγώ θεωρώ ότι θα την ξεπεράσουν τα γεγονότα. Διότι αυτό που έχω εισπράξει, ως Πρόεδρος του ΚΕΕ, είναι προσκλήσεις από Περιφερειακά Συμβούλια της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης οι οποίοι έρχονται και μου λένε: έλα να μας μιλήσεις, να παρουσιάσεις κάποια πράγματα, και δεν τολμώ, δεν το έχω πει ούτε στον Πρόεδρο. Διότι, επειδή δεν είμαι και τακτικός εδώ πέρα συνεχώς, δεν έχω έτσι το μυαλό, και δεν έχω και σκοπό βέβαια να παρουσιάσω τι λέτε στο διάλογο. Στο διάλογο, λέω, εκπροσωπεί το Συμβούλιο ο Πρόεδρος. Για να αποφύγω κάτι τέτοιο. Αλλά έχουν αγωνία οι άνθρωποι και κάνουν ημερίδες-διημερίδες. Χθες ήταν μια ημερίδα στο Μουσικό Γυμνάσιο της Παλλήνης. Μεθαύριο είναι κάτω στην Κρήτη, από την Πανελλήνια Ένωση Φυσικών. Δηλαδή θέλω να πω ότι υπάρχει αγωνία στους ανθρώπους, γιατί έχουν πιστέψει σε αυτό το διάλογο.

Εμείς τώρα εδώ πέρα δεν είμαστε ούτε η εποχή του Τρικούπη, που απαγόρευαν παραδείγματος χάρη την ημέρα των εκλογών τα οινόπνευματώδη ποτά στα καφενεία για να πούμε ένα μήνα προ των εκλογών ότι δεν κάνουμε για να μην επέμβουμε. Και ισχύει ακόμα ο νόμος αυτός, δεν είναι ότι έχει σταματήσει, ισχύει ο νόμος. Αλλά αυτό που ήθελα να πω, που πράγματι το είχα αναλογιστεί πριν δω την επιστολή, ήταν ότι το πολύ-πολύ, γιατί δεν ήρθα από την αρχή, ο Πρόεδρος, να δεσμευτούν και τα μέλη του Συμβουλίου να μην κάνουν ούτε ανακοινώσεις για τις συζητήσεις αυτή την προεκλογική περίοδο, για να μην θεωρηθεί ότι επεμβαίνουν στην πολιτική διαπάλη που γίνεται κλπ., που συμβαίνει κάθε φορά στις εκλογές. Εμείς εδώ πέρα δεν έχουμε έρθει να είμαστε υπάλληλοι κανενός, εγώ δεν αισθάνθηκα ποτέ υπάλληλος. Εκεί που πήγα και όποτε, αισθάνθηκα ότι είχα ελεύθερη την έκφραση της γνώμης.

Θα σας εξομολογηθώ και κάτι. Πριν ξεκινήσει ο διάλογος, είχα υποβάλει τρεις φορές παραίτηση για να φύγω από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας. Είναι τόσα τα προβλήματα και τόση λίγη η υποστήριξη που έχει

πάρει αυτό το Κέντρο διαχρονικά, που δεν μπορεί να λυθούν χωρίς μια γενναία συμβολή της ηγεσίας του Υπουργείου. Και ο λόγος που έμεινα ήταν μόνο και μόνο επειδή ξεκίνησε αυτός ο διάλογος. Και καμιά φορά η οικογένειά μου μου λέει: τι κάθεται εκεί πέρα και στενοχωριέσαι κλπ.; Λέω, κάθεται μέχρι να τελειώσει ο διάλογος. Γιατί θεωρώ ότι μετά από τόσα χρόνια στη διοίκηση του μεγαλύτερου Πανεπιστημίου, ότι είχα μια εμπειρία και ίσως και γι' αυτό το λόγο... Δίνω και μια απάντηση για ποιο λόγο ξεκινήσαμε την Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια. Από εκεί ξεκινάνε τα προβλήματα. Στο Πανεπιστήμιο έρχονται και υπάρχουν τα προβλήματα και μεγαλώνουν και μεγεθύνονται. Δεν μπορείς να τα σταματήσεις πλέον εκεί, είναι καταγίδα, είναι...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ούτε τα συζητάς;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Τα συζητάς, αλλά πώς να τα συζητάς; Οσάκις λύσαμε προβλήματα -και θα σας το πει, γιατί είχα την τιμή να είναι Πρύτανης ο κ. Μπαμπινιώτης όταν ήμουν Αντιπρύτανης- οσάκις λύσαμε προβλήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ήταν όταν είχαμε συναίνεση των κομμάτων και επισκεπτόμαστε ένα-ένα τις ηγεσίες των κομμάτων. Και φοβερά προβλήματα. Είχαμε 4,5 μήνες κατάληψη και κόντευε να πιναχθεί το Πανεπιστήμιο στον αέρα. Πήγαμε σε όλα τα κόμματα. Και τότε είχαμε αποτέλεσμα.

Η συναίνεση είναι το «α» και το «ω» στην παιδεία. Και θα μπορούσε κανείς να πει προωθημένα πιο κάτω: διακομματική προσέγγιση στην παιδεία. Ο κάθε Υπουργός έχει άριστες ιδέες, έχει φοβερές ιδέες. Θα μπορούσε όμως να υπάρχει ένα όργανο το οποίο να υιοθετεί κάποια από αυτά. Εγώ δεν λέω ότι όλα είναι σωστά και όλα είναι αλάνθαστα αυτά που θα βγάλουμε από εδώ πέρα. Οπωσδήποτε η πολιτική ηγεσία έχει μια ευθύνη. Αλλά αυτά εδώ πέρα θα είναι ένας μπούσουλας, ένα πλαίσιο. Το οποίο θα δίνει και οδηγίες στον εκάστοτε Υπουργό τι να κάνει παρακάτω.

Όταν βλέπεις παραδείγματος χάρη στο αναλυτικό πρόγραμμα, που το συζητήσαμε, ότι έχοντας βάλει 1 ώρα τη Χημεία και πέφτοντας Δευτέρα ή Τετάρτη η Χημεία δεν κάνουν καθόλου Χημεία τα παιδιά, κάποια στιγμή πρέπει να το αλλάξει. Πού να το ξέρει ο Υπουργός; Ο οποίος Υπουργός έχει ορισμένους συμβούλους, και αν οι σύμβουλοι είναι ανοιχτόμυαλοι και έχουν και μια παιδεία διευρυμένη τότε θα κάνει σωστά πράγματα. Αν δεν είναι, κάνει λάθος πράγματα, όπως κατά καιρούς τα ξέρετε, δεν θέλω ούτε να ονοματίσω ούτε να πω.

Επαναλαμβάνω όμως πάντως ότι οτιδήποτε μεταρρύθμιση ή νόμος στην παιδεία, εάν δεν έχει τη γενική συναίνεση, πάει στον κάλαθο των αχρήστων. Πράγματι πάει στον κάλαθο των αχρήστων. Πάρτε όλους τους νόμους. Πάρτε όλους τους νόμους. Και θεωρώ πολλές φορές για το Πανεπιστήμιο, και μάλλον έχω παρεξηγηθεί κιόλας, ότι ο σοφότερος νόμος λειτουργίας του Πανεπιστημίου ήταν ο 5343 του '32, με τα δεδομένα της εποχής εκείνης. Γι' αυτό το λόγο και στο ΚΕΕ έχουμε ξεκινήσει μια ιστορική έρευνα, τη συμβολή και των πολιτικών και των πανεπιστημιακών, για να ψηφιστεί αυτός ο νόμος, ο Οργανισμός του Πανεπιστημίου του '32. Τίποτε άλλο.

Εγώ κάνω μια έκκληση να μη σταματήσει ο διάλογος. Διότι αν σταματήσει ο διάλογος αυτός που γίνεται εδώ, την επόμενη φορά θα

θεωρηθεί ότι ήδη έχει διαλυθεί αυτό, πρέπει να ξεκινήσουμε κάτι καινούριο και δεν ξέρω αν αυτά όλα πάνε πράγματι χαμένα. Ευχαριστώ πολύ και συγγνώμη αν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε συνάδελφε. Λέτε μερικές αλήθειες, που τις έχουμε ζήσει στο Πανεπιστήμιο και είναι έτσι τα πράγματα. Κύριε Πρόεδρε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ευχαριστώ πολύ. Θα ξεκινήσω κύριοι συνάδελφοι από το τυπικό μέρος και μετά θα πάω στο ουσιαστικό. Το τυπικό μέρος πάσχει. Δηλαδή πράγματι, είναι σωστό αυτό που είπε ο κ. Πανάρετος, δηλαδή με βάση το Προεδρικό Διάταγμα ο Υπουργός προτείνει στο δικό μας το Συμβούλιο τα θέματα. Επομένως είναι δικαίωμά του να επιλέξει θέματα που κατά προτεραιότητα θεωρεί ότι θα πρέπει να τα συζητήσουμε. Ανεξάρτητα το τι θα αποφασίσουμε εμείς, αν θα συμφωνήσουμε ή αν θα μας κάνει συγκεκριμένες προτάσεις ή όχι ο Υπουργός.

Το δεύτερο είναι ότι δεν εκπροσωπούνται φορείς, που πολύ σωστά κύριε Πρόεδρε εσείς με πρωτοβουλία σας και με συμφωνία του Συμβουλίου καλέσατε, όπως την ΠΟΣΔΕΠ, και όχι μόνο. Και η συμβολή τους εδώ, από την εμπειρία που έχω, ήταν τόσο ουσιαστική ώστε δεν θα μπορούσε να έχει αναπληρωθεί από την οποιαδήποτε εμπειρία των υπολοίπων, είτε είναι πανεπιστημιακοί είτε στον άλλο χώρο της εκπαίδευσης. Είμαι σταθερά υπέρ του να δημιουργηθεί ένα όργανο, δεν ξέρω αν θα είναι Ανεξάρτητη Αρχή κύριε Πανάρετε, υπό την έννοια ότι πολλές φορές οι κυβερνήσεις και τις Ανεξάρτητες Αρχές τις έχουν κατά κάποιον τρόπο υποβαθμισμένες εάν δεν τους συμφέρουν αυτά τα οποία λένε. Δεν ξέρω αν αυτό που προτείνω μπορεί να σταθεί, αλλά περισσότερο θα έβλεπα μια επιτροπή που θα λειτουργούσε υπό την εποπτεία της Βουλής και θα κατέθετε τα πορίσματά της στη Βουλή, θα συζητιόντουσαν στη Βουλή και θα πήγαιναν πιθανότητα στον Υπουργό, ανεξάρτητα αν θα τον δέσμευαν ή όχι. Γιατί τουλάχιστον η εμπειρία μου από τη διοίκηση προς τις Ανεξάρτητες Αρχές είναι μία δυσπιστία και μια απροθυμία να ανταποκριθούν σε αυτά που λένε και ψάχνει η διοίκηση να βρει τρόπους υπεκφυγής από τις αποφάσεις, ακόμα και των Ανεξαρτήτων Αρχών, για τις δικές μας ιδιαιτερότητες ως κοινωνίας. Άρα λοιπόν το θέμα του πώς λειτουργεί ένα τέτοιο σοβαρό Συμβούλιο είναι πολύ σημαντικό και θα πρέπει να λυθεί.

Το δεύτερο είναι ότι εμείς σε αυτή τη λειτουργία αυτών των μηνών δεν νιώσαμε ότι λειτουργούμε στο πλαίσιο της τυπικής εφαρμογής ενός Προεδρικού Διατάγματος, το οποίο έχει αδυναμίες όπως είπα και σίγουρα δεν εξυπηρετεί. Λειτουργήσαμε πολύ θετικά και νομίζω συναινετικά, με αποτέλεσμα να φτάνουμε σε αποφάσεις. Έχω μια τεράστια εμπειρία στην εκπαίδευση κύριοι συνάδελφοι και τώρα, προς το τέλος της εκπαιδευτικής μου σταδιοδρομίας, μπορώ να πω ότι εκατοντάδες επιτροπές, προηγούμενες εμπειρίες από το Συμβούλιο αυτό το συγκεκριμένο, όπου φτάναμε ή δεν φτάναμε ποτέ σε αποτέλεσμα, αλλά και όταν φτάναμε πιθανότατα αυτό το αποτέλεσμα -όπως το είπε και ο κ. Κουρουτός- δεν λαμβανόταν υπόψη. Αλλά την ευθύνη δεν την είχε το Συμβούλιο αν δεν λαμβανόταν υπόψη, ο κάθε Υπουργός μπορεί να απολογηθεί ή να μην απολογηθεί αν αποδέχεται ή δεν αποδέχεται τις προτάσεις του Συμβουλίου.

Αλλά το γεγονός ότι έστω και το 2005 για την ΤΕΕ είχαμε φτάσει σε ένα αποτέλεσμα, το οποίο δεν ελήφθη υπόψη, αλλά στη συνέχεια το

Συμβούλιο αυτό δεν ξαναλειτούργησε, πολύ φοβάμαι ότι είναι το Συμβούλιο αυτό στη διάθεση κάθε φορά του Υπουργού -και όχι της Κυβέρνησης, του Υπουργού- να το ενεργοποιεί, να το απενεργοποιεί, να του δίνει σημασία, να το αναβαθμίζει. Παίζει πολύ σημαντικό ρόλο ο Πρόεδρος, χωρίς να υποτιμώ κανέναν, αλλά ο Πρόεδρος ενός Συμβουλίου, η εμπειρία που έχει για τα θέματα αυτά, η συναίνεση που μπορεί να διαθέτει, ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να συνθέτει διαφορετικές απόψεις είναι πολύ σημαντικό. Και υπό αυτή την έννοια οφείλω να το καταθέσω κύριε Πρόεδρε, ότι χάρη στη δικιά σας προεδρία -χωρίς αυτό να αποτελεί καμία περιποίηση προσωπικής ή οποιασδήποτε άλλης τιμής με την έννοια του επαίνου- είναι πρώτη φορά που ένα Συμβούλιο λειτουργεί τόσο συστηματικά, τόσους μήνες, με τέτοια συναίνεση και καταλήγει σε αποφάσεις που λίγο-πολύ όλοι τις αποδεχόμαστε. Και θα είναι αμαρτία –τώρα μπαίνω πια στο ουσιαστικό, το εκπαιδευτικό και το ανθρώπινο θα έλεγα- να ακυρωθούν όλα αυτά.

Χωρίς βέβαια αυτό να προϋποθέτει ότι εμείς δεσμεύουμε τον επόμενο Υπουργό, όποιος και αν είναι αυτός, να διατηρήσει αυτό το Συμβούλιο έτσι όπως υφίσταται. Είναι στη διακριτική του ευχέρεια και δικαίωμά του να το αλλάξει, να το ανασυνθέσει, κρατώντας πάντα το τυπικό κομμάτι και, πιθανότατα, πιστεύοντας ότι θα δώσει μια πιο ουσιαστική υπόσταση στο Συμβούλιο. Υπ' αυτή την έννοια κύριοι συνάδελφοι κάνω μια έκκληση σε όλους, και στον κ. Πανάρετο, ότι ό,τι μέχρι τώρα συμφωνήσαμε να μην πάει χαμένο. Από την άλλη μεριά, δεν μπορεί αυτό που συμφωνήσαμε να βγει και να αποτελεί άλλοθι του οποιουδήποτε, με την έννοια ότι το επικαλούμαι προκειμένου να έχω οποιασδήποτε πολιτικά ή άλλα οφέλη. Θα έλεγα λοιπόν ότι εμείς εδώ, επειδή έτσι λειτουργήσαμε, πρέπει να περάσουμε και αυτό το μήνυμα, ότι δηλαδή δεν λειτουργήσαμε στο πλαίσιο πολιτικών ή κομματικών επιλογών. Βεβαίως υπήρξε ένας Υπουργός που συνέστησε αυτό το Συμβούλιο, αλλά από κει και πέρα ο καθένας μας –αυτό διαπίστωσα εγώ- είχε την άποψή του, τα είπε σκληρά και ωμά -και πρώτος εγώ- τα πράγματα και προσπαθήσαμε να βάλουμε μία τάξη. Διότι αυτό που έβλεπα κύριοι συνάδελφοι σε διάφορες επιτροπές, ακόμα και διακομματικές, ήταν το εξής. Συμφωνούσαμε όλοι όταν δεν είχαμε την τυπική συνεδρίαση, σε 5-6 βασικά θέματα, ανεξάρτητα από ιδεολογική ή πολιτική τοποθέτηση. Και μόλις μπαίναμε στην τυπική διαδικασία, διαφωνούσαμε λες και δεν είχαμε συμφωνήσει προηγουμένως. Διότι τότε θα έπρεπε ο καθένας να πάρει την υπηρεσιακή ή την πολιτική ή την κομματική του ταυτότητα και να υποστηρίξει τις θέσεις του από εκείνη τη θέση και όχι από το εκπαιδευτική θέση. Αυτό λοιπόν έφερνε και τα αδιέξοδα. Και όταν ξανατελείωνε η συνεδρίαση και βγαίναμε απέξω, λέγαμε: «Αυτά που συμφωνήσαμε πιο πριν;» -«Ναι, αλλά», υπήρχε πάντα ένα «αλλά», ένα «όμως», το οποίο ακύρωνε τα πράγματα.

Θα έλεγα λοιπόν, και κάνω έκκληση σε όλους μας, ό,τι μέχρι τώρα συμφωνήσαμε να μην πάει χαμένο, ανεξάρτητα ποιο κόμμα θα βγει, ποιος Υπουργός θα οριστεί. Δεν πρέπει να πάει χαμένη αυτή η δουλειά, δεν πρέπει απλώς να είναι κάποια πρακτικά που θα τα εξετάσει ο ιστορικός της εκπαίδευσης κάποια στιγμή, αν το αποφασίσει να τα εξετάσει. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Αυτά τα πρακτικά, τουλάχιστον για την ιστορία της εκπαίδευσης θα είναι πάρα πολύ σημαντικά, για όποιον θελήσει να τα μελετήσει και να βγάλει συμπεράσματα.

Θεωρώ λοιπόν ότι το θέμα της εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση δεν είναι απλό, δεν μπορεί να λυθεί σε μια συνεδρίαση. Θα πρέπει να υπάρχει σύνθεση απόψεων. Τουλάχιστον από τις τοποθετήσεις που έχουν κατά καιρούς γίνει με αφορμή άλλα θέματα, δεν υπάρχει απόλυτη συναίνεση. Δεν σημαίνει ότι δεν θα καταλήξουμε, αλλά ο προβληματισμός είναι από τελείως διαφορετική βάση. Άρα θέλει συζήτηση σε μάκρος, δεν θέλει μια σύντομη απλώς τοποθέτηση και πάμε παρακάτω, ή με μια πλειοψηφική κατά κάποιο τρόπο απόφαση, θέλει ουσία.

Θα έλεγα λοιπόν ότι θα πρέπει, έστω αμυδρώς, να τεθεί, να ακούσουμε εν πάση περιπτώσει, και όχι απλώς να τις έχουμε δει γραμμένες, αλλά αλλιώς γράφονται και αλλιώς αναπτύσσονται οι προτάσεις, παραδείγματος χάρη της ΠΟΣΔΕΠ για το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Και πέρα από αυτό, θα έλεγα ότι πρέπει να ορίσουμε μία συνεδρίαση σε ουδέτερο χρόνο, δηλαδή μετά τις εκλογές και πριν οριστεί συγκεκριμένη σύνθεση κυβερνητική, εφόσον προκύψει αυτοδυναμία από τις εκλογές, και να πούμε ότι αυτά είναι τα συμπεράσματα που μέχρι τώρα έχουμε καταλήξει, για τα ποιοτικά στοιχεία της εκπαίδευσης. Δεν φτάνει η καταγραφή και μια πρώτη θεωρητική συμφωνία. Γιατί είχατε πει κι εσείς ότι θα υπάρξει μια τελική απόφαση η οποία θα λέει: αυτά τελικά εμείς ως Συμβούλιο εισηγούμαστε.

Κάνω έκκληση λοιπόν να μη χαθούν, γιατί είναι σίγουρο ότι θα χαθούν εάν δεν καταγραφούν και ας μην δεσμεύσουν κανέναν. Το θέμα δεν είναι αν θα δεσμεύσουμε τον επόμενο Υπουργό της όποιας κυβέρνησης. Το θέμα είναι: καταλήξαμε κάπου τόσους μήνες; Γιατί να πάει χαμένο αυτό που καταλήξαμε συναινετικά και να μην καταγραφεί; Και από κει και πέρα αναλαμβάνει ο κανένας την ευθύνη να υλοποιήσει ή να μην υλοποιήσει, ως υπουργός εννοώ, ή η κυβέρνηση, κομμάτι αυτών. Άλλωστε εμείς δεν εμπλεκόμαστε. Τα κόμματα βεβαίως κατεβαίνουν με ένα κυβερνητικό πρόγραμμα για την παιδεία, όποιο και αν είναι αυτό, και γι' αυτό ψηφίζονται από το λαό. Εμείς, ό,τι και να αποφασίσουμε, συμβουλευτικά θα το αποφασίσουμε, δεν δεσμεύουμε κανέναν. Αν τώρα ο επόμενος Υπουργός Παιδείας θέλει να συνδυάσει αυτό που το κόμμα του κατέβασε ως πρόγραμμα παιδείας και ψηφίστηκε και από το λαό -που πρέπει να το κάνει, αλλιώς θα είναι ασυνεπής προς το λαό- να το συνδυάσει με κάποιες θετικές δικές μας προτάσεις που μπορούν να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση επιτέλους και μιας συναινετικής λειτουργίας, αυτό κύριοι συνάδελφοι θα είναι το κέρδος όλων μας, και κυρίως το κέρδος της εκπαίδευσης. Που λέμε ότι είναι εθνικό θέμα, το συζητάμε, συμφωνούμε, και στο τέλος αυτό το εθνικό θέμα χάνεται ανεπιστρεπτί, τουλάχιστον αυτό δείχνει η εμπειρία και υπ' αυτή την έννοια έκανα αυτή την τοποθέτηση. Περισσότερο όχι ως Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, που εκεί πέρα υπάρχει σε αυτή τη θέση ένα τέλος, αλλά ως Σωτήρης Γκλαβάς, με 33 χρόνια στην εκπαίδευση και μια τεράστια εμπειρία που θα ήθελα να την καταθέσω, και μέσα από διοικητικές και άλλες θέσεις και μια εμπειρία γενικότερα που μου επέτρεψε ο εκπαιδευτικός μου βίος να αποκτήσω και να τον καταθέσω σήμερα εδώ. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε. Η τελευταία ομιλήτρια θα είναι η Αντιπρύτανης κ. Βιτσιλάκη. Και μετά θα κάνω μία πρόταση, θεωρώ πολύ

σημαντικό να ακούσουμε αυτά που έχουν προγραμματιστεί σήμερα και να τελειώσει αυτή η συνεδρία έτσι ουσιαστικά, όπως πάντοτε δουλεύουμε εδώ.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Πρόεδρε, μου επιτρέπετε για ένα λεπτό μόνο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Ήθελα να πω κ. Γκλαβά σε αυτό που είπατε ότι για μας ως Ομοσπονδία είναι πολύ σημαντική η δέσμευση όλων των φορέων που συμμετέχουν εδώ ότι έχει δεσμευτικό χαρακτήρα η διαδικασία αυτή και οι αποφάσεις της. Είναι πραγματικά πολύ σημαντικό τα πορίσματα αυτού του Συμβουλίου να δεσμεύσουν τον όποιο επόμενο Υπουργό και την όποια επόμενη κυβέρνηση. Έτσι ξεκινήσαμε, αυτό είπαμε στους συναδέλφους μας όταν τους ανακοινώσαμε την απόφασή μας για συμμετοχή και ήθελα να το τονίσω για άλλη μια φορά. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως είναι αυτό που θέλουμε εμείς. Ξέρετε, αντικειμενικά δεν μπορείς να δεσμεύσεις, αλλά έτσι περιμένουμε και εν πάση περιπτώσει ο νυν Υπουργός, που το ξεκίνησε, είχε μια τέτοια θέση. Αλλά το τι θα γίνει στο μέλλον δεν μπορούμε να το πούμε. Κυρία συνάδελφε.

X. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Είναι λογικό να μιλήσω και τελευταία, γιατί είμαι και η τελευταία αν δεν κάνω λάθος που προσήλθε ως θεσμικός εκπρόσωπος στο όργανο αυτό. Ομολογώ ότι ακούγοντας όλες τις τοποθετήσεις και έχοντας βιώσει και κατά τις τελευταίες συνεδρίες τη λειτουργία αυτού του οργάνου, επιβεβαιώνεται με τον καλύτερο τρόπο η αναγνώριση την οποία έτυχε να έχει το συγκεκριμένο όργανο, όχι επειδή είναι θεσμοθετημένο με τον τρόπο που είναι, αλλά με τον τρόπο που τα συμμετέχοντα μέλη το οδήγησαν να λειτουργήσει και του έδωσαν την αξία την οποία έλαβε ως διαδικασία παραγωγής ιδεών, εισηγήσεων κλπ. Θα πρέπει να πω λοιπόν ότι αισθάνομαι και προσωπικά δικαιωμένη, γιατί πιθανώς να μην γνωρίζετε, εγώ προσωπικά εισηγήθηκα τη συμμετοχή...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το έχω ακούσει.

X. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Της Συνόδου των Πρυτάνεων στο όργανο αυτό, ακριβώς, προφανώς γιατί είχε προκύψει το θέμα της πρόσβασης και εγώ είχα καταθέσει συγκεκριμένη πρόταση η οποία έγινε αποδεκτή από τη Σύνοδο Πρυτάνεων. Και μόλις μου υπενθύμισε ο κύριος συνάδελφος ότι δεν την έχω αποστείλει στα μέλη της Επιτροπής μας, παρά το γεγονός ότι εκτιμώ ότι μάλλον δεν θα μπορούμε στη διαδικασία της πρόσβασης ως συζήτηση, θα ήθελα να σας το κοινοποιήσω και να έχω και με οποιονδήποτε τρόπο θέλετε τις θέσεις σας. Ακούγοντας τη συζήτηση διαπιστώνω -και νομίζω όλοι το διαπιστώσατε, ο καθένας με τον τρόπο του- μία διάσταση ανάμεσα στο νομοθετικό ή θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη συγκρότηση και λειτουργία αυτού του οργάνου και ανάμεσα στην πραγματική λειτουργία η οποία ενσαρκώθηκε από τα συμμετέχοντα μέλη. Ο κ. Πανάρετος έχει δίκιο ότι είναι τέτοιο το θεσμικό πλαίσιο που, στο βαθμό που καθιστά τη λειτουργία, τη θεσμοθέτηση και την οργάνωση αυτού του οργάνου ως μία υπηρεσία, ας την πούμε όπως θέλουμε, ας μην την πούμε «υπηρεσία», ας την πούμε

«παρακλάδι», ας την πούμε «εισηγητικό όργανο», ό,τι θέλετε ας το πούμε, αλλά σε κάθε περίπτωση υπόκειται δομικά...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Η ορολογία «υπηρεσία» δεν είναι δική μου.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Ναι – ναι, δεν θέλω να μπω στις διαδικασίες, νομίζω ότι είναι ξεκάθαρο και αυτό θα πρέπει να το σκεφτούμε και ως Συμβούλιο και θα πρέπει και να το εισηγηθούμε ίσως, να ήταν από τα πιο σημαντικά πράγματα που μπορούμε να εισηγηθούμε καταλήγοντας σήμερα, ποιες θα ήταν οι εναλλακτικές ή ποια θα εισηγούνταν κανείς μέσα από αυτή τη λειτουργία, ποια θα έπρεπε να είναι σε μια επόμενη φάση. Και αυτό μπορεί να το ακούσουν οι εκπρόσωποι και της παρούσας κυβέρνησης και των δύο κομμάτων, ή και να σταλεί και στο ΛΑΟΣ και στα υπόλοιπα κόμματα. Αυτή η διάσταση όμως υπογραμμίζει ότι υπάρχει ένα θεσμικό πρόβλημα, αν κοιτάξουμε όχι μόνο την υπόσταση που έχει σε σχέση με το Υπουργείο Παιδείας, αλλά αν κοιτάξουμε και τη συγκρότησή του καθαυτή. Δηλαδή, αυτή τη στιγμή εκτιμώ ότι περίπου τα μισά μέλη του Συμβουλίου είναι όντως εκπρόσωποι υπηρεσιακών παραγόντων σχετιζόμενων με το Υπουργείο Παιδείας ή άλλων φορέων που υπόκεινται στο Υπουργείο Παιδείας και ορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας. Αυτό θα πει λοιπόν, και το υπογραμμίζω, και μόνο, ότι ως δομικό στοιχείο είναι ένα θέμα. Όταν το μισό Συμβούλιο ορίζεται από μία συγκεκριμένη κυβέρνηση, είναι ένα θέμα συνέχισης λειτουργίας μέσα σε μία προεκλογική περίοδο.

Όμως αυτό το οποίο πρέπει να δηλώσω είναι ότι αυτό το δομικό στοιχείο, στην εμπειρία που είχα εγώ στις συνεδριάσεις που συμμετείχα, δεν έχει καμία σχέση με τα άτομα τα οποία εκπροσώπησαν τις επιμέρους αυτές υπηρεσίες, θεσμούς κλπ. του Υπουργείου Παιδείας. Και πραγματικά πρέπει να δηλώσω ότι θεωρώ εξαιρετικό και πράγματι αποδεικνύεται και η πραγματική στόφα –θα μου επιτρέψετε να πω- των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων που εδώ μέσα έκαναν κατάθεση ψυχής, πέρα και έξω από κομματικές παρωπίδες, σκοπιμότητες, υπηρεσιακές κατευθύνσεις κλπ. Άρα αυτό το οποίο επί της ουσίας συζητάμε σήμερα, για μένα είναι ως η πιο σημαντική διαπίστωση ακριβώς αυτό: ότι υπάρχουν άνθρωποι στην εκπαίδευση οι οποίοι πραγματικά πιστεύουν στη διεξαγωγή ουσιαστικού επιστημονικού διαλόγου για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, αυτό είναι το βασικό μήνυμα που πρέπει να βγει από εδώ μέσα.

Και νομίζω ότι όλοι οι εκπρόσωποι των κομμάτων, είμαι σίγουρη συμπεριλαμβανομένου και του κ. Πανάρετου, θα συμφωνούσαν ότι –και αυτή είναι η αισιόδοξη κατάληξη- ότι πραγματικά οι εκπαιδευτικοί και οι εκπρόσωποι όλων των φορέων προσέρχονται σε έναν διάλογο ο οποίος μπορεί να καταλήξει σε πολύ σημαντικά αποτελέσματα μέσα από αυτό το διάλογο και να αποτελέσει ένα πραγματικό γνωμοδοτικό όργανο. Πάραυτα θα πρέπει να επανεξεταστεί η δομή και η συγκρότηση του συγκεκριμένου οργάνου. Το ότι για πρώτη φορά ανεφύησαν ουσιαστικά αυτό που θα έλεγε κανείς με τη συγνή έννοια του όρου κάποιες «κομματικές αντιπαραθέσεις» δεν έχει να κάνει με τα συμμετέχοντα πρόσωπα, έχει να κάνει με το δομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο καλούνται να λειτουργήσουν σε αυτό το Συμβούλιο. Κατανοώ το ότι πρόκειται επί της ουσίας για μία τουλάχιστον παρούσα κυβέρνηση, είτε πρόκειται για τον συγκεκριμένο Υπουργό είτε πρόκειται για τους εκπροσώπους των φορέων κλπ., ότι αυτοί σε αυτή τη φάση τελούν

υπό μία προθεσμία. Όλοι τελούμε υπό προθεσμία, εκτός από μας που είμαστε εκπρόσωποι θεσμικών οργάνων φαντάζομαι. Με αυτή την έννοια είναι λογικό να τίθεται ένα θέμα λειτουργίας και συνέχισης λειτουργίας, όχι λόγω της συμμετοχής των συγκεκριμένων ατόμων, αλλά λόγω του γεγονότος ότι υπάρχει η συγκεκριμένη συγκρότηση του οργάνου.

Εγώ αυτό το οποίο θα έλεγα όσον αφορά και την επόμενη συνεδρία, γιατί προφανώς η σημερινή υλοποιείται, είναι ότι θα έπρεπε να αφιερωθεί αφενός μεν στη διατύπωση αυτού του είδους των εισηγήσεων προς την όποια επόμενη κυβέρνηση ώστε να βελτιωθεί, να υπάρχει από την εμπειρία της λειτουργίας, της πολύ θετικής, αυτού του οργάνου μία εισήγηση, ή έστω και εναλλακτικές εισηγήσεις περί της συγκρότησης και λειτουργίας του οργάνου στη συνέχεια, από την όποια επόμενη κυβέρνηση. Κατά δεύτερον, θα ήθελα να δω –και χάρηκα που το είπε ο κ. Γκλαβάς γιατί το είχα κατά νου πριν και νομίζω το ανέφερα και εδώ- να δω μία ουσιαστική σύνοψη της λειτουργίας του τελευταίου εξαμήνου, έτσι ώστε να φανεί πραγματικά η δουλειά αυτών των ανθρώπων που εδώ κατέθεσαν ψυχή, όραμα, συγκεκριμένες προτάσεις κλπ.

Το θέμα της πρόσβασης εκτιμώ ότι επειδή είναι και πολύ μεγάλο και αν μου επιτρέψετε και επιστημονικά ασχολούμαι με αυτό εδώ πάρα πολλά χρόνια, είναι τόσο μεγάλο που δεν θα έβλεπα καμία λογική στο να μπει στην επόμενη ατζέντα. Είναι κάτι το οποίο θα πρέπει κανείς να προγραμματίσει μία σειρά από συνεδρίες και πρώτα να έχει υπόψη του όλες τις εναλλακτικές περιπτώσεις, προτάσεις κλπ., ίσως και το συνέδριο που κάνουμε με την ΠΟΣΔΕΠ να είναι μία πρώτη αρχή να γίνει ένας πρώτος διάλογος και μετά να περάσουμε σε θεσμικό διάλογο. Πάραυτα θα έλεγα, ακριβώς για να μην βγει μία ανακοίνωση η οποία να λέει: φτάσαμε σε εκλογές, καταλύουμε αυτό το όργανο και θα δούμε τι θα γίνει, και είμαι σίγουρη ότι δεν είναι αυτό το οποίο εισηγήθηκε ο κ. Πανάρετος, εάν συμφωνήσει το όργανο να προσέλθουμε σε μία επόμενη συνεδρία, κι εδώ πιθανώς –και καλώ και τον κ. Πανάρετο να το σκεφτεί- να κάνουμε άλλη μία συνεδρία, ως είχε προγραμματιστεί, για να μην περάσει η αντίληψη ότι καταργούμεθα, αυτοκαταργούμεθα, αναιρούμε την εργασία κλπ., που είμαι σίγουρη και πάλι ότι αυτό δεν εννοούσε. Να κλείσουν οι εργασίες αυτού του κύκλου, να διαπιστωθεί ότι έγιναν πολύ ουσιαστικές παρεμβάσεις, αυτές να πάνε ως εισήγηση σε έναν οποιονδήποτε, να μην ανοίξει το θέμα της πρόσβασης και σε κάθε περίπτωση να μην υπάρχει καμία κομματική ή άλλη αξιοποίηση, γιατί το όργανο αυτό, όπως είπα, μπορεί να ενεργοποιήθηκε σε μία συγκεκριμένη συγκυρία και για συγκεκριμένες σκοπιμότητες και ο καθένας έχει άποψη επ' αυτού, το σημαίνον είναι η πραγματική λειτουργία και το προϊόν που έβγαλε αυτή η επιτροπή. Αυτό το προϊόν είναι διακομματικό, είναι υπερκομματικό και αυτή θα ήταν και η στόχευση για τη λειτουργία οποιασδήποτε μορφής αντίστοιχου οργάνου σε μία επόμενη κυβέρνηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία Αντιπρύτανη, σας ευχαριστούμε γιατί μας βοηθάτε με τις σκέψεις σας. Αγαπητοί, όπως συνηθίζω, θα κάνω μία σύνθεση. Ακούστηκαν σοφά λόγια και επίσης -πρέπει να το δεχτούμε- και λόγια που βγαίνουν μέσα από την ψυχή των ανθρώπων και από ένα ειλικρινές ενδιαφέρον. Έχει σημασία αυτό. Καμιά φορά, γιατί κι εγώ έχω μια τεράστια πείρα συμβουλίων, πολύ ψυχρά, απόμακρα και διαδικαστικά λέγονται απόψεις.

Εδώ δεν είναι αυτό. Εδώ ο καθένας λέει, εξομολογείται αγωνίες και οι σκέψεις είναι συναισθηματικά φορτισμένες. Επομένως, ιδιαίτερα εκτιμώ όλα αυτά τα οποία ελέχθησαν. Το θεσμικό θέμα είναι μείζον θέμα. Προσωπικά και έχω συμφωνήσει και έχω εισηγηθεί στον παρόντα Υπουργό να αντιμετωπιζόταν το θέμα της Ανεξάρτητης Αρχής. Αλλά μιλάμε για μία περίοδο στην οποία τα πράγματα είναι ρευστά, τα πράγματα είναι μεταβατικά και δεν υπήρξε μία συνέχεια, θα δούμε πώς θα αντιμετωπιστεί αυτό. Όμως είπα προηγουμένως, και το επανέλαβε και η Αντιπρύτανης και ο εκπρόσωπος της ΠΟΣΔΕΠ και ο πρώην Αντιπρύτανης, ο Πρόεδρος του ΚΕΕ, ότι η θεσμική σύσταση αυτής της Επιτροπής πάσχει. Ίσως, διότι, όταν έγινε, δεν υπήρχαν κάποια όργανα, διαδικασίες κλπ. Πιστεύω ότι περισσότερο και από το θέμα της Ανεξάρτητης Αρχής, που εγώ πιστεύω ότι έτσι πρέπει να γίνει, μολονότι ο κ. Γκλαβιάς υπογράμμισε ότι υπάρχουν Ανεξάρτητες Αρχές που μπορεί να εκφέρουν γνώμη, αλλά δεν τις λαμβάνει κανένας υπόψη του, το θέμα είναι τι κύρος έχει και τι ανταπόκριση έχεις, αλλά ως Αρχή έτσι πρέπει να είναι. Και κυρίως να σκεφθούμε και να εισηγηθούμε μία διεύρυνση ουσιαστική της ομάδας των ανθρώπων που πρέπει να έχουν λόγο για τα θέματα αυτά τα οποία συζητάμε εδώ. Δηλαδή η απουσία των πανεπιστημιακών ήταν έντονη. Διότι ό,τι συζητάμε, σε μία προέκταση έχει σχέση με τα Πανεπιστήμια. Από την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, με τους οποίους δουλεύουμε, μέχρι τα προγράμματα, την ύλη, όλα έχουν μία σχέση. Και αυτή έχει αποσιωπηθεί στο παρελθόν.

Θα κάνω μία λειτουργική, θα την πω έτσι, ίσως και συμβιβαστική πρόταση. Εγώ δεν θέλω να αισθανθεί άσχημα ο κ. Πανάρετος, γιατί έχει βοηθήσει αυτό το Συμβούλιο, και από την άλλη ακούστηκαν εδώ οι απόψεις, γιατί δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι κατά κάποιο τρόπο αναστέλλουμε τις εργασίες μας σαν να μην έχουμε τι να πούμε ή τι να κάνουμε και κάπως αυτοκαταργούμεθα κλπ. Θέλει μία μεγάλη προσοχή σε αυτά, για να διατηρήσουμε το κύρος αυτής της Επιτροπής και να τιμήσουμε και την ίδια τη δουλειά μας. Θα έλεγα λοιπόν, είμαι και λίγο προληπτικός, στη 13^η συνεδρία δεν σταματάω ποτέ. Συνδεόμουν με τον Δημήτρη τον Χορν, ο οποίος ήταν ο ορισμός της πρόληψης, και έχω κάποια στοιχεία τέτοια- να πραγματοποιήσουμε την προγραμματισμένη επόμενη συνεδρία, να θέσουμε και το θεσμικό θέμα. Μολονότι ξέρετε δεν πρόκειται να κάνουμε ανάλυση, πρέπει να μείνουμε σε δύο διαστάσεις: ότι πώς θα είναι ως θέμα η αρχή, τι είδους αρχή θα είναι, και το δεύτερον τι σύσταση, διεύρυνση πρέπει να έχει. Αυτά τα σημεία, για να βοηθήσουμε, μην μπούμε τώρα σε θεωρίες.

Και να αρχίσουμε μία συζήτηση για το θέμα της πρόσβασης. Εγώ θα πρότεινα: είτε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να μας κάνει μια εισήγηση, που κάνει πάντοτε, και που είναι απλώς μία βάση συζητήσεως, ή να παρουσιασθεί η εργασία του κ. Παπάζογλου στο Εθνικό Συμβούλιο. Έχω δεσμευτεί στο Εθνικό Συμβούλιο, στον κ. Βερέμη, επειδή έχουν κάνει μία προεργασία και έχουν καταλήξει κάπου, και μου είχε ζητήσει να ακουστεί αυτή η άποψη, την έχει δουλέψει ο κ. Παπάζογλου. Ενδεχομένως, θα μπορούσε να έρθει από εκείνο το Συμβούλιο, που είναι ας το πούμε υπερκείμενο και συζήτησε πριν από μας, να ακούσουμε και αυτή την άποψη. Δηλαδή να αρχίσουμε να ακούμε απόψεις.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Γιατί να μην ακουστεί και η άποψη της Συνόδου, που είναι κατεξοχήν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ακόμη καλύτερα.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Οπότε θα κάνουμε μία συνεδρίαση που θα παρουσιαστούν όλα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, εμείς θα επιλέξουμε τι θα παρουσιαστούν. Και μιλάμε για βασικές αρχές. Εμένα προσωπικά θα με ενδιέφερε πάρα πολύ το τι έχει πει η Σύνοδος. Και παρακαλώ πρώτα-πρώτα να μας δώσετε αυτό για να μοιραστεί αμέσως. Δεν ξέρω εάν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είχε το χρόνο να ετοιμάσει κάτι γι' αυτό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, απλώς επειδή το θέτετε, καλό είναι να ακουστούν η ΠΟΣΔΕΠ, η εκπρόσωπος της Συνόδου των Πρυτάνεων...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Των Πανεπιστημίων ας το πούμε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο κάποια σημεία μόνο θα καταθέσει, δεν θα καταθέσει μια ολοκληρωμένη πρόταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μάλιστα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι δεν μπορούσε, αλλά θεωρεί ότι αρμοδιότεροι να τοποθετηθούν αρχικά είναι τα άλλα όργανα και στη συνέχεια και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο θα πάρει θέση συγκεκριμένη. Με αυτή την έννοια το λέω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα μπορούσαμε λοιπόν να αρχίσουμε να ακούμε, και να τιμήσουμε και τους ανθρώπους για τους οποίους εν πάση περιπτώσει τελικά μιλάμε, τους ανθρώπους των Πανεπιστημίων. Δηλαδή να ακούσουμε τι έχει πει η Σύνοδος των Πρυτάνεων, τις γενικές γραμμές, αν θέλει και η ΠΟΣΔΕΠ ευχαρίστως. Άλλωστε, δεν θα έχουμε περισσότερο χρόνο, μία έναρξη συζητήσεως και ευαισθητοποίηση. Και να πούμε, έρχομαι τώρα στο άλλο κομμάτι, ότι αναβάλλουμε τις εργασίες του συνεδρίου (γιατί από τις 15 θα μπορούσαμε να είχαμε στις 20, στις 25, θα μπορούσαμε να είχαμε συνεδρίες), αναβάλλουμε τη συνέχιση των εργασιών του Συμβουλίου για τις 8 Οκτωβρίου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε επιτρέψτε μου, δεν αναβάλλουμε. Ορίζουμε την επόμενη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ορίζουμε. Καλά, λειτουργεί όμως κατά κάποιο τρόπο ως ένα είδος ότι δεν πάμε μέσα στις εκλογές να κάνουμε συνεδρίες, με αυτή την έννοια το λέω «αναβολή».

ΜΕΛΟΣ: Μπορούμε να το βάλουμε 7;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπορούμε να το βάλουμε 7, βεβαίως. Τετάρτη δηλαδή, 7 του μηνός.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: 7, εντάξει. Να 'μαστε και κοντά στο κλίμα. Έλεγα ότι κατά κάποιον τρόπο στοιχούμε στο πνεύμα του μην καθίσουμε την τελευταία στιγμή πριν από τις εκλογές παραμονές να δουλεύουμε, αυτό εννοώ ως αναβολή. Στην πραγματικότητα είναι ορισμός μιας ημερομηνίας αμέσως μετά τις εκλογές. Θα έχουμε ξεκινήσει τη συζήτηση αυτή, θα έχουμε ευαισθητοποιηθεί λίγο στο θέμα και θα συνεχίσουμε στις 7 Οκτωβρίου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα παρακαλέσω όμως στις 7 Οκτωβρίου κύριε Πρόεδρε να καταλήξουμε κάπου. Εννοώ ως προς τα ποιοτικά στοιχεία της εκπαίδευσης.

(Διαλογικές συζητήσεις)

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Δεν έχουν τη δυνατότητα να παίρνουν προτάσεις από τα Πανεπιστήμια και είναι πολύ ενδιαφέρον να δούμε, εγώ δηλαδή με μεγάλο ενδιαφέρον θα ακούσω και την πρόταση της ΠΟΣΔΕΠ και της Συνόδου των Πρυτάνεων, γιατί ξέρετε υπάρχει και ένα κλίμα αμφιβολιών, ανησυχιών στο Σώμα των δευτεροβάθμιων εκπαιδευτικών σχετικά με αυτά που θα προτείνουν τα Πανεπιστήμια. Οπότε είναι καλό να ζυμώνονται αυτά, είναι πολύ καλό να ζυμώνονται και με μεγάλη προσοχή θα ακούσουμε και θα κάνουμε παρατηρήσεις στις προτάσεις αυτές. Μας ενδιαφέρουν πάρα πολύ.

Δ. ΠΟΥΛΗΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) ... και από την Ομοσπονδία των ΤΕΙ προτάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως, θα τις ακούσουμε. Τις έχουμε μοιράσει; Δεν τις έχουμε μοιράσει. Να μοιραστούν και αυτές, τώρα είναι η ώρα που πρέπει να μοιραστούν. Λοιπόν, αυτές μπορούν να μοιραστούν.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Δηλαδή εν τοις πράγμασι φαίνεται το πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι -τώρα λείπει ο κ. Πανάρετος από την αίθουσα- θα ήθελα να παρακαλέσω...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Να μια ... που μπορεί να κάνει κανείς: ασχέτως από την επόμενη υπηρεσιακή και άλλη σύνθεση, να κληθούν τα μέλη της παρούσας Επιτροπής, τουλάχιστον ως ακροατές, ή κάτι τέτοιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά. Λοιπόν, θα ήθελα να παρακαλέσω να στοιχήσουμε σε αυτή την πρόταση, είναι καλό να υπάρχει μία γενικότερη...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Τον κ. Πανάρετο ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προετοιμάζω.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Μέχρι να έρθει, μπορώ να κάνω μια προσθήκη στην πρότασή σας; Εγώ υποθέτω ότι επειδή ο κ. Πανάρετος με την πρότασή του στοιχίζει το σκεπτικό του στη λειτουργία Ανεξάρτητης Αρχής, νομίζω ότι υπονοείται

ότι θα πρέπει να μεταφερθεί στον Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ αλλά και στο ΠΑΣΟΚ, στον Τομέα Παιδείας εννοώ, ότι αυτή η πρόθεση είναι και δέσμευση ταυτόχρονα του συγκεκριμένου πολιτικού χώρου ότι πράγματι θα αναδείξει σε Ανεξάρτητη Αρχή το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ώστε πράγματι να αποδειχθεί ότι αυτό δεν είναι μία τακτική αλλά ουσιαστικά είναι πολιτική πρόταση η οποία θέλει να εφαρμόσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επαναλάβετε, να το ακούσει ο κ. Πανάρετος.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Κύριε Πανάρετε, αυτό που ήθελα να πω. Είναι σωστό το σκεπτικό το οποίο θέτετε περί Ανεξάρτητης Αρχής και σε σχέση με την εξάρτηση ή μη από την εκτελεστική εξουσία, υποθέτω ότι αυτό αποτελεί δέσμευση του συγκεκριμένου πολιτικού χώρου ότι το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας θα είναι Ανεξάρτητη Αρχή και όχι υπηρεσία ή απλώς συμβουλευτικό όργανο ή Επιτροπή, γιατί έχετε προσωπική εμπειρία από αυτό το πράγμα. Εάν αυτή τη στιγμή είναι πολιτική δέσμευση, να ξέρετε ότι τιμά και τα μέλη του Συμβουλίου εδώ, τα οποία ομόφωνα πλέον έχουν πάρει την απόφαση να στηρίξουν και να υπερασπίσουν την εργασία τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να μην πούμε κάτι εμείς που θα ήταν πέρα και έξω ίσως και από προθέσεις.

(Διαλογικές συζητήσεις)

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Ένα πραγματικό ερώτημα. Έστω και γίνετε κυβέρνηση και έστω και υπάρχει αλλαγή κυβέρνησης. Είναι δυνατόν δύο μέρες μετά να δοθεί εντολή ή να έχουν το okay οι υπηρεσιακοί παράγοντες να προσέλθουν στο ίδιο Συμβούλιο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συνεχίζει το Συμβούλιο. Το Συμβούλιο είναι για μακρό χρόνο.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Με τη σύνθεση ως έχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως έχει, προφανώς. Το Συμβούλιο έχει θητεία.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Έχει θητεία με μία συγκεκριμένη Υπουργική Απόφαση. Αν βγει μια άλλη Υπουργική Απόφαση αλλάζει τη θητεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αν βγει μια άλλη προφανώς. Μέχρι να βγει κάτι άλλο.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Η κυβέρνηση ορκίζεται στις 14 Οκτωβρίου. Θέλει 3 μέρες να πάρει ψήφο εμπιστοσύνης, 17 Οκτωβρίου. Στη συνέχεια έχουμε ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχουμε ακόμη μερικές μέρες ζωής!

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Κύριε Πρόεδρε, κατανοείτε ότι δεν το λέω ούτε για σας ούτε για μένα ούτε για τους συναδέλφους. Επανέρχομαι στο δομικό, καθότι είμαι κοινωνιολόγος δομών.

ΜΕΛΟΣ: Το κράτος έχει συνέχεια, δεν μπορεί να διακόπτεται.

ΜΕΛΟΣ: Το κράτος θα έπρεπε να έχει συνέχεια.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Και να πω και κάτι άλλο. ... δεν τους παίρνουμε από το σωρό, έχουν οριστεί από τις διαδικασίες. Δηλαδή έχουν γίνει προϊστάμενοι ύστερα από διαδικασίες αξιολόγησης, έχουν γίνει περιφερειάρχες ύστερα από διαδικασία αξιολόγησης, έχουν γίνει διευθυντές ύστερα από διαδικασία αξιολόγησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, επομένως η πρόταση και παράκληση είναι να μείνουμε στις προσδιορισμένες συνεδρίες. Δεν θα κάνουμε άλλη συνεδρία πλην της προσδιορισμένης για τις 15, που θα έχουμε θέμα έναρξης: μια ενημέρωση από τους πανεπιστημιακούς για το θέμα, τον προβληματισμό για την πρόσβαση...

ΜΕΛΟΣ: Και των ΤΕΙ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, όλους τους πανεπιστημιακούς, βάζω και τα ΤΕΙ μέσα. Τους προβληματισμούς για την πρόσβαση και ότι οι εργασίες θα συνεχιστούν μετά τις εκλογές, δηλαδή στις 7 Οκτωβρίου.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Να ξαναπώ, ενόψει αυτού που είπε ο συνάδελφος. Μετά τις εκλογές, ή μετά το σχηματισμό κυβέρνησης;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, «μετά το σχηματισμό κυβέρνησης» πάλι θα συνδεθούμε εμείς με κυβερνητικά θέματα. Καλύτερα να μην έχουμε σχέση και αναφορά σε κυβέρνηση. Μετά τις εκλογές. Διότι το πρόβλημα ήταν ότι λόγω των εκλογών.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Επειδή κλίμα συναίνεσης υπήρχε πάντα, και από όλα τα πολιτικά κόμματα και τους φορείς και βλέπω ότι διαμορφώνεται μια πρόταση, εγώ θέλω να κάνω έκκληση να είναι μια ομόφωνη απόφαση. Δεύτερον...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό θα παρακαλούσα κι εγώ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Θα ήθελα να σας παρακαλέσω λίγο να με αφήσετε. Δεύτερον, επειδή η πρόταση η δική μας είναι προϊόν μιας δεκαετίας δουλειάς και δεν μπορεί να τελειώσει σήμερα, θα γίνει μόνο εισήγηση, να γίνει στις 15 του μήνα μια τοποθέτηση πάνω σε αυτά που εμείς θα καταθέσουμε σήμερα. Αν δείτε το σχεδιασμό, είναι μια ομάδα που δουλεύει 8-9 χρόνια. Δεν μπορεί να τελειώσει σήμερα. Άρα μεθαύριο τελειώνουμε τη δική μας, στις 15 του μήνα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν ενδιαφέρει το θέμα...

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Δεν με αφήνετε, παρεμβαίνετε. Εάν έχουμε το χρόνο γίνεται και μια πρώτη παρουσίαση οπουδήποτε θέλετε. Όμως είναι άδικο και για μας να μη συζητηθεί, να μην ακούσουμε απόψεις σε προτάσεις που

νομίζω ότι είναι αρκετά αξιόλογες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν, με αυτή τη διπλή πρόταση, εγώ κάνω έκκληση σε όλους μας -κι εμείς πρέπει να απολογηθούμε σε κάποια όργανα, δεν είμαστε ελεύθεροι έτσι- να ολοκληρωθεί μεθαύριο, μέσα σε ένα κλίμα συναίνεσης έτσι ώστε πραγματικά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και εφόσον υπάρχει χρόνος, ας αρχίσει μία ενημέρωση.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αν υπάρχει χρόνος, να αρχίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα αυτό που μας ζητάτε, προτείνετε...

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Κάνω έκκληση σε όλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι να άρχιζε σήμερα μία τοποθέτηση...

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Εισήγηση είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εισήγηση. Να συνεχιστεί στην επόμενη συνεδρία. Και στην επόμενη συνεδρία μπορεί να αρχίσει, εάν έχουμε το χρόνο, και μία ενημέρωση για τα θέματα της πρόσβασης από τους πανεπιστημιακούς. Ό,τι προλάβουμε. Και το επόμενο θα είναι στις 7. Θα παρακαλούσα να συμφωνήσουμε με αυτή την πρόταση και να προχωρήσουμε σε θέματα ουσίας. Έχω δεσμευτεί ότι ούτε πόρισμα πρόκειται να βγει, ούτε αποφάσεις τώρα, θα περάσει μαλακά ώστε να μην ενοχληθεί κανένας και να μην έρθει κανένας σε δύσκολη θέση. Αυτό μπορώ να πω και θα παρακαλούσα να προχωρήσουμε έτσι. Ο κ. Πανάρετος.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Τώρα εκ των πραγμάτων δεν θα περιμένετε μία μονόλεπτη τοποθέτηση. Εκτός αν περιμένετε, θα ήταν λίγο δύσκολο να το κάνω έτσι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, περιμένω τρίλεπτη.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Έχω ξέρετε καταγράψει και τους χρόνους που έχει μιλήσει ο καθένας, και παρότι εμφανίζομαι να μιλάω πολύ, δεν είναι έτσι. Τέλος πάντων.

Παρακολούθησα με μεγάλη προσοχή τις τοποθετήσεις των μελών του Συμβουλίου και διαπιστώνω κάτι που νομίζω ότι είναι και προφανές, την αγωνία όλων, βλέποντας και γνωρίζοντας τη δική τους συνεισφορά ο καθένας, αφενός να μην χαθεί αυτή η συνεισφορά και αφετέρου να μην θεωρηθεί ο καθένας, ή κάποιοι από μας, ότι εδώ είναι «φυτευτοί» ας το πω έτσι και προωθούν μία άποψη. Θα μου επιτρέψετε να ξεκινήσω από το εξής. Καλώς ή κακώς όλοι εδώ είμαστε διορισμένοι. Εγώ και ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας ο κ. Μπαλέρμπας είμαστε διορισμένοι από τη Νέα Δημοκρατία και από το ΠΑΣΟΚ, εκπαιδευτικοί εκπρόσωποι εκπαιδευτικών μονάδων είναι διορισμένοι από τον Υπουργό Παιδείας, εσείς είστε διορισμένος από τον Υπουργό, οι εκπρόσωποι φορέων είναι διορισμένοι από το φορέα τους...

ΜΕΛΟΣ: Όχι «διορισμένοι». Είναι «ορισμένοι».

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ορισμένοι, ναι. Μα όλοι ορίζονται, δεν διορίζεται κανείς. Και εγώ και ο κ. Μπαλέρμπας, μας όρισε κάποιος, δεν διοριστήκαμε. Διορισμός σημαίνει ότι παίρνεις κάποια θέση την οποία την έχεις με το καπέλο σου και κάθεσαι εκεί πέρα ας πούμε. Επομένως αυτό είναι ένα δεδομένο, δηλαδή δεν είναι ότι κάποιος ήρθε εδώ έτσι αυτοφυώς. Δηλαδή δεν υπάρχει κάποιος νόμος που λέει ότι ο κύριος «χ» συμμετέχει στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας εσαεί, όπως ας πούμε μπορεί να πει κανείς ότι ένας πρώην Πρωθυπουργός εφόσον συμμετέχει στις εκλογές εκλέγεται ανεξάρτητα αν παίρνει ψήφους ή όχι. Αυτό είναι κάτι διαφορετικό. Επομένως εδώ όλοι έχουμε έρθει με αυτό τον τρόπο.

Επίσης πιστεύω ότι είναι σαφές, και από τις τοποθετήσεις αλλά και από τις προηγούμενες συνεδριάσεις που κάναμε, ότι όλοι έκαναν προσπάθεια να συμβάλουν σε αυτό το διάλογο. Και αυτό γιατί κατά τη γνώμη μου; Γιατί αισθάνονται ότι υπάρχει ένα θέμα στο εκπαιδευτικό σύστημα και ένιωσαν ότι υπάρχει μία δυνατότητα να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Μπορώ να σας πω μία δική μου προσωπική εκτίμηση, άλλωστε φαντάζομαι ότι το διαπιστώσατε και από την επιστολή μου. Δεν είναι πολιτική η παράγραφος στην οποία αναφέρομαι στο τι έχει κάνει το Συμβούλιο μέχρι τώρα και στις ευχαριστίες μου προς τα μέλη του Συμβουλίου. Είναι μία όχι μόνο απόδειξη, αλλά είναι και μία πολιτική - αν θέλετε με άλλη έννοια - τοποθέτηση ότι αυτό το Συμβούλιο έκανε δουλειά. Αυτό το πράγμα μπορώ να σας πω και δημόσια ότι το έχω καταθέσει και εκεί, στο χώρο από τον οποίο προέρχομαι. Άλλωστε η συμμετοχή μου εδώ είναι μία νομίζω επιβεβαίωση, όχι απόδειξη, μία επιβεβαίωση της αξιολόγησης αυτής. Διότι όπως αντιλαμβάνεστε διαφορετικά... Θυμάστε τι σας είχα πει, και από την πρώτη φορά σας το είχα πει, «βοηθήστε μας να μείνουμε», ήταν σαφής και έντονη αυτή η διατύπωση.

Φοβάμαι όμως ότι η αγωνία αυτή να κρατηθεί, να διατηρηθεί η λειτουργία του Συμβουλίου, οδηγεί σε ορισμένες υπερβολές. Και θα μου επιτρέψετε, ο κ. Κουρουτός έκανε την πρόταση. Ο ορισμός ημερομηνίας συνεδρίασης αμέσως μετά τις εκλογές είναι κάτι που υπερβαίνει νομίζω τα όρια ενός Συμβουλίου που θέλει να είναι ανεξάρτητο και προσπαθεί να είναι ανεξάρτητο. Η ανεξαρτησία του Συμβουλίου, όπως σωστά επισημάνθηκε, δεν αναγνωρίζεται ή δεν καταξιώνεται από ενέργειες ή από πρωτοβουλίες που θέλουν να δείξουν ότι το Συμβούλιο λειτουργεί ανεξάρτητα. Μην ξεχνάτε ότι υπάρχει μία υπέρτατη διαδικασία δημοκρατίας, υπάρχει μία εκλογή και θα εκλεγεί κάποια κυβέρνηση. Είναι νομίζω λοιπόν κάπως, αν θέλετε, υπερβολικό να πούμε ότι εμείς ορίζουμε την «χ» Οκτωβρίου ως ημερομηνία επόμενης συνεδρίασης.

Εγώ τι θέλω να σας πω και τι πιστεύω ότι πρέπει να κάνουμε. Δεν μπορώ να πω αυτή τη στιγμή ότι είμαι έτοιμος να πω ότι αυτό είναι, αλλά να σας πω τι θέλω να κάνουμε. Εγώ ξεκινάω, ως μαθηματικός, από τις βασικές αρχές. Θέλουμε ορισμένα πράγματα. Και αυτό διαπιστώνω ότι είναι μία κοινή άποψη. Να αναγνωριστεί το έργο που επιτελέστηκε εδώ. Όχι να αναγνωριστεί με την έννοια να μας επιδαφιλεύσει κανείς επαίνους ότι «μπράβο, τι ωραία που το κάνατε», αλλά να αναγνωριστεί με την έννοια να αξιοποιηθούν με τον όποιο τρόπο. Είναι υπερβολική η παρατήρηση ότι, εγώ δεν θα το έλεγα, αν ήξερα ότι θα είναι του άλλου κόμματος Υπουργός δεν

θα του έλεγα: «όχι, θα τα πάρεις αυτά και θα τα εφαρμόσεις όπως είναι». Γιατί εκεί αγνοούμε τη λαϊκή εντολή ουσιαστικά. Αλλά το ότι...

ΜΕΛΟΣ: Δεν το είπα εγώ αυτό.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι – όχι, με κανένα τρόπο δεν το είπατε. Απλώς θεωρώ ότι είναι αυτονόητο, και μπορώ να πάω και παραπέρα στις δεσμεύσεις αν θέλετε, αλλά ένα πράγμα είναι να δούμε τι θέλουμε. Και να δούμε αν συμφωνούμε στο τι θέλουμε. Θέλουμε να αναγνωριστεί, με τον τρόπο που είπα, αυτή η συμβολή του Συμβουλίου αυτού. Θέλουμε επίσης να συνεχιστεί η λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας, φαντάζομαι με τις επιμέρους μονάδες που έχει, δηλαδή Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια. Γιατί ξέρετε, δυστυχώς τα μέλη εδώ αγνοούν ότι αυτό το Συμβούλιο δεν είναι ένα αυτοφύες και αυθύπαρκτο Συμβούλιο, είναι ένα μέρος ενός ευρύτερου Συμβουλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προφανώς.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Υπάρχει το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας και υπάρχουν και τα επιμέρους Συμβούλια. Αν θέλετε, με την εξέλιξη που είχε ο διάλογος που κάναμε εδώ, καταφέραμε και αναδείξαμε αυτό το Συμβούλιο στη λειτουργία του. Αυτό νομίζω ότι δεν είναι υπερβολή να το πει κανείς.

Επομένως θέλουμε δύο πράγματα: την αναγνώριση και δεύτερον τη συνέχιση. Και το ερώτημα τώρα είναι: πώς επιτυγχάνονται αυτά. Αυτό προσπαθούσα να σκεφτώ προηγουμένως, δεν προσπαθούσα να σκεφτώ εάν συμφωνώ ή διαφωνώ, αλλά πώς επιτυγχάνονται αυτά τα πράγματα. Πιστεύω ότι είναι τεχνικό, θα έλεγα και λάθος, το θέμα να πούμε αν θα γίνει η επόμενη συνεδρίαση. Μόνο εμείς το ξέραμε αν θα γίνει η επόμενη συνεδρίαση, δεν έχουμε κάνει καμία ανακοίνωση. Μία έντονη, μία σαφής ανακοίνωση αυτών των πραγμάτων που είπαμε, ότι θεωρούμε πως αυτό το Συμβούλιο έτσι κι αλλιώς έχει επιτελέσει αυτό το έργο, θεωρούμε ότι πρέπει να συνεχιστεί η λειτουργία του και η φιλοσοφία του, αυτό πιστεύω ότι συνοψίζει με τον καλύτερο τρόπο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μιλάμε για τον εαυτό μας;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα κοιτάξτε να δείτε, αυτό είναι το Συμβούλιο, τι να κάνουμε; Δηλαδή άμα ήταν άλλα...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Προσπαθούμε να αποδείξουμε κάτι που...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Άμα ήταν άλλα τα μέλη του Συμβουλίου δεν ξέρω τι θα μπορούσαμε να αποδείξουμε. Εγώ σας λέω τι νομίζω ότι μπορούμε να πούμε. Μπορεί να έχω άδικο, αλλά σας λέω πώς νομίζω ότι μπορεί να εξυτηρηθεί. Και επίσης να θεωρήσουμε ως δεδομένο αν θέλετε -μπορεί να βρεθεί η έκφραση- ότι το Συμβούλιο, ως Συμβούλιο, όχι ως πρόσωπα, δεν είναι αν θα είναι ο κ. Μπαλέρμπας εκπρόσωπος ή αν θα είμαι εγώ εκπρόσωπος ή αν θα είστε εσείς Πρόεδρος ή θα είναι εκπρόσωπος η κ. Μπίστα ως... Ποιας κατηγορίας είστε εσείς εκπρόσωπος;

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ως Διευθύντρια Λυκείου είμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Των Διευθυντών.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εκπρόσωπος των Διευθυντών. Θα σας πω το εξής, μια και γυρίσαμε και στην ιστορία πίσω. Είναι πάρα πολύ σημαντικό το πώς βλέπει κανείς το θέμα της εκπροσώπησης. Γι' αυτό είπα προηγουμένως να συζητήσουμε και την εμπειρία μας. Λέτε τώρα εσείς ότι να είναι πολυπληθέστερο το όργανο. Θυμάμαι, μία από τις μεγαλύτερες κριτικές που υπήρχε στην αρχική νομοθεσία για το ΕΣΥΠ ήταν ότι είναι πολυπρόσωπο. Και πού θα λειτουργήσει αυτό και πού θα τους βάλουμε, είχε πει και ο τότε Υπουργός: θέλουμε κι ένα γήπεδο για να τους βάλουμε μέσα. Δεν λέω ότι είναι λάθος αυτή η άποψη, αλλά το να έχεις μία εμπειρία ήδη από μία λειτουργία είναι σημαντικό.

Γι' αυτό λοιπόν λέω το εξής. Και θέλω να κάνω και μερικά σχόλια, αν μου επιτρέψετε, σε παρατηρήσεις. Ο κ. Γκλαβάς έθεσε τα πράγματα νομίζω με έναν ωραίο τρόπο. Η Ανεξάρτητη Αρχή θα λειτουργήσει ή δεν θα λειτουργήσει, λέει, και σωστά το θέτει. Και επανερχόμαστε νομίζω σε ένα βασικό πράγμα: όλες αυτές οι λειτουργίες εξαρτώνται από τα πρόσωπα. Θα μπορούσε να είναι εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας ένας κύριος ο οποίος θα ερχόταν εδώ μέσα και θα τα έκανε λίμπτα. Θα μπορούσε κάλλιστα να γίνει. Επομένως το πρόσωπο έχει σημασία. Το πώς τώρα μπορεί κανείς να βρει τον καταλληλότερο τρόπο και το πώς μία Ανεξάρτητη Αρχή θα δουλέψει ή όχι είναι ένα θέμα.

Έρχομαι στην παρατήρηση που έγινε προηγουμένως και στο ερώτημα. Εάν ένας πολιτικός χώρος έχει δεσμευθεί στη λογική της Ανεξάρτητης Αρχής και ένας πολιτικός ηγέτης έχει δεσμευθεί στη λογική της Ανεξάρτητης Αρχής, θα μου φαινόταν εξαιρετικά παράδοξο να έρθει στην ουσία και να καταργήσει τη λογική της. Δηλαδή να τη δημιουργήσει και να πει στη συνέχεια: ναι, τη λέω έτσι, αλλά δεν τη λειτουργώ. Όπως λέτε εσείς ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές πολλές φορές λειτουργούν, πολλές φορές δεν λειτουργούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως δεν είναι ανάγκη να απαντήσετε σε όλους, διότι ελέχθησαν κάποιες σκέψεις.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, είναι μερικά βασικά στοιχεία. Ξέρετε, είναι φυσικό, ο κ. Γκλαβάς μίλησε με μία εμπειρία. Εγώ τον κ. Γκλαβά -όπως πιθανόν ξέρετε κάποιος, άλλοι δεν ξέρετε- τον γνωρίζω πολύ περισσότερα χρόνια. Μάλιστα όχι ως Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, εδώ το έμαθα ότι είναι Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Και αυτή η εμπειρία φάνηκε κι εδώ σε όλες τις συνεδριάσεις και είναι χρήσιμη. Δεν είναι να πει κανείς: α, όχι, σε αυτό που λέει ο κ. Γκλαβάς διαφωνώ.

Έρχομαι λοιπόν και προσπαθώ να καταλήξω στα εξής: θα μου φαινόταν εξαιρετικά δύσκολο σε έναν πολιτικό χώρο ο οποίος συμμετείχε σε μία διαδικασία να αγνοήσει το προϊόν της διαδικασίας αυτής. Αν θέλετε, αν αυτό δεν σας φτάνει ως... Κι εδώ πιστεύω είναι από τις λίγες φορές που είναι εύκολο να το πω, εκφράζει αυτό και τον κ. Μπαλέρμπα, ότι τα οποιαδήποτε συμπεράσματα δεν μπορεί να αγνοηθούν από την όποια

πολιτική ηγεσία προέλθει από τις εκλογές της 4^{ης} Οκτωβρίου. Επομένως, αντί να μείνουμε σε αυτή τη λογική που είπατε προηγουμένως, δηλαδή ημερομηνίες, 7 Οκτωβρίου κλπ., να καταλήξουμε εκεί, εγώ λέω και το εξής: εσείς ως Πρόεδρος, εμείς ως Συμβούλιο γενικότερα, αυτές τις απόψεις που έχουν διαμορφωθεί και καταγραφεί, θεωρώ αυτονόητο ότι θα τις παρουσιάσετε στον οποιονδήποτε Υπουργό Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Βεβαίως. Αφού τις συμφωνήσουμε. Μην πάτε σε αυτό το θέμα ακόμα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, πάω για τον εξής λόγο: γιατί πιστεύω ότι το ενδεχόμενο είτε συνεδριάσεων με τη μορφή που είπαμε προηγουμένως, είτε ορισμού συνεδριάσεως μετά τις 4 Οκτωβρίου, είναι εκτός της λογικής αυτής που διατυπώθηκε προηγουμένως εδώ. Και θα έλεγα επομένως ότι ούτε έχει ανακοινωθεί καμία συνεδρίαση, η σημερινή συνεδρίαση που είχε ανακοινωθεί έγινε. Είδατε ότι εγώ ήρθα εδώ και κάθισα και συζητάω, εξηγώ, προσπαθώ να ακούσω, να καταλάβω, να συνεισφέρω πάλι. Έγινε αυτή η συνεδρίαση.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Δεν έχει γίνει ακόμα επί της ουσίας.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, με συγχωρείτε, όταν λέω ότι έγινε εννοώ...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ότι «γίνεται» σημαίνει να υλοποιείται η ατζέντα. Έχει τεθεί ένα θέμα στο οποίο συζητάμε πάνω από 3 ώρες, έχει τοποθετηθεί το Συμβούλιο αναλυτικά, ζητάμε την πολιτική πρόταση και την αντιπαράθεση. Αν αυτή τη στιγμή υπάρχει πολιτικό θέμα. Στην ερώτηση που έκανα εγώ, ήταν πολιτική, η απάντηση που πήρα είναι: υποθέτω ότι αυτός που το δημιούργησε...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι «υποθέτω». Ξεκίνησα από το «υποθέτω» και είπα ότι είναι...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Μόνος σου στην προηγούμενη ιστορική αναφορά έφερες έναν φορέα ο οποίος έτσι ξεκίνησε, μετά άλλαξε. Επομένως λέω, πολιτικά πρέπει εσύ πιο ισχυρά να πεις: το Συμβούλιο απαιτεί, με βάση την τοποθέτησή μας, μια Ανεξάρτητη Αρχή που να δουλεύει, τα πρόσωπα να μη φοβούνται, γιατί έχει πολύ μεγάλη σημασία, αυτό προστατεύει η Ανεξάρτητη Αρχή, για να βγαίνει ζουμί, το οποίο πράγματι η εκτελεστική εξουσία θα κρίνει αν...

ΜΕΛΟΣ: Νομίζω ότι είναι άκυρη η συζήτηση, δεν μπορούν να γίνουν τέτοιες δεσμεύσεις.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένα λεπτό, να το κλείσουμε κι αυτό το θέμα.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Δεν νοούνται τέτοιες δεσμεύσεις. Το ερώτημα δηλαδή απευθύνεται ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα ήθελα πάντως, επειδή πάντοτε έχουμε δουλέψει επί της ουσίας, να αρχίσουμε και σήμερα, μετά την τοποθέτηση του κ. Πανάρετου, ν' αρχίσουμε το θέμα που πρέπει να συζητήσουμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Επομένως εγώ έρχομαι και αν θέλετε προσπαθώντας να συγκεκριάσω αυτά που ακούστηκαν να πω αυτές τις δύο προτάσεις. Δηλαδή αφενός μεν να γίνει αυτή η σύνοψη. Τώρα το αν θα συνεχίσουμε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συγγνώμη, τι σύνοψη;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Η σύνοψη αυτού που έγινε στο Συμβούλιο, ό,τι έγινε εδώ μέσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό θα γίνει. Μα σε ποιον λέτε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Σε σας. Μα εμείς τα έχουμε πει εδώ πέρα. Σας έχω δείξει εγώ ότι, θεωρώ ότι αυτός που προεδρεύει ενός οργάνου—κι εσείς την έχετε μάλιστα νομίζω αυξημένη αυτή την ικανότητα— συνοψίζει το τι συζητήθηκε.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Τελειώσαμε δηλαδή, αυτό εννοείτε. Τελειώσαμε και κάνουμε σύνοψη.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, δεν λέω αυτό. Λέω ότι σήμερα είχε ορισθεί συνεδρίαση του Συμβουλίου, αυτή η συνεδρίαση έγινε. Και η επόμενη συνεδρίαση, όπως πολλές φορές έγινε στο παρελθόν που ο Πρόεδρος μας είπε ότι θα κάνουμε συνεδρίαση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πανάρετε, δεν άρχισε καν αυτό που είχαμε πει ως θέμα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, αλλά θα αρχίσει τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το ότι καθόμαστε στο τραπέζι δεν σημαίνει ότι...

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε με συγχωρείτε. Έχει προσδιοριστεί από σας και η επόμενη συνεδρίαση στις 15 Σεπτεμβρίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, βεβαίως.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Σε εμάς όλους δηλαδή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σε όλους.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Δύο έχουν προσδιοριστεί. Όχι η σημερινή μόνο, που δεν άρχισε, και η επόμενη επίσης.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Συγγνώμη. Ο κ. Πανάρετος όμως λέει να μην υπάρξει καν η επόμενη συνεδρίαση.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Μα έχει προσδιοριστεί.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Δεν έχει σημασία. Λέει ότι δεν πρέπει να υπάρξει. Αυτό δεν λέτε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ είπα ότι νομίζω ότι δεν χρειάζεται...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να κάνουμε σύνοψη και να τελειώσουμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι να τελειώσουμε.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: «Να τελειώσουμε» εννοώ... Όταν κάνεις σύνοψη, εγώ ξέρω ότι τελειώνουμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, τελειώνει αυτός ο κύκλος γιατί ουσιαστικά...

ΜΕΛΟΣ: Πώς θα ξαναρχίσει ο νέος κύκλος κύριε Πανάρετε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένα λεπτό. Θέλετε να με ακούσετε ή όχι; Ουσιαστικά να πω και το εξής: ο Πρόεδρος και η κυβέρνηση είχαν θέσει έναν ορίζοντα διαλόγου ενός εξαμήνου. Και κατά τον Πρόεδρο και με τον τρόπο που χειρίστηκε το θέμα, ο ορίζοντας αυτός διαλόγου, αν αντιλαμβάνομαι καλά, έκλινε με τη συζήτηση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η πρώτη του φάση.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Η φάση του αυτή, μπράβο, η πρώτη του φάση. Λοιπόν, αυτό που συμβαίνει, γιατί συνέβη ένα έκτακτο γεγονός -άλλωστε δεν είχε πει κανείς να μη συζητήσουμε το θέμα της πρόσβασης- η πρώτη του φάση θα έκλινε με τη συζήτηση αυτού του θέματος. Θα έκλινε η πρώτη του φάση. Δεν καταλαβαίνω γιατί η πρώτη του φάση δεν μπορεί να κλείσει, με δεδομένο αυτό που έχει συμβεί εν τω μεταξύ, με την παρουσίαση της πρότασης της ΟΙΕΛΕ. Αυτό λέω, δεν λέω κάτι διαφορετικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι μία άποψη.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αυτό λέω, καταλάβατε; Και μου έκανε και εντύπωση...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) ... θα γίνει τώρα;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ λέω θα ξεκινήσει τώρα. Τώρα, αν χρειαστεί στη συνέχεια, δεν ολοκληρωθεί και χρειαστεί να την...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μα είναι σαφές ότι δεν θα ολοκληρωθεί και αυτό ελέχθη.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αυτό είναι άλλο θέμα. Εγώ είπα, και στην επιστολή μου αυτό που έθεσα είναι ότι δεν έχει έννοια αυτή τη στιγμή να ξεκινήσουμε ένα άλλο θέμα, το οποίο είναι εξαιρετικά δύσκολο, είναι εξαιρετικά πολύπλοκο, ταλανίζει τον κόσμο, τις οικογένειες, τα πολιτικά κόμματα, τους φορείς κλπ., να το ξεκινήσουμε την άλλη βδομάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εκεί επιτρέψτε μου να σας πω ότι θα είμαστε ασυνεπείς και στις προσδοκίες του κόσμου. Ο κ. Κουρουτός το έθεσε νομίζω σε πιο ρεαλιστική βάση: είναι μεγάλο θέμα, το ξεκινάμε, θα δούμε τι θα πούμε, το συνεχίζουμε. Με άλλη βάση, ότι μην το συζητήσουμε πολύ γρήγορα, μη

βιαστούμε να πάρουμε αποφάσεις, είναι πολύ μεγάλο θέμα. Με αυτό συμφωνούμε. Αλλά το να μην το θίξουμε αυτό είναι σαν να το αποφεύγουμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε είναι λάθος και επιμένω σε αυτό ότι είναι λάθος και δεν μπορώ να συνεισφέρω σε αυτό που θεωρώ ότι είναι λάθος. Είναι λάθος να έρθουμε εδώ, λέτε να ακουστεί η πρόταση της... Ένα λεπτό, να σας πω το εξής. Πώς αντιλαμβάνεστε; 15 μέρες πριν από τις εκλογές, είναι δυνατόν να μην έρθει ένα κόμμα που έχει ένα πρόγραμμα και μία πρόταση, να μην μπει και να μην υποστηρίξει αυτή του την πρόταση; Είναι δυνατόν ένα άλλο κόμμα, που και από τον κ. Μπαλέρμπα θα έχει πρόταση, να μην την υποστηρίξει αυτή την πρόταση; Τι θα συζητήσουμε; Δηλαδή να κάνουμε την παρουσίαση... Μα ένα κείμενο, μπορεί αν θέλετε να διανεμηθεί ως κείμενο, η συζήτηση και ο διάλογος εκτρέπουν αυτό που πραγματικά θέλουμε. Και δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά, από τη στιγμή που θα αναγκαστεί κάποιος να υποστηρίξει... Μία Ομοσπονδία ή το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο μπορεί να πει ότι αυτή είναι μία πρόταση. Ένα κόμμα όμως, και σας το λέω, είναι προφανές, δεν μπορεί να μην έρθει να υποστηρίξει την άποψή του, ή να μην ακουστεί η άποψή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όταν φτάσει η ώρα κύριε Πανάρετε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα ποια ώρα; Εγώ εκεί κλείνω, ότι πιστεύω ότι όλο αυτό το θέμα πρέπει να ξεκινήσει, όπως το είπατε πολύ ωραία, στη νέα φάση. Δηλαδή ουσιαστικά ένα κομμάτι αυτής της φάσης πηγαίνει στην επόμενη φάση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και πρέπει να κλείσει η πρώτη φάση για να μιλάμε για δεύτερη.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, οι προτάσεις και της ΠΟΣΔΕΠ, τουλάχιστον η μία από τις δύο, και της Συνόδου των Πρυτάνεων, έχουν δημοσιευτεί και στον τύπο. Εδώ είναι να πρωτομπούν εδώ πέρα για να ακουστούν, δεν είναι κάποια μυστικά. Και δεν σημαίνει ότι αν ακουστούν αυτές ότι δεν θα υπάρξουν και άλλες και άλλες και άλλες οι οποίες θα συμπληρώσουν ή θα αλλάξουν τις δικές μας απόψεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάξτε, δεν θα ήθελα να επεκταθεί άλλο η συζήτηση αυτή. Ο κ. Πανάρετος θα ήθελε να μην προσδιοριστεί καμία συνεδρία...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Όχι καμία συνεδρία ... Εγώ κατάλαβα ότι αν δεν τελειώσουμε τη δική μας εισήγηση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, λέει για τον Οκτώβριο κλπ., να μην πούμε τίποτα, να περιμένουμε κλπ.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Πρόεδρε μια κουβέντα. Εγώ θα ήθελα να κάνω μόνο ένα σχόλιο. Καταρχήν ότι οι ορισμοί που έχει ο καθένας μας από δω εκφράζει την πολιτική βούληση των φορέων –και βάζω το «πολιτική» χωρίς σχέση με το κόμμα ή τα κόμματα- την πολιτική βούληση των φορέων να υπάρξει ειλικρινής και αποτελεσματικός διάλογος. Επίσης θα ήθελα να πω

ότι οι πολιτικές παρατάξεις, και το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία και ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός, απέδειξαν εν τοις πράγμασι ότι ως τώρα δεσμεύονται από τις εργασίες και τα πορίσματα του Συμβουλίου. Επίσης θα πω ακόμα παραπέρα ότι, όπως μας μεταφέρατε και εσείς από τη συνεργασία σας με τον Πρωθυπουργό και τον Υπουργό της Παιδείας, εδόθη πλήρης ελευθερία κινήσεων στο όργανο αυτό να καταθέσει προτάσεις χωρίς αγκυλώσεις, τις οποίες δεσμεύτηκαν όχι απλά να τις συζητήσουν αλλά να μπουν και σε φάση υλοποίησης. Αυτό είναι μια πραγματικότητα. Αυτό είναι μια δέσμευση κύριοι συνάδελφοι της παρούσας κυβέρνησης η οποία κυβερνά. Γιατί ζητάτε δεσμεύσεις και από τα υπόλοιπα πολιτικά κόμματα. Εγώ υπενθυμίζω ότι η παρούσα κυβέρνηση έχει δεσμευτεί σε αυτό το πράγμα. Και ένα τρίτο είναι ότι αν μπορούμε στη συζήτηση εδώ πέρα στο στρατηγικό σχεδιασμό του εκπαιδευτικού συστήματος, που είναι μια πάρα πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη στο λίγο από προχθές που...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και συνέχεια με αυτά που έχουμε συζητήσει.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Εδώ πέρα όμως υπάρχουν και σκέψεις, υπάρχουν και παρατηρήσεις που άπτονται και της πρόσβασης στα Πανεπιστήμια. Δηλαδή στην ουσία μπαίνουμε, ακροθιγώς θίγουμε και το θέμα αυτό. Δεν μπορώ να καταλάβω, αν συζητήσουμε αυτό κύριε Πανάρετε, στην ουσία μπαίνουμε και στη συζήτηση για την πρόσβαση. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί να το διαχωρίσουμε αυτό το πράγμα. Επίσης θα ήθελα να επισημάνω ότι από την τοποθέτηση του εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ, η οποία είναι σεβαστή, απ' ό,τι καταλαβαίνω όταν ευχαριστούνται κάποιιοι για τη συμμετοχή τους σε ένα όργανο και όταν ζητάτε μια σύνοψη, στην ουσία μάς λέει ότι το όργανο αυτό, έστω η φάση αυτή, κλείνει τις εργασίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ήταν φανερό ότι δεν θέλουμε να...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Εγώ ως Νέα Δημοκρατία έχω την υποχρέωση και την εξουσιοδότηση να πω ότι η πολιτική παράταξη που εκπροσωπώ, όπως επένδυσε σε αυτό το όργανο για να έχει συμπεράσματα τα οποία θα προσπαθήσει να υλοποιήσει, έτσι και στη συνέχεια, και μετά τις εκλογές, εφόσον έχουμε ακόμα την ευθύνη της διακυβέρνησης του τόπου, θα συνεχίσει το όργανο αυτό και θα ολοκληρώσει με συμπεράσματα, τα οποία δεσμεύεται η Νέα Δημοκρατία, εφόσον είναι κυβέρνηση, να τα υλοποιήσει. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Τώρα κοιτάξτε, γιατί εγώ θέλω να είμαι ειλικρινής εδώ. Η δέσμευση ήταν μία καλοπροαίρετη τοποθέτηση ότι: πέστε μας τις απόψεις σας, δεν σημαίνει ότι εμείς θα πούμε ότι κάποιος οπωσδήποτε θα εφαρμόσει αυτές, αλλά δέχτηκε να είναι μία ουσιαστική πρόταση που συντάσσεται και κατατίθεται από ειδικούς. Μέχρι εκεί. Και ήταν έτσι. Κύριοι συνάδελφοι, ο κ. Πανάρετος θα έχει το χρόνο και τη δυνατότητα να δώσει γραπτώς τη διατύπωση της σκέψης του, ώστε να μην τον πιέσουμε περισσότερο χρονικά και θα παρακαλούσα όμως τώρα να προχωρήσουμε. Κύριε Παϊζη και κύριε Παπαντωνόπουλε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, εγώ την έκλεισα τη διατύπωση της σκέψης μου. Κύριε Παΐζη με συγχωρείτε μισό λεπτό. Η σκέψη μου είναι ότι εάν, όπως προκύπτει από το χρόνο, που αυτή τη στιγμή είναι 1 παρά τέταρτο, εάν δεν ολοκληρωθεί η παρουσίαση της ΟΙΕΛΕ που είχε προγραμματιστεί, να συνεχιστεί αν θέλετε στην επόμενη που λέτε, στις 15, εκεί μπορώ να κάνω αυτή την υποχώρηση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το είπε ήδη, ήταν η πρόταση του κ. Κουρουτού και έγινε δεκτή.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Με συγχωρείτε να κλείσω. Μα γι' αυτό, προσπαθώ να συνθέσω πράγματα που άκουσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει γίνει δεκτό αυτό.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αφήστε με ένα λεπτό να τελειώσω. Με την προϋπόθεση... Εγώ δεν έχω αντίρρηση ότι περιλαμβάνονται πράγματα που μπορεί να αφορούν την πρόσβαση. Άλλωστε και σε προηγούμενες συνεδριάσεις κάποιος πεταγόταν στην πρόσβαση. Αλλά η Ημερήσια Διάταξη της επόμενης συνεδρίασης, εάν γίνει η επόμενη συνεδρίαση, να είναι: συνέχιση επί της προτάσεως της ΟΙΕΛΕ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τώρα μην επιβάλλετε και στον Πρόεδρο ποια θα είναι η διατύπωση της Ημερήσιας Διάταξης, εντάξει.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, με συγχωρείτε, δεν επιβάλλω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εντάξει. Αφού λέμε «συνέχιση», αναγράφουμε το άλλο θέμα της ενημέρωσης, εάν υπάρξει χρόνος θα γίνει, εάν δεν υπάρξει δεν θα γίνει.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν κατάλαβα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αναγράφουμε και το άλλο θέμα, μιας πρώτης ενημέρωσης από τους πανεπιστημιακούς, εάν υπάρξει χρόνος θα γίνει, εάν δεν υπάρξει δεν θα γίνει.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Με συγχωρείτε. Εγώ υποχώρησα στο ότι έχει μεταξύ μας γίνει γνωστή η ημερομηνία. Δεν έχει βγει Ημερήσια Διάταξη. Αφού δεν έχει βγει Ημερήσια Διάταξη, η Ημερήσια Διάταξη θα καταρτιστεί τώρα. Επομένως με αυτή τη λογική, σε Ημερήσια Διάταξη η οποία να περιέχει αναφορά σε πρόσβαση κλπ., δεν μπορώ να συμμετέχω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παπαντωνόπουλε.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, όπως θα φανεί -αν υπάρξει η δυνατότητα του χρόνου και η ευκαιρία- από την εισήγηση που θα ακούσετε σε λίγο και όπως έχει μέχρι στιγμής τουλάχιστον διεξαχθεί η συζήτηση σε αυτό εδώ το βήμα, νομίζω ότι ικανά και πειστικά έχει προβληθεί ως αρχή, η οποία λίγο ως πολύ διέπει τη συζήτηση, η συστημικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Θεωρούμε δηλαδή ότι το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένα

πράγμα. Ξεκινάει από την προσχολική εκπαίδευση, την πρωτοβάθμια, και τελειώνει στη μεταπτυχιακή και όχι ανάποδα. Και όπως θα ακούσετε τώρα, πιο συστηματικά και πιο λεπτομερώς, εμείς έχουμε κάνει πάνω σε αυτή τη βασική αρχή μία εργασία που είναι και ερευνητική, είναι και με την πρόθεση και την πρόνοια να είναι και εφαρμόσιμη, να είναι πραγματική. Το να ερχόμαστε εκ των υστέρων και να απομονώνουμε μόνο ένα θέμα επιγράφοντάς το «σύστημα εισαγωγής» ή «προσχολική» ή ένα άλλο υποσύστημα ή άξονας που το διατρέχει, νομίζω ότι ακυρώνει τη βασική αρχή που είναι η συστημικότητα. Εάν λοιπόν συζητήσουμε, όπως συζητάμε μέχρι τώρα, και ίσως πιο συνειδητά και πιο εθελούσια τη συστημικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, αυτές οι κεφαλαιοποιήσεις, όπως είναι εξεταστικό ή πχ. το θέμα των στελεχών ή η επιμόρφωση ή επιμέρους, δεν έχουν νόημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν έχουν νόημα ή εμπεριέχονται;

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Εμπεριέχονται στο σύστημα οπωσδήποτε. Και δεν είναι δυνατόν να συζητάς το σύστημα χωρίς να συζητάς το ένα και το άλλο. Από αυτή την άποψη εγώ νομίζω ότι αυτοκαταργούμε τις συζητήσεις μας όταν λέμε: θα συζητήσουμε αυτό αλλά όχι εκείνο. Δεν μπορείς να συζητήσεις το ένα χωρίς να συζητήσεις το άλλο και χωρίς να δεις τι επιπτώσεις έχει το ένα στο άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και το ζούσαμε αυτό, όταν συζητούσαμε όλα τα θέματα. Αυτό που λέτε το ζούσαμε, όταν συζητούσαμε όλα τα θέματα, πώς αναδεικνύονταν μια σειρά από άλλα. Έχετε δίκιο, απλώς θέτουμε και χρησιμοποιούμε κάποιους όρους ευρύτερα γνωστούς και χρησιμοποιούμενους, για να συνεννοούμεθα. Εκπαιδευτικά, συστηματικά, επιστημονικά έχετε δίκιο. Έχετε το λόγο κύριε Παϊζης και κύριε Παπαντωνόπουλε.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: (Η εισήγηση της ΟΙΕΛΕ με θέμα «Στρατηγικός Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Συστήματος – Επιστημάνσεις και μεθοδολογία εργασίας» επισυνάπτεται ως Παράρτημα II). (Αρχικά μιλάει εκτός μικροφώνου) ... αναλύθηκαν ποιοτικά, και εννοώ κυρίως τα κείμενα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το κείμενο του Συμβουλίου της Κύπρου, το οποίο παρουσίασε εδώ τις απόψεις και την έρευνά του, αλλά και δύο κείμενα του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας Δευτεροβάθμιας που συνόψιζαν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και μας είχαν αποσταλεί ηλεκτρονικά.

Το δεύτερο στοιχείο. Δεν θα κάναμε αυτή τη συζήτηση, αυτή την τοποθέτηση τόσο αναλυτικά γιατί από την πρώτη συνεδρία είχαμε καταθέσει ένα κείμενο 3 σελίδων που ανέφερε το συστημικό χαρακτήρα και τις προσεγγίσεις, ως πολιτικό κείμενο, και επομένως δεν υπήρχε ανάγκη να το εξειδικεύσει κανένας.

Στην προτελευταία όμως συνεδρίαση είχα κάνει μία ερώτηση στον κ. Γκλαβά, η οποία είχε ένα πολύ συγκεκριμένο χαρακτηριστικό: προσπάθειες έχουν γίνει πάρα πολλές και οι προθέσεις ήταν πολύ συγκεκριμένες. Εάν έχουν τόσο δομημένες απόψεις οι υποστηρικτικοί φορείς της εκπαίδευσης, τι είναι αυτό που πολιτικά λείπει;

Σήμερα έχω ένα επιπλέον επιχείρημα. Ο κ. Πανάρετος, εκπροσωπώντας το ΠΑΣΟΚ, θεωρεί ότι το θέμα είναι μείζον του συστήματος πρόσβασης. Η άποψή μου είναι ότι το μείζον, αυτό δηλαδή που θα έπρεπε να αποφευχθεί για τη μελλοντική κυβέρνηση είναι αυτό: ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν είπα ότι είναι μείζον, λάθος.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Έτσι ερμήνευσα εγώ.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Προκαλεί αντιδράσεις, αντιρρήσεις.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ναι – ναι. Ίσως είναι επικοινωνιακό. Αλλά κάποια στιγμή αυτό που θα πούμε καθαρά σε αυτό το τραπέζι, όπως καθαρά μιλήσαμε από την αρχή, είναι: Τέτοια θέματα, που δεν είναι στο βασικό κομμάτι του πολιτικού σχεδιασμού για την εκπαίδευση, μπορεί να έχουν αποκτήσει επικοινωνιακό χαρακτήρα, μπορεί να έχουν προβληθεί στα ΜΜΕ, μπορεί να έχουν στρέψει το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης γιατί ο κόσμος πληρώνει λεφτά, αλλά για την αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος δεν είναι το κλειδί, και το χειρότερο απ' όλα, δεν είναι η πυριτιδαποθήκη. Σήμερα θα φανεί ότι άλλος τομέας είναι και είναι πολύ πιο σημαντικός.

Να ξεκινήσω λοιπόν από την πρώτη διαφάνεια που βλέπετε, και που δυστυχώς δεν την έχετε φωτοτυπημένη. Ο χάρτης της χώρας πρέπει να είναι στο μυαλό μας συνέχεια όταν κάνουμε εκπαιδευτικό σχεδιασμό κατά τη γνώμη μας για δύο κυρίως λόγους: πρώτον διότι υπάρχουν διαφοροποιημένα επίπεδα δυσκολιών στην εφαρμογή της όποιας πολιτικής. Συνήθως το ξεχνάνε οι Σύμβουλοι αλλά και οι φορείς που λειτουργούν συμβουλευτικά στο Υπουργείο Παιδείας. Υπάρχουν λοιπόν διαφοροποιημένα επίπεδα δυσκολιών. Για παράδειγμα, τα νησιά της χώρας, ακόμα και όταν μιλάς για επιμόρφωση, για διαδίκτυωση σχολικών μονάδων, για τη λειτουργία του δικού σας του Πανεπιστημίου, του Αιγαίου, τα Τμήματα σπασμένα σε διαφορετικά νησιά, ο φοιτητικός πληθυσμός να μη συναντιέται, να μην μπορείς να κάνεις μια βδομάδα παραδείγματος χάρη φοιτητικών εκδηλώσεων, πολιτιστικών εκδηλώσεων, πρέπει να μετακομίσουν φοιτητικοί πληθυσμοί. Τα νησιά είναι ένα πρόβλημα. Το δεύτερο, οι αγροτικές περιοχές της χώρας.

Τα νησιά τα έχω χωρίσει με τα κόκκινα και είναι χωρισμένα σε δύο επίπεδα προτεραιότητας. Πρώτο επίπεδο προτεραιότητας θα έβαζα τα νησιά τα οποία μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα έχουν πρόβλημα να στελεχωθούν, έχουν πρόβλημα να μείνει μόνιμα το προσωπικό, δηλαδή δεν μπορεί η μονάδα να έχει ένα στοιχειώδες χρονοδιάγραμμα, μια στοιχειώδη πολιτική να εφαρμόσει. Εκεί τίθεται θέμα. Μπορούν να λειτουργήσουν οι τοπικές κοινωνίες, μπορεί να λειτουργήσει το σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, όταν αλλάζει σύσσωμο το προσωπικό μέσα σε ένα-δύο χρόνια; Υπάρχουν συγκεκριμένες περιοχές της χώρας, και μιλάω για τα Δωδεκάνησα, όπου και ο Διευθυντής, ο Προϊστάμενος Γραφείου, αλλάζει συχνότερα απ' ό,τι αλλάζουν οι υπόλοιποι, ο Σχολικός Σύμβουλος δεν πατάει ποτέ και οι Διευθυντές των σχολικών μονάδων κάθε χρόνο κάνουν και μία αίτηση για να πάνε αλλού. Δεύτερο επίπεδο είναι άλλες περιοχές νησιωτικές, όπως είναι τα Επτάνησα, όπως είναι το βόρειο Αιγαίο, όπου τα

προβλήματα έχουν μια άλλη υφή. Υπάρχουν μεγαλύτερα αστικά κέντρα, αλλά εκεί εμφανίζεται αυξημένος τουρισμός, δηλαδή αυξημένο ΑΕΠ ανά κάτοικο και έχουμε αντίστοιχα φαινόμενα απαξίωσης της εκπαίδευσης, του ενδιαφέροντος για την εκπαίδευση, και χαμηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

Αυτό έχει αποτυπωθεί σε μια πολύ μεγάλη έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ, που πιάνει περίπου 12 τόμους, που προσπαθεί να αναλύσει και να δει τις διαφορές στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες και στις ισότητες ευκαιριών από Νομό σε Νομό. Και γιατί από Νομό σε Νομό; Γιατί δεν έχουμε φτάσει ακόμα στο επίπεδο να εξειδικεύουμε μέσα το Νομό. Θα σας φέρω όμως ένα τελευταίο γεωγραφικό παράδειγμα. Η Νομαρχία Πειραιά (μιλάμε για μέσα στο λεκανοπέδιο) ουσιαστικά αποτελείται από το αστικό της κομμάτι, η Α΄ Πειραιά δηλαδή κατεξοχήν παραδείγματος χάρη, μια περιοχή που έχει κάποια χαρακτηριστικά, ψηφίζει με συγκεκριμένο τρόπο, τα κόμματα ξέρουν πάρα πολύ καλά τις δυνάμεις τους εκεί, έχει το Πέραμα το οποίο είναι μία ζώνη ανεργίας μέσα στην ίδια Νομαρχία, έχει νησιά όπως είναι η Αίγινα, η Ύδρα και οι Σπέτσες που έχουν την τουριστική ανάπτυξη που έχουν οι Κυκλάδες παραδείγματος χάρη και προβλήματα στις εκπαιδευτικές μονάδες, αλλά έχει και τα Κύθηρα που έχει ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία. Η ερώτηση προς τον κ. Μίχα είναι, εάν θέλει ο Νομάρχης να εξειδικεύσει την εθνική πολιτική σε νομαρχιακό επίπεδο είναι υποχρεωμένος να τη σπάσει σε τρία διαφορετικά κομμάτια, γιατί αλλάζουν τα περιβάλλοντα ακόμα και μέσα στον ίδιο το Νομό. Αλλά ακόμα και αν ο κ. Φασούλας ήθελε στο Δήμο Πειραιά, που ολόκληρος ανήκει στη Δημαρχία, θα έβλεπε ότι έχει περιοχές όπως είναι η Φρεατίδα όπου έχει άλλο βιοτικό και μορφωτικό επίπεδο η οικογένεια, και τα Καμίνια τα οποία έχουν την ακριβώς αντίθετη. Μιλώντας λοιπόν για τοπικές κοινωνίες και για διαφοροποιημένους δείκτες είναι κάτι που πρέπει να το παίρνει κανείς πολύ σοβαρά υπόψη του. Αυτές λοιπόν οι περιοχές διαφοροποιούνται πάρα πολύ και σε οποιονδήποτε σχεδιασμό μέχρι στιγμής στην ιστορία του εκπαιδευτικού συστήματος έχει κατέβει έχει αποτύχει να δώσει πειστική απάντηση. Και όποια προηγούμενη κυβέρνηση και από τα κείμενα που ξέρω μέχρι στιγμής και για όποια επόμενη. Γιατί τα νησιά είναι μία πρόκληση, είναι ένα πρόβλημα.

Και εδώ στρατηγικά θα τεθεί το πρώτο ερώτημα. Η κρίση, η όποια κρίση, το πρόβλημα, το όποιο πρόβλημα, υπάρχει πιθανότητα να είναι ευκαιρία, ή αποτελεί μόνο απειλή; Στο στρατηγικό σχεδιασμό η οποιαδήποτε απειλή μπορεί να είναι και ευκαιρία. Αλλά και η οποιαδήποτε ευκαιρία μπορεί να είναι απειλή. Σωστός σχεδιασμός σημαίνει -και αυτή είναι η δικιά μας δουλειά, αυτό δεν μπορεί να κάνει το Υπουργείο Παιδείας και δεν μπορεί να το κάνει και ένας επιμέρους φορέας- είναι να αναδείξουμε τα στοιχεία που μπορούν να μετατρέψουν μία απειλή σε ευκαιρία στη σωστή κατεύθυνση. Αν δηλαδή μελετήσουμε τη νησιωτική Ελλάδα και δούμε ότι η επιμόρφωση του επιπέδου που περιγράψαμε δεν μπορεί να γίνει στις Κυκλάδες γιατί δεν πρέπει να μετακομίζεις τον πληθυσμό και οικονομικά είναι ασύμφορο, η πραγματικότητα της νησιωτικής Ελλάδας μάς πιέζει να χρησιμοποιήσουμε στο έπακρο τη δυνατότητα της τηλεεκπαίδευσης. Αλλά πώς; Με ηλεκτρονικά βιβλία; Με βιντεοπρωτόκολλους; Με μικτούς τρόπους; Αμέσως μόλις μπορούμε σε αυτή την ιστορία θα δούμε ότι θα μεταφέρουμε το βάρος προς τα κει. Αν μείνουμε στο συλλογικό εθνικό επίπεδο και δεν αντιμετωπίσουμε από την εισαγωγική διαφάνεια ότι σε όσες

πούμε, τα νησιά είναι στο μυαλό μας ως κίνδυνος, ποτέ δεν θα έχουν Πολυκλαδικά όλα τα νησιά, ποτέ δεν θα έχουν μονάδες Ειδικής Αγωγής όλα τα νησιά, ποτέ δεν θα έχουν εξειδικευμένα Λύκεια κάθε νησί, που σημαίνει ότι εισηγείται η εθνική πολιτική στα 15χρονα να μεταναστεύσουν εάν προσδιορίσει έναν άλλον τύπο σχολείου.

Η δεύτερη γεωγραφική διαφοροποίηση είναι οι πράσινοι κύκλοι και είναι οι αγροτικές μας περιοχές. Δηλαδή οι περιοχές σε κάθε Νομό της χώρας όπου η δομή και το πλήθος των κατοίκων, ακόμα και η ασχολία, τις χαρακτηρίζει αγροτικές. Μία από αυτές -τις ξέρουμε όλοι από τη βιβλιογραφία της εκπαίδευσης- και μιλάμε για την Περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης, η οποία έχει πολύ συγκεκριμένα προβλήματα. Πάνω από το 50% των Δημοτικών της σχολείων είναι ολιγοθέσια, δηλαδή το πολύ μέχρι πενταθέσια. Εκεί δεν μπορεί να πάει δασκάλα των Αγγλικών, δεν μπορεί να μπει εθνικός στόχος ο στόχος της Λισαβόνας κάθε παιδί να μιλάει δύο ξένες γλώσσες, εκτός της εθνικής του, μέχρι τα 18 του χρόνια. Γιατί: Γιατί έχουμε πρόβλημα στον τρόπο που μπορούμε να λειτουργήσουμε.

Δεύτερο. Πρόσφατο μέτρο. Είναι προς τιμήν της κυρίας Γιαννάκου η οποία κάνει υποχρεωτική τη νηπιακή βαθμίδα, αλλά είναι τεράστια η δυσκολία -και απορώ πώς πάρθηκε αυτή η απόφαση- όταν δεν έχουμε την υποδομή σε Νηπιαγωγεία για να καλύψουμε κυρίως τις αγροτικές περιοχές. Στρατηγικός σχεδιασμός για την εκπαίδευση σημαίνει να μπορούν τα κόμματα –και μιλώ συγκεκριμένα με παράδειγμα το πρόγραμμα εκπαίδευσης του Εργατικού Κόμματος της Αγγλίας- να δεσμευτούν ότι θα υπάρχει μονάδα προσχολικής αγωγής σε απόσταση μισής ώρα από κάθε σπίτι κάθε πολίτη. Δηλαδή να γίνει ένας χωροταξικός σχεδιασμός της εκπαίδευσης, που δεν έχει γίνει για τα Πανεπιστήμια ποτέ, που δεν έχει γίνει μέσα στα όρια του Νομού, με ευθύνη και της Περιφέρειας και της Νομαρχίας και του Δήμου, προκειμένου οι άνθρωποι αντί να μεταναστεύουν για να ανταποκριθούν σε εκπαιδευτικές μονάδες να μελετιώνται οι χωροταξικές κατανομές του πληθυσμού και να είναι κοντά τους Κέντρα Υγείας και Παιδικό Σταθμοί, Νηπιαγωγεία, για να μπορέσουν να λειτουργήσουν από την αρχή. Να γιατί στην παράγραφο του πρώτου κειμένου που θα βρείτε, στα πρώτα πρακτικά της πρώτης συνάντησης γυρίσαμε και είπαμε ότι το σημαντικό είναι: ξεκινάτε τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό από τη βάση της εκπαιδευτικής πυραμίδας και όχι από το σύστημα πρόσβασης. Γιατί εκεί θα βρεθούν τα προβλήματα. Και δείτε τα στη σύνθετη μορφή τους. Για να ανακάμψουν οι εκπαιδευτικοί δείκτες στο Νομό Ηλείας... Είναι συγκεκριμένος ο Νομός που χρησιμοποίησα, διότι από τη γεωγραφία γνωρίζετε ότι ο Νομός δεν του λείπει τίποτα. Έχει ένα ορεινό κομμάτι, την ορεινή Πηνεία η οποία πανέμορφη και αναξιοποίητη, έχει ένα πεδινό κομμάτι που δέχεται 4 φορές καλλιέργειες το χρόνο, με νερά, διαθέτει έναν πολύ σημαντικό αρχαιολογικό χώρο, μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς, την Ολυμπία, που ήταν η έδρα των Ολυμπιακών Αγώνων, και μια πανέμορφη ακτή, από τον Άραξο μέχρι να φτάσει στη Μεσσηνία συνεχόμενη. Αυτός ο Νομός όμως έχει χαμηλούς οικονομικούς δείκτες ανάπτυξης, έχει πολύ χαμηλούς εκπαιδευτικούς δείκτες πρόσβασης στα Πανεπιστήμια, ας πάρουμε αυτόν ως μετρήσιμο, είναι ένας πληθυσμός ο οποίος περίπου το 35% των νέων πολιτών, η καρδιά του εργατικού δυναμικού, ηλικίας από 33 μέχρι 43 έχει τελειώσει μόλις τη Γ΄ Γυμνασίου. Και αντί σε αυτό το Νομό να

έχουμε κατ' αποκλειστικότητα και κατά προτεραιότητα, με βάση τον εθνικό σχεδιασμό, μονάδες δια βίου να εκπαιδεύουμε γρήγορα τους ενήλικες που είναι από 33 μέχρι 43, να κατακτήσουν τις δεξιότητες που εμείς συζητάμε ότι είναι απολύτως απαραίτητες για τον πολίτη που έρχεται, οι μονάδες φτιάχνονται όπου βρεθεί κτίριο στη Βοιωτία, στη Χαλκίδα κλπ. εύκαιρο για να λυθεί γρήγορα η απορροφητικότητα. Γι' αυτό έχει μεγάλη σημασία ο στρατηγικός σχεδιασμός του συστήματος, από το καλημέρα σας.

Τελευταία παράγραφος. Να δω αυτές που έχω σημειώσει. Υπάρχει πρόβλημα στην κεντρική και δυτική Μακεδονία στις αγροτικές περιοχές, υπάρχει πρόβλημα. Και ακόμα και κοντόφθαλμα κομματικά να το έβλεπαν κάποιοι φορείς, τον αγροτικό αυτό πληθυσμό που είναι εκεί και τις υποδομές του έπρεπε να τον έχουμε προσέξει. Υπάρχει πρόβλημα στην Ήπειρο, παρότι έχει μια παράδοση στα γράμματα, η οποία είναι πάρα πολύ σημαντική και φαίνεται, από την εποχή του Αλή Πασά με το πρώτο Πανεπιστήμιο και τα πρώτα μαθήματα Φυσικής Πειραματικής να διδάσκονται εκεί. Γιατί άραγε και με ποιον εκπαιδευτικό σχεδιασμό; Και μιλάμε για τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Αυτή τη στιγμή η Ήπειρος τροφοδοτεί με δασκάλους ολόκληρη τη δυτική Ελλάδα. Ολόκληρη τη δυτική Ελλάδα! Πριν από δέκα χρόνια στην Κέρκυρα ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης της Πρωτοβάθμιας, οι Προϊστάμενοι Γραφείων, η πλειοψηφία των Σχολικών Συμβούλων και των Διευθυντών προέρχονταν από την Ήπειρο. Κανα-δου από τη Λευκάδα. Τα Ιόνια έχουν μία τοπική ιστορία πάρα πολύ σημαντική, έχουν και μια κουλτούρα πάρα πολύ σημαντική. Εμείς έχουμε φωνάξει εδώ και τέσσερα-πέντε χρόνια. Κι όταν λέω «εμείς», θυμηθείτε να το λέω, το μικρότερο συνδικάτο της εκπαίδευσης, το απολύτως εμπαιγμένο απ' όλους τους χώρους και από όλα τα κόμματα. Εμείς που ταυτιστήκαμε ως εκπαιδευτικοί με τον ιδιώτη που είναι ο ιδιοκτήτης του σχολείου, εμείς που δεν είχαμε λόγο να μιλάμε. Εμείς λοιπόν φωνάζαμε ότι οι δείκτες στη Λευκάδα, στη Ζάκυνθο, στην Κεφαλονιά και στην Κέρκυρα πέφτουν. Και πέφτουν γιατί δεν μπορούν ουσιαστικά να πείσουν τα παιδιά ότι το να μπει μέσα σε ένα Πανεπιστήμιο και να πάρεις ένα χαρτί δεν πρέπει να ανταποκριθεί πάνω σε ένα επαγγελματικό περίγραμμα -σωστά το λένε τα Πανεπιστήμια- ούτε σε βάση ενός μισθού. Αλλά αν δεν υπάρχει Κερκυραίος δάσκαλος, ποιος θα μιλήσει για την πλατεία Ληστών στην Κέρκυρα, ποιος θα κάνει το μάθημα της τοπικής ιστορίας που θα σχεδιάσουμε εμείς και θα του πούμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό; Στην ίδια Περιφέρεια, στη Ζάκυνθο -θα μας το πει και η Καίτη- το ποσοστό των δασκάλων που έχουν εντοπιότητα αγγίζει το 93%. Που σημαίνει, αυτό το νησί ναι, μπορεί. Η Χίος μπορεί. Η Μυτιλήνη μπορεί. Η Σάμος γιατί δεν μπορεί και είναι στον πάτο της πρόσβασης; Αν πάρουμε αυτό το δείκτη ως το μόνο αντικειμενικό που έχουμε.

Αισιοδοξούμε σε δύο-τρεις μήνες εμείς ως δευτεροβάθμιο και η ΓΣΕΕ ως τριτοβάθμιο, να καταθέσουμε επίσημα μία έκθεση στην οποία να αποτυπώνονται όλα τα μεγέθη και να γίνονται μετρήσεις δεικτών. Κάποιοι από αυτούς ποιοτικούς. Οι αγροτικές περιοχές ολοκληρώνονται με την ορεινή Κρήτη, με το κομμάτι εδώ της Γορτυνίας και μέσα στην Αρκαδία και με τη Στερεά Ελλάδα στο πλαίσιο Φωκίδας - Φθιώτιδας πάνω στους ορεινούς όγκους. Η Βοιωτία, θα την κρατάτε στο μυαλό σας σαν τον πρώτο Νομό της χώρας με το μεγαλύτερο ΑΕΠ (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν) από οποιονδήποτε άλλο, τη βασική αιτία που βγάλαμε την Αττική από

Περιφέρεια, την κάναμε μόνη της. Γιατί αν πήγαινε η Αττική και κόλλαγε μαζί με τη Βοιωτία, θα υπερβαίνανε η Περιφέρεια αυτή τον μέσο ευρωπαϊκό όρο, και δεν θα παίρναμε χρήματα. Κίνδυνο που τον έχουμε ακόμα. Η Βοιωτία είναι ο πρώτος Νομός στην κατάταξη της χώρας ως προς τα μεγέθη τα οικονομικά. Θέλετε τα εκπαιδευτικά; Στις ηλικίες από 33 μέχρι 43, το 39% αυτών των νέων μπαμπάδων και μαμάδων που έχουν σήμερα παιδιά στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο έχει τελειώσει το πολύ την Γ΄ Γυμνασίου. Δηλαδή δεν έχει καν τις δεξιότητες να μιλήσει μια δεύτερη ξένη γλώσσα ή να μπει στην πληροφορική. Δεν μπορούν να στηθούν τα προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων. Και όταν έρχεται μια κρίση και χτυπάει την πόρτα σου, οι εργαζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να αντισταθμίσουν με περισσότερη εκπαίδευση και δεν θα βρουν επίπεδο πάνω στο οποίο θα μπορέσουν να κάνουν εγγραφή. Γιατί δεν αρκεί πια μια δεξιότητα, δεν αρκεί κάτι να σε μάθω δηλαδή να βιδώνεις και να ξεβιδώνεις. Χρειάζεται ικανότητα, χρειάζεται εκπαίδευση. Άρα πολύ σωστά ο Πρόεδρος του ΚΕΕ είπε: ξεκινάτε από το Δημοτικό σχολείο, γιατί και τα προβλήματα στο Πανεπιστήμιο έχουν ξεκινήσει από εκεί κάτω. Κι εγώ λέω: Ξεκινάτε από κει κάτω, γιατί αυτός που θα μείνει με το περίγραμμα του αποφοίτου Γυμνασίου, το όποια εκπαίδευση θα έρθει μετά θα τη χτίσει πάνω σε αυτό το περίγραμμα. Και αυτό το περίγραμμα πρέπει να σαφές και πρέπει να είναι ουσιαστικό.

Ποια πρωτοτυπία έχει αυτό για να βγει το Συμβούλιό μας και να πει: είδατε τι σοφίες είπαμε; Σας διάβασα κείμενο του καθηγητή Χόνδρου, το οποίο ήταν αμέσως μετά το 2^ο παγκόσμιο πόλεμο και έλεγε ακριβώς την ίδια πρόταση στον «δάσκαλο λεβεντιά». Δεν έφταναν τότε να μιλάνε για εθνική πολιτική, ξέρανε ότι η μορφή του συγκεκριμένου δασκάλου με τα 20-30 παιδιά μέσα στην τάξη του ήταν αυτή που έπρεπε να έχει την ποιότητα. Αλλά όλα αυτά τα κείμενα μας δείξαν ότι αυτές οι διαφορές πρέπει σιγά-σιγά να μας φέρουν πιο κοντά στο επίπεδο Νομό, στο επίπεδο Δήμο, μέσα τη σχολική μονάδα. Άρα ο στρατηγικός σχεδιασμός της εκπαίδευσης από το πρώτο του βήμα όχι απλά ξέρει ότι πρέπει να ξεκινήσει από το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο, αλλά πρέπει να φτάνει σε επίπεδο τάξης. Και το τελευταίο. Πολύ πρόσφατο, αλλά είχαμε γεγονότα πάνω σε αυτό. Το λεκανοπέδιο της Αττικής είναι τεράστιο. Υπάρχουν κομμάτια του, τώρα χτυπήθηκε η ανατολική Αττική από τις φωτιές. Το άλλο κομμάτι, η δυτική Αττική έχει πρόβλημα, έχει τεράστιο εκπαιδευτικό πρόβλημα. Αρχίζει κομμάτι μέσα στο μεγάλο Νομό της χώρας και προσιδιάζει με τα χαρακτηριστικά αυτών των αγροτικών περιοχών. Αλλά αυτό θα είναι απλό. Το κομμάτι του Πειραιά, το κομμάτι της Γ΄ Αθήνας (Περιστέρι, Αιγάλεω κλπ.), εκεί που είναι ο μεγαλύτερος Δήμος της χώρας, παρουσιάζει χαρακτηριστικά, μέσα σε αστική περιοχή, τα οποία δηλώνουν τέτοιες απαξιώσεις που βλέπαμε σε μια αγροτική περιοχή.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Για άλλους λόγους.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Για εντελώς διαφορετικούς λόγους. Αλλά μήπως είναι η μοναδική ιδιομορφία που έχουμε; Σε όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες εάν εξεγερθούν τα προάστια, εκεί μένουν μετανάστες. Η μόνη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα που αν συμβεί τέτοια εξέγερση γίνεται στο κέντρο της πόλης, διότι αφέθηκαν τα πράγματα, είναι η Αθήνα. Αυτό σε περίπτωση

σχεδιασμού έχει σημασία να το ξέρεις από πού θα έρθει το πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι αυτό. Στην περιφέρεια πλέον, στα προάστια της Αθήνας κατοικεί ο αστικός πληθυσμός αυτής της πόλης και έχουν μείνει οι άνθρωποι οι οποίοι είναι χωρίς στον ήλιο μοίρα στο κέντρο της πόλης. Αν δεν τους προσέξεις, στο κάψανε. Τόσο απλά λέγεται σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής αυτό το πράγμα. Εάν δεν προσέξεις τις σχολικές μονάδες στη Βικτώρια και στην Αττική, έχεις πρόβλημα. Έχουμε κάτσει μια ζωή και μιλάμε για τα βόρεια προάστια, τι κάνει το Ψυχικό, τι κάνει το Χαλάνδρι. Ξέρουν πάρα πολύ καλά τι κάνουν και πάνε σωστά. Αλλά έχουμε πρόβλημα στις συγκεκριμένες περιοχές. Ο Πειραιάς, η Β΄ Πειραιά και οι περιοχές της Γ΄ Αθήνας μας δίνουν ένα εντελώς διαφορετικό τοπίο. Αντίθετα, η ανατολική Αττική, είναι μια περιοχή που καλπάζει τα τελευταία έξι χρόνια, βελτιώνει συνεχώς τους δείκτες της, γίνεται μία απολύτως ανταγωνιστική σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας με τη Β΄ Αθήνας. (Β΄ Αθήνας είναι Εκάλη, Κηφισιά κλπ.). Ο Αποστόλης βρίσκεται μπροστά σε ένα καινούριο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Το οποίο δεν θα μπορεί να το ελέγξει γιατί γίνεται χωρίς τη δική του συναίνεση. Μετακομίζουν εσωτερικά πληθυσμοί, δημιουργήθηκε το αεροδρόμιο σε εκείνη την περιοχή, μετακόμισαν μεγάλες ιδιωτικές σχολικές μονάδες, αυτό δημιουργεί μια αναταραχή. Για μας τους ερευνητές αυτές οι αναταραχές δεν τις παίρνουμε πάντα -ακόμα και όταν βγάζουν καλό αποτέλεσμα- ότι είναι εύκολες. Μπορεί να κρύβουν πρόβλημα από κάτω.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Να κάνω μια πολύ μικρή παρέμβαση;

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ναι.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Έχεις απόλυτο δίκιο ότι επιστημολογικά, μεθοδολογικά και αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση, πρέπει κανείς να σκεφτεί ότι θα κάνει τον οποιονδήποτε σχεδιασμό έχοντας καταγράψει τις περιφερειακές ανισότητες κλπ. Μην ξεχνάμε όμως, το λέω προς επισήμανση, μην σκεφτούμε ότι επειδή αυτές οι περιοχές είναι προβληματικές ότι θα είναι εσαεί. Γιατί ιδιαίτερα όσον αφορά τα αστικά κέντρα, αυτό το οποίο διαπιστώνεται διαχρονικά και διαπολιτισμικά είναι ότι οι πόλεις έχουν τους λεγόμενους κύκλους ανακαίνισης. Εκεί που είναι το κέντρο λειτουργεί αυτή τη στιγμή χαμηλά, με τον επόμενο κύκλο ζωής της πόλης αυτό θα γίνει ξανά το αναβαθμισμένο κομμάτι και πηγαίνοντας πίσω. Οπότε το στίγμα δεν είναι να δούμε ότι αυτή τη στιγμή το Περιστερί έχει πρόβλημα, γιατί μεθαύριο το Περιστερί μπορεί να γίνει Κολωνάκι.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Σύμφωνα. Δεν θα γίνει τυχαία όμως, κάτι θα γίνει. Όταν το παρακολουθούμε...

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Το δια ταύτα δεν είναι μόνο οι συγκεκριμένες περιοχές που συγκυριακά μπορεί να έχουν πρόβλημα, το δια ταύτα είναι η στρατηγική να βλέπει το πρέπει να κάνει για τις συγκεκριμένες προβληματικές διαστάσεις, άσχετα στο πού αυτές ανήκουν.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Σύμφωνα. Προχωρώ. Αν έχουμε πετύχει τα όσα λέμε δεν είναι γιατί γίναμε σοφότεροι, μπορεί να είναι η κατάλληλη στιγμή, ο κατάλληλος χρόνος, να έχουν ωριμάσει τα προβλήματα. Ειπώθηκε κι αυτό, πιάσαμε

πάτο, αρχίζουμε να συνειδητοποιούμε πράγματα. Όμως έχει πολύ μεγάλη σημασία και είναι ενδεικτικό της στιγμής, δεν θα μπορούσε να γίνει αυτή η συζήτηση πριν δεκαπέντε χρόνια, το ξέρετε πάρα πολύ καλά. Αυτή τη στιγμή λοιπόν ακόμα και αυτό το Συμβούλιο έθεσε από την αρχή κριτήρια ποιότητας, χαρακτηριστικά ποιότητας για την εκπαίδευση. Δεν μας ενδιαφέρουν πλέον τόσο τα ποσοτικά, παρότι δεν τα έχουμε καλύψει ακόμα.

Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης εγώ θα έλεγα να τα έχουμε στο μυαλό μας ότι είναι τέσσερα: Δύο αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό (μαθητές και προσωπικό), ένα αφορά υποδομές (κτίρια, αίθουσες, εργαστήρια κλπ.) και το τέταρτο αφορά τη χρηματοδότηση. Μόνο αν υπήρχε ένας φορέας του κράτους να παρακολουθεί αυτά τα τέσσερα μεγέθη σε εθνικό επίπεδο και αναλυμένο μέχρι και σε επίπεδο Περιφέρειας θα είχαμε μια πάρα πολύ καλή εικόνα πού πάμε. Ένα στοιχείο τέτοιο θα το δούμε μαζί. Ο συστηματικός χαρακτήρας υποθέτει ότι υπάρχουν κάθετα στοιχεία μέσα στο σύστημα. Και όταν λέω σύστημα, από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το μεταπτυχιακό του Πανεπιστημίου. Αυτή η οθόνη είναι εργαλείο να προσθέσει και να βγάλει, το κάθε κόμμα, η κάθε παράταξη, ο κάθε φορέας, και άλλα στοιχεία που θεωρεί ότι είναι ενιαία σε όλη την εκπαίδευση, άσχετα αν διδάσκει στην Πρωτοβάθμια, στη Δευτεροβάθμια ή στην Τριτοβάθμια. Να πω μερικά. Η μέθοδος διδασκαλίας σε ολόκληρο το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι δασκαλοκεντρική και είναι μετωπική κυρίως. Δεν υπάρχουν βαθμίδες που διαφοροποιούνται; Υπάρχουν. Δεν είναι στο Νηπιαγωγείο. Έτσι θα εργαζόμαστε. Δεν είναι στο Νηπιαγωγείο. Γιατί δεν είναι στο Νηπιαγωγείο; Γιατί δεν έχει ύλη. Δείτε την ύλη πώς προκύπτει σαν ένα στοιχείο. Δηλαδή τι διαφορετικό έχει αυτή τη βαθμίδα; Χρησιμοποιεί την έννοια: αφορμή είναι το παιδί, δηλαδή οι προσλαμβάνουσες που φέρνει το παιδί απέξω. Αυτή η μονάδα εάν μπει μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και δεν προστατευθεί, θα ενσωματωθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα, θα αποκτήσει ύλη, θα χάσει αυτό που ήταν το καύχημα της παιδαγωγικής, δηλαδή η κοινωνικοποίηση του παιδιού, η χαρά του παιχνιδιού, η γνωριμία στην ομάδα, και θα αποκτήσει το προγραμματικό στάδιο ή το προαριθμητικό στάδιο.

ΜΕΛΟΣ: Ήδη έχει ύλη το Νηπιαγωγείο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Αυτό φοβάμαι.

ΜΕΛΟΣ: Εμένα τα παιδιά μου, που πήγαν πέρσι Νηπιαγωγείο, είχαν ύλη.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Είχαν ύλη. Αυτό είναι λάθος νομίζω, και παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά. Αλλά είναι σύμπτωμα. Ωστόσο αυτή τη στιγμή, ακόμα και σήμερα, ο χώρος του Νηπιαγωγείου έχει ομάδες, έχει γωνιές, έχει υλικά, δηλαδή ακόμα είναι το πιο ζωντανό κομμάτι. Το πιο κοντινό του κομμάτι είναι το τμήμα της Ειδικής Αγωγής. Συμφωνείτε κύριε Τζίμα;

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Ναι.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Δηλαδή αυτό το κομμάτι δεν μπορεί να ανταποκριθεί σαν ύλη, γι' αυτό και το εκπαιδευτικό σύστημα το ξερνάει απέξω. Το θεωρεί «καλύτερα να μην το βλέπω». Είναι υπαρκτό και είναι στοιχείο του

ανθρώπινου και δημοκρατικού σχολείου, να δώσει το σύστημα τις δυνατότητες σε αυτά τα παιδιά να πάρουν το μίνιμουμ. Η Ειδική Αγωγή για την οποία με ακούσατε και είπα, Γιάννη ήταν ο μόνος λόγος που ζήτησα να σταματήσουν οι εργασίες αυτής της Επιτροπής αν δεν δεσμευτεί ο Υπουργός Παιδείας ο νυν, από τον Ιούλιο ότι οι δάσκαλοι των Ειδικών Σχολείων θα είναι στη θέση τους, ότι το πρόβλημα της μεταφοράς θα είναι στη θέση του και ότι το πρόβλημα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Ειδικής Αγωγής πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα.

Είναι περίπου ένα κομμάτι του μαθητικού πληθυσμού πάρα πολύ σημαντικό, διασπαρμένο σε όλη τη χώρα, δεν το έχουμε μάθει ακόμα, είναι ακόμα κρυμμένα παιδιά μέσα στα σπίτια, δεν τα έχουμε βγάλει όλα να μπουν μέσα σε εκπαιδευτικές μονάδες, τα οποία δεν μπορούν να έχουν κατά το Σύνταγμα την πρόσβαση που δικαιούνται. Είναι τεράστιο ζήτημα αυτή τη στιγμή και για τους φορείς, είτε είναι Υπηρεσίες, και για τα κόμματα, και για μας που εκπροσωπούμε τους συνδικαλιστικούς φορείς. Δεν μπορούμε να το παραγνωρίσουμε. Η διδασκαλία σε αυτά τα παιδιά μπορεί να είναι μετωπική; Η διδασκαλία και τα υλικά σε αυτά τα παιδιά μπορεί να είναι μόνο ένα σχολικό βιβλίο και μας περιγράψατε ότι είναι το ίδιο σχολικό βιβλίο και μας είπατε ότι παρακαλείτε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να σας το στέλνει σε μορφή Acrobat Word για να το κάνετε Braille για τα τυφλά παιδιά; Αυτά τα πράγματα είναι σημαντικά χαστούκια στην ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και το υποτιμούν. Αλλά μπορεί να είναι και η αρχή. Αυτή δηλαδή η απειλή, αν σκύψει ένας Υπουργός πάνω στα θέματα της Ειδικής Αγωγής, θα καταλάβει ότι πιθανότατα αποκτά το εκπαιδευτικό σύστημα σε αυτή τη μικρή ομάδα ποιότητες τις οποίες θα ήθελε να τις μεταγγίσει παντού.

Και το τελευταίο επιχείρημα. Γνωρίζετε για το πρόγραμμα «Μελίνα» και για τα πολιτιστικά, τα κουβεντιάσαμε και εδώ μέσα κλπ. Σε ποιο χώρο υπήρχε άμεση ανάγκη να μπουν οι τέχνες, αν όχι στο χώρο που το παιδί έχει στερηθεί τη μια του αίσθηση; Εάν πάτε σε σχολείο της Γλασκόβης που είναι παιδιά με σύνδρομο Down, με αναπηρικά καροτσάκια, η βάση της ανάπτυξης του αναλυτικού τους προγράμματος είναι οι computers, ό,τι πιο εξελιγμένο υπάρχει, και η τέχνη (κουκλοθέατρο, χορός). Το επισκέφθηκα εγώ. Και υπήρχε μια ταμπέλα μεγάλη: «ο Νίκος από την Ελλάδα έρχεται». Περνάει κοριτσάκι με καρότσι, που από πίσω έγραφε «δεν χρειάζεται να με βοηθήσετε» και γύρισε και μου είπε: «Εσύ είσαι από την Ελλάδα;» Λέω: ναι. «Θα μας χορέψεις». Και λέω: «Εγώ δεν χορεύω». «Καλά -μου λέει- εγώ χορεύω». Και ήταν σε αναπηρικό καρότσι. Τα είδα να χορεύουν. Και είδα την αξία που έχει να χορεύει και η δασκάλα μαζί με το αναπηρικό καροτσάκι, να χορεύει και το παιδί. Σε εκείνο το χώρο έπρεπε να μπει το πρόγραμμα «Μελίνα» από την αρχή, αλλά οι ανάγκες του ελληνικού σχολείου ήταν τέτοιες που δεν μπήκε ποτέ. Και έτσι πάμε με τους ειδικούς δασκάλους.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας κατά τ' άλλα σε όλα τα επόμενα είναι: αυτή είναι η ύλη, θα τη διαπιστώσουμε από το βιβλίο που θα εξεταστείτε πόσο τη μάθατε και θα προχωρήσουμε. Τελευταία ξεπατικώνουμε –γιατί μόνο έτσι μπορώ να το πω- τουλάχιστον σε μεταπτυχιακό ή προπτυχιακό επίπεδο τις εργασίες. Αλλά οι εργασίες ως θεματολογία, αν τις δείτε καθαρά ερευνητικά, αγγίζουν τα όρια μεταπτυχιακού τίτλου. Δεν μπορείς να δώσεις ανάλυση πχ. για τον Βεντέρ μέσα σε μια εργασία, στα πλαίσια ενός μαθήματος που

διδάσκεται για 6 δίωρες συναντήσεις, έχει αρχίσει και χάνει κανείς την αίσθηση του χρόνου. Δεν μπορείς να κάνεις στατιστικές αναλύσεις παραδείγματος χάρη οι οποίες έχουν μια τεράστια βάση δεδομένων γιατί έχεις πάρει μία εργασία πάρα πολύ μικρή στα πλαίσια ενός μικρού μεταπτυχιακού κύκλου, χρειάζεται ένα μέτρο. Έχει χαθεί το μέτρο. Αυτά λοιπόν τα βασικά διδακτικά υλικά και μέσα έχουν περιοριστεί πάρα πολύ. Η απουσία σύνθεσης μεταξύ μαθησιακών αντικειμένων. Το αφήνουμε στον εκπαιδευόμενο. Πάρετε το αναλυτικό πρόγραμμα του Δημοτικού σχολείου και του μεταπτυχιακού οποιουδήποτε Πανεπιστημίου. Ποιος εξηγεί στον φοιτητή ή στον μαθητή: Να αυτό που μάθαμε στα Θρησκευτικά πού κουμπώνει με αυτό που είπαμε σε εκείνο το μάθημα. Τι παίρνουμε από εκείνο; Τίποτα. Αυτά τα πράγματα δεν έχουν συζητηθεί ποτέ και γι' αυτό θεωρούμε σύγχρονο αυτή τη στιγμή να μιλάμε για τη διεπιστημονική ή αν θέλετε τη διαθεματική προσέγγιση, σε ένα πράγμα που ανακαλύπτει τον τροχό. Η γνώση είναι έτσι κι αλλιώς διαθεματική.

Ο δικός μου ο δάσκαλος στην ΣΤ΄ Δημοτικού άρχισε την εισαγωγή του σε μετωπικότατη διδασκαλία για την Αίγυπτο λέγοντας: «Είναι μια χώρα γεμάτη άμμο και ήλιο». Αυτό δεν έχει σχέση με ύλη και βιβλίο Γεωγραφίας. Αλλά αυτός έτσι ξεκίνησε. «Ένα ποτάμι τη διασχίζει από πάνω μέχρι κάτω. Αυτό το ποτάμι χώριζε τους ζωντανούς με τους νεκρούς. Την αγάπαγε την Αίγυπτο ο Αλέξανδρος». Αυτή η παράγραφος αν λέγεται από έναν άνθρωπο το 1960-τόσο, ο οποίος είναι βορειοηπειρώτικης καταγωγής, εκπαιδευμένος στη Βελλιά, να μιλάει με αυτό τον τρόπο, ο οποίος επέμενε: «Αν δεν μάθεις Γραμματική -έλεγε κύριε Πρόεδρε- στην Δ΄ Δημοτικού, δεν θα μάθεις μετά». Στη Δ΄ Δημοτικού. Και όση γραμματική ξέρω από τον δάσκαλό μου την έμαθα. Αυτά τα απλά πράγματα. Ο οποίος είχε σπουδάσει σε Ακαδημία που μίλαγε τότε για ενιαία συγκεντρωτική διδασκαλία. Οι δάσκαλοι καταλαβαίνουν απολύτως ότι τότε διδάχτηκαν ότι με ένα τσαμπί σταφύλι θα κάνουν Γλώσσα, θα κάνουν Μαθηματικά, θα κάνουν Γεωγραφία, θα κάνουν τα πάντα. Γιατί έχουμε γυρίσει λίγο πιο πίσω; Διότι δεν αξιοποιήθηκαν όλα αυτά. Ήταν ευκαιρίες να καινοτομεί λίγο ένα σχολείο, αλλά δεν ήταν η καρδιά που στήριζε την αλλαγή του αναλυτικού προγράμματος και δεν μπορούσε να αποτελεί ουσιαστικά άλλοθι. Θέλουμε τα διδακτικά αντικείμενα να μιλάνε μεταξύ τους, εκεί που έχουν κοινά στοιχεία και πατάνε. Και θέλουμε ουσιαστικά βαθμούς ελευθερίας. Δεν υπάρχει πουθενά. Νομίζω ότι πρέπει να είμαστε το μόνο εκπαιδευτικό σύστημα, από το Νηπιαγωγείο μέχρι το μεταπτυχιακό, που δεν επιλέγεις. Ούτε ο εκπαιδευόμενος ούτε ο εκπαιδευτής. Μέσα δε στην υποχρεωτική εκπαίδευση είναι όλα καθορισμένα.

Όλα αυτά τα έχουμε πει. Θυμόσαστε για τα βιβλία που είπα: το βιβλίο του δασκάλου δεν μπορεί να λέει για την ενότητα τάδε: «τι ακριβώς είπε ο Γιωργάκης;» και να το επαναλαμβάνουμε την ίδια μέρα σε όλη την Ελλάδα την ίδια ερώτηση. Δεν υπάρχει δηλαδή η δημιουργικότητα του δασκάλου να γεννήσει άλλες ερωτήσεις; Η απάντηση ήταν, αυτό είναι το αποκούμπι, αυτό είναι γι' αυτόν που δεν μπορεί να γεννήσει υλικά. Παραπήγαμε στην ανάλυση των ειδικών στόχων και των γενικών στόχων και χάσαμε την ουσία. Χάσαμε δηλαδή την ομορφιά που μπορεί να περιέχουν τα αντικείμενα. Αυτοί οι βαθμοί ελευθερίας, που δεν υπάρχουν, δεν μετατρέπουν σε πραγματικό επιστήμονα της αγωγής τον δάσκαλο, αυτή είναι η αλήθεια. Δηλαδή αυτός τι κάνει; Χρειάζεται να έχεις κάνει την ιστορία

της Παιδαγωγικής για να πάρεις τους διδακτικούς στόχους και κυρίως να διαβάσεις από το βιβλίο του παιδιού; Αυτό έχει γραφτεί για ένα παιδί της Στ' Δημοτικού. Αν αυτό είναι η πηγή πληροφόρησης και για τον δάσκαλο της Στ' Δημοτικού, έχουμε αποτύχει.

Θα πρέπει να έχουμε πολλαπλές πηγές ενημέρωσης, και του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευομένου, για να μπορέσουν να τα συνθέσουν αυτά τα πράγματα, και να επιτρέψουμε αυτές τις συνομιλίες. Αν δεν κάνουμε αυτό, πώς θα αξιολογήσουμε δεξιότητες; Θα έρθει ο γνωστός τύπος που υπάρχει μέσα στην εκπαίδευση και σου λέει: καλά, αυτά άμα καταφέρεις και τα κάνεις, κάν' τα. Μόνο αλλαγές ποιοτικές μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα μπορούν να μας βοηθήσουν σε άλλες μεθόδους διδασκαλίας, το μόνο θέμα της ατζέντας που δεν κουβεντιάσαμε ποτέ. Μεθόδους διδασκαλίας. Υπήρχε στην ατζέντα, αλλά δεν το κουβεντιάσαμε. Γιατί δεν είναι σημειολογικά το σημαντικότερο, είναι τα αναλυτικά προγράμματα.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Όχι, κυρίως γιατί προσκρούει στη Δευτεροβάθμια στη μη υλοποίησή του ως έχει.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Σήμερα θα απαντήσουμε σαφώς σε αυτό. Γιατί σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού είναι εντελώς διαφορετική η Πρωτοβάθμια με τη Δευτεροβάθμια και κυρίως με το Λύκειο. Η διαχείριση του προσωπικού χρόνου, ας μην τα συζητήσουμε, και μέσα στα Πανεπιστήμια, και για τους διδάσκοντες και για τα παιδιά, και μέσα στα σχολεία. Υπάρχει δε μια βαθμίδα η οποία είναι η λυκειακή βαθμίδα, που εκεί ξεφτιλίστηκε πλέον πλήρως η έννοια, το παιδί ξέρει ότι η διαδικασία είναι: δεν έχεις προσωπικό χρόνο. Σε κρίσιμη ηλικία. Επειδή όμως για πολιτική μιλάμε, αυτό που δεν προλαβαίνεις έχει κοινωνικό κόστος. Αυτό το κοινωνικό κόστος κάποια στιγμή θα το πληρώσεις. Όταν έχεις μια νέα γενιά η οποία δεν έχει γνωρίσει, δεν έχει ζήσει, δεν έχει κάνει, δεν έχει ράνει, δεν έχει παίξει, αυτό έχει κοινωνικό κόστος. Μετριέται σε χρήματα, να σας το πω χοντρά, αυτό το πράγμα. Είναι κομμάτι της πρόληψης. Αυτούς τους βαθμούς ελευθερίας θα πρέπει να τους υποστηρίξουμε. Δεν μπορούμε να πάμε από τη μια στιγμή στην άλλη, θα πάμε σιγά-σιγά. Γιατί όταν βγαίνεις από ένα εντελώς κλειστό σύστημα, το να ονειρεύεσαι το απολύτως ανοιχτό είναι ουτοπία. Και γι' αυτό θα δούμε σε ειδική διαφάνεια, που σας την έχω τυπώσει, άλλο ένα παιχνίδι. Βαθμούς ελευθερίας σε ποσοστά δηλαδή, πόσο τοις εκατό του αναλυτικού προγράμματος, πόσο τοις εκατό του χρόνου κλπ. Εδώ χτυπάμε την εικόνα ότι τα πάντα, το πανεπιστημιακό σύγγραμμα, το βιβλίο του Λυκείου, το βοήθημα του Γυμνασίου και το βιβλίο του δασκάλου έχουν δυο ομοιομορφίες: γράφονται για τον μέσο εκπαιδευτικό και απευθύνονται στον μέσο μαθητή. Μπείτε σε οποιαδήποτε τάξη του Δημοτικού οπουδήποτε στη χώρα. Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι ανομοιομορφία έχει. Έχει ένα υπερκινητικό παιδί, έχει δύο με δυσλεξία, έχει ένα από την Αλβανία, έχει κοριτσάκια που είναι λιγότερα από τα αγοράκια και είναι μια δασκάλα μέσ' στη μέση η οποία προσπαθεί το ομοιόμορφο να το περάσει σε συγκεκριμένους χρόνους προς όλα, αλλά τελικά το καθένα προσλαμβάνει αυτό που μπορεί ή αυτό που θέλει. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Άλλο στοιχείο. Δεν υπάρχει μέσα στο σύστημα διαδικασία που να αξιολογεί τις διαδικασίες, το έργο που παράγεται και τα αποτελέσματα που παράγονται. Άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα, που το κάνει σύστημα σε όλες

τις βαθμίδες. Έτσι και αρρωστήσεις, δεν αναπληρώνεις. Ούτε στο Δημοτικό, ούτε στο Γυμνάσιο, ούτε στο Πανεπιστήμιο. Οφείλεις να μην ασθενήσεις. Αυτό δεν έχει λογική, είναι παράλογο. Πρέπει να υπάρχει η διαδικασία αναπλήρωσης. «Μα τι θα του κάνουμε; Ειδικό μάθημα;» Όχι. Αν όμως είναι εργαστηριακό μάθημα, στα Πανεπιστήμια επαναλαμβάνεται. Η βαθμίδα αυτή μας έχει δείξει το δρόμο. Μήπως η πληροφορική μπορεί να μας βοηθήσει πάνω σε αυτό περισσότερο; Δηλαδή μήπως στο μυαλό μας σιγά-σιγά μια εκπαιδευτική πλατφόρμα, η οποία χρησιμοποιείται από τον μαθητή, δεν θα καλύψει απλώς τις ανάγκες των κομμάτων «πάρε και ένα ηλεκτρονικό βιβλίο», αλλά θα μπορεί να έχει παραδόσεις επάνω, οι οποίες θα του επιτρέψουν να καλύψει, να επικοινωνήσει, και αν φτάσουμε σε ένα σημείο να είναι και online η πλατφόρμα, να πάρει απάντηση από την πλατφόρμα. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει. Εν πάση περιπτώσει, το ότι λείπει, λείπει παντού.

Στη διδακτική διαδικασία ποτέ δεν μπαίνει το βίωμα, μιλάμε περισσότερο ακαδημαϊκά και δεν κάνουμε χρήση τεχνολογίας. Πρέπει να σας πω ότι είμαστε περήφανοι για το πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» στα Δημοτικά μας σχολεία. Πέτυχε, πάρα πολύ μεγάλος αριθμός δασκάλων. Σε έρευνα της EUROSTAT για την Ελλάδα, πόσες φορές στην τάξη μπήκε ο ηλεκτρονικός υπολογιστής -Όχι να πάμε στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Στην τάξη, στο μάθημα που γινόταν.- είμαστε η χώρα με το χαμηλότερο ποσοστό. Δηλαδή απορροφήσαμε τους πόρους, φτιάξαμε τα εργαστήρια πληροφορικής, αλλά δεν έχει μπει ακόμα αυτή η διαδικασία. Και πώς να μπει που δεν έχει αναπτυχθεί καν η διδακτική της πληροφορικής; Δηλαδή τι ακριβώς κάνουμε; Διδάσκουμε Word, Excel και PowerPoint; Μήπως χρησιμοποιούμε με κάποια άλλη διαδικασία αυτά τα πράγματα; Το εντοπίσαμε μέσα από την κουβέντα μας. Ούτε σύστημα πιστοποίησης υπάρχει, ακόμα και για τα πράγματα που τα παιδιά θα πάνε έξω από το σύστημα να πιστοποιηθούν, αγγλικά και πληροφορική. Αυτά θα έπρεπε να είναι μέσα στο σύστημα. Όποιο κόμμα εφαρμόσει αυτό το πράγμα, χαρίζει 2,2 δις € το χρόνο σε όλα τα ελληνικά νοικοκυριά. Διότι αυτές είναι οι δαπάνες που χάλανε για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, που κυρίως κατευθύνονται σε αυτή την ιστορία.

Τέλος, όλες οι βαθμίδες, από τα Δημοτικά μέχρι τα Πανεπιστήμια, υποτιμούν τη διοικητική υποστήριξη. Αν πάτε σε οποιοδήποτε ξένο Πανεπιστήμιο, ο μηχανισμός ο διοικητικός, ο οποίος είναι στο σέρβις των σπουδαστών, να βοηθήσει με καρτέλες, να δώσει οδηγίες κλπ., είναι τρομερός. Στο ελληνικό Πανεπιστήμιο το έχουν κάνει οι φοιτητικές παρατάξεις. Εκδίδουν οδηγίες, προγράμματα σπουδών κλπ., βάζουν και μία στάμπα επάνω. Και αν εσύ δεν είσαι από εκείνη την παράταξη αλλά έχει καλές σημειώσεις, κυκλοφορεί στην πιάτσα. Εμείς το ακούμε, ότι αυτή έχει καλές σημειώσεις για εκεί. Και πάνε και από τις άλλες παρατάξεις και το παίρνουν. Αυτό δεν σημαίνει μία έλλειψη; Αυτές τις ελλείψεις τις έχουν πει τα Πανεπιστήμια στο κράτος. Και έχουν πει ότι τα χρειάζονται και τα Γυμνάσια και τα Λύκεια. Χρειάζονται διοικητικό και υποστηρικτικό και επιστημονικό προσωπικό, όπως ήταν οι ψυχολόγοι κλπ. Έχει γίνει πρόταση να φτιαχτούν, τουλάχιστον κατά τόπους, κέντρα υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου. Εγώ θα έλεγα σήμερα: είτε ψηφιακά είτε κανονικά. Γιατί μπορεί η υλικοτεχνική υποδομή να είναι πανάκριβη και να εξυπηρετεί

να είναι ηλεκτρονικά κέντρα υποστήριξης των εκπαιδευτικών και των παιδιών.

Και τέλος, φτιάχνουμε υποδομές. Στην έρευνα που κάναμε, βρήκαμε πάρα πολλά, βιβλιοθήκες, εργαστήρια, μέσα στα Δημοτικά σχολεία της χώρας, σε όλους τους Νομούς της χώρας. Ξέρουμε, αντιγράφοντας τους ξένους, ότι είναι απαραίτητα για τα σχολεία, οι βιβλιοθήκες. Ρωτήσαμε ποτέ τους ξένους τι τις κάνουν τις βιβλιοθήκες; Γιατί αν δεν ξέρεις τι να την κάνεις τη βιβλιοθήκη γιατί να τη φτιάξεις; Αν δεν έχεις ούτε μία ώρα κενή μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα να πάρεις τα παιδιά να πάτε να ψάξετε βιβλία. Δεν εννοώ τις ηλεκτρονικές, τα βιβλία, να ακουμπάνε χαρτιά, να βλέπουν εξώφυλλα. Να μπορείς να τους πεις: πάρε αυτό το ράφι. Μπορείτε να μου το ξεχωρίσετε σε θέματα; Αυτοί οι 50 τίτλοι να κάνουν μικρές ενότητες; Στ' Δημοτικού. Εγώ ως Μαθηματικός θα σας έλεγα ότι μου καλύπτετε δεξιότητα των Μαθηματικών. Από μία μεγάλη βάση δεδομένων κάνουν συγκεκριμένες ομαδοποιήσεις. Πάρα πολύ σημαντικό. Δεν μου γράφουν θεωρητικό κείμενο, μου δίνουν αυτό. Αυτές οι υποδομές δεν αξιοποιούνται, αν υπάρχουν, και προφανώς δεν υπάρχουν παντού. Αν αρχίσεις και το αναλύεις έτσι, ουσιαστικά... Το ακούσαμε εδώ και το ακούσαμε από την από κει πλευρά του τραπέζιού, δηλαδή το ακούσαμε από τους διοικητές φορέων υποστηρικτικών του Υπουργείου Παιδείας και εκπαιδευτικούς μάχιμους. Έχει αντιφάσεις. Καλά να έχει αντιφάσεις το σύστημα. Μα τις έχει τις αντιφάσεις στα κομβικά σημεία της στρατηγικής του; Τότε δεν είναι στρατηγική αυτό το πράγμα. Και δυστυχώς, ανεξαρτήτως κομμάτων.

Αντιφάσεις τέτοιες είχε σημειώσει στα παιδαγωγικά του κείμενα ο Παπανούτσος, δηλαδή 40 χρόνια πριν. Άρα δεν είναι ευθύνη ενός, είναι ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας. Έλεγε: Ρωτήστε έναν Έλληνα να σας πει πού είναι ένας τάδε δρόμος (που πρέπει να δώσεις σαφείς οδηγίες: πρώτο στενό αριστερά, δεύτερο στενό δεξιά κλπ.) και θα καταλάβετε το επίπεδο των μαθηματικών που γνωρίζουν οι Έλληνες στα Δημοτικά τους σχολεία. Παπανούτσος, 1964. Έχει ειπωθεί. Δηλαδή τη Γεωγραφία, που εγώ είπα κάποια στιγμή, ο Παπανούτσος τη θεωρούσε ότι συμβάλλει ως μια τεράστια βάση δεδομένων, που μπορεί να χαθείς. Είναι σαν εγκυκλοπαίδεια. Τι ψάχνεις; βουνά; λίμνες; ποτάμια; πληθυσμούς; πόλεις; Θέλεις να καταλάβεις γιατί ξαφνικά ο ευρωπαϊκός πολιτισμός έχει γεννηθεί νότια, κοντά στη Μεσόγειο; Θέλεις να δεις γιατί οι μεγάλες πόλεις ήταν ή κοντά στη θάλασσα, ποτέ δίπλα στη θάλασσα, ή κοντά στη θάλασσα ή δίπλα σε ποτάμι; Αυτά μπορεί να τα καταλάβεις μόνο αν σου πουν ότι οι καλές τέχνες στα ιταλικά μπορεί να λέγονται «beni culturali e ambientali», δηλαδή να μπερδεύουν το περιβάλλον μαζί με τις τέχνες, ότι αυτά συνομιλούν. Κι εμείς τώρα κατακτάμε ότι η προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να είναι συνώνυμη με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτά τα δύο δηλαδή πάνε παρέα.

Αυτές οι αντιφάσεις έγκειται πρώτον στο χρόνο. Θέλει το εκπαιδευτικό σύστημα να κοιτάει το αύριο, όταν θα μεγαλώσουν τα παιδιά. Αλλά με τι κριτήριο; Τις ιεραρχήσεις του χτες. Έχω κουραστεί να ακούω από Υπουργούς: «όταν εγώ ήμουν φοιτήτρια», «όταν ήμουν φοιτητής», «μεγαλώνοντας τα παιδιά μου». Δεν μπορούν οι ιεραρχήσεις του χτες, άλλαξαν τα πράγματα κοινωνικά. Εμείς πρέπει να έχουμε κριτήρια και ιεραρχήσεις του αύριο που έρχεται. Το δεύτερο. Ενώ ξέρουμε ότι αν αυτός ο διάλογος πετύχει και φτιαχτεί στρατηγικός σχεδιασμός, η πλήρης υλοποίησή

του θα έρθει μετά από 10 χρόνια το νωρίτερο, γιατί πρέπει να επιμορφωθεί το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού, ο εκάστοτε Υπουργός έχει ορίζοντα υπουργικής θητείας για το χρονοδιάγραμμα της στρατηγικής. Εδώ δεν είναι λύση να έχουμε υπηρεσιακό Υπουργό Παιδείας, ή μια άλλη που έχει ακουστεί, να έχουμε Γενικό Γραμματέα. Το θέμα είναι να έχουμε σαφή στρατηγικό σχεδιασμό, όσο σαφή στρατηγικό σχεδιασμό στα θέματα εξωτερικής πολιτικής μπορεί να έχει η Τουρκία και όποιος εναλλάσσεται στην εξουσία ξέρει πολύ καλά ποιο είναι το σχέδιο το οποίο θα ακολουθήσει. Ενώ εμείς το αλλάζουμε. Αν ο στρατηγικός σχεδιασμός γίνει σαφής, αυτό το στρατηγικό σχεδιασμό θα τον προχωρήσουμε. Μιλάμε πάρα πολύ για αξίες και στόχους και για οράματα. Έχω ακούσει άπειρες φορές ότι παιδεία και πολιτισμός είναι δυο έννοιες σε συνεχή διάλογο και επενδύουμε πάνω σε αυτά. Είναι ντροπή για τον προϋπολογισμό της χώρας τα ποσά που επενδύονται και για την εκπαίδευση και για την έρευνα και για τον πολιτισμό. Ο πολιτισμός, από την εποχή της Μελίνας μέχρι και σήμερα, δεν έφτασε ακόμα το 1%, είναι στο 0,8% του προϋπολογισμού.

Και ερχόμαστε στο ανθρώπινο δυναμικό. Στελέχη, δασκάλους και στόχους. Στελέχη. Αν δείτε τα καθήκοντά τους, τα ονειρεύεται το σύστημα και τα θέλει, δημιουργικά, αφοσιωμένα, με αυταπάρνηση, να τρέχουν, να κάνουν. Όταν θα γίνει η στραβή, τους τραβάει και τους ελέγχει προς τα πίσω. Ας πάρει μια απόφαση τι ακριβώς θέλει. Ότι μέσα στους βαθμούς ελευθερίας το στέλεχος θα πάρει πρωτοβουλίες και θα κριθεί από τις πρωτοβουλίες του. Αλλά δεν θα το τελματώσεις. Θα επιβραβεύσεις τον διευθυντή της σχολικής μονάδας, ασχέτως κομματικής προέλευσης, ο οποίος αναδεικνύεται σε ένα συντονιστή ηγέτη που κάνει τη μονάδα του και πετάει και επενδύει το κράτος μέσω του Συντάγματος πάνω του. Θα επενδύσει στον Σχολικό Σύμβουλο ο οποίος και τη γνώση έχει και αποδείχθηκε ότι μπορεί. Αλλά εκείνο τον Σχολικό Σύμβουλο που αποδείχθηκε ότι δεν μπορεί, θα πρέπει να τον βοηθήσεις, μέσα από επιμόρφωση ίσως και μέσα από κάποιο άλλο ρόλο, να ανταποκριθεί σε αυτό που μπορεί. Αλλά έχεις έναν εθνικό σχεδιασμό ότι τα στελέχη σου τα θες ικανά, δημιουργικά και τα εμπιστεύεσαι.

Και δεύτερον. Και τους δασκάλους τους εμπιστεύεσαι. Εμπιστεύεσαι το διαφορετικό τρόπο που ο Νίκος θα κάνει τα Μαθηματικά, από τον άλλον τον συνάδελφο τον Γιάννη Πανάρετο που θα κάνει τα Μαθηματικά. Θα είναι δυο διαφορετικά Μαθηματικά. Κατά την ακρίβεια μπορεί να είναι και δυο διαφορετικοί κόσμοι. Αλλά δεν έχει καμία σημασία. Αυτό που έχει σημασία είναι: Είναι υπαρκτή η διαφορετικότητα; Ναι. Μπορούν και οι δύο μέσα από τη διαφορετικότητά τους όμως να περάσουν τις αξίες και την αγάπη γι' αυτή την επιστήμη μέσα στα παιδιά; Είναι αποδεκτοί και οι δύο. Θα βάλεις τα ποσοτικά και ποιοτικά σου κριτήρια στα κομβικά σημεία, που τα ξέρεις εκ των προτέρων. Δεν πρόκειται ποτέ το δικό μας το Συμβούλιο να φτάσει εκεί, γιατί έχουμε την ανάγκη των επιστημονικών ενώσεων, οι οποίες θα έρθουν να εξειδικεύσουν μέσα στα αντικείμενα αυτά τα κομβικά κλειδιά. Εμείς γενική πολιτική μπορούμε να κάνουμε στην προσέγγισή τους.

Αξιολόγηση συστήματος. Έχει γίνει, αλλά είναι συνήθως εξωτερική, ευκαιριακή, αποσπασματική, αμφισβητήσιμη. Δεν αξιοποιήθηκε, ακόμα και του ΟΟΣΑ, το ακούσαμε εδώ μέσα. Γιατί όλη αυτή η ανακοίνωση έχει βγει με αυτά που ακούσαμε εδώ μέσα. Δηλαδή ο κ. Πανάρετος μας έστειλε πίσω τις εκθέσεις του ΟΟΣΑ. Αυτές έπρεπε να είναι το υπόδειγμα της δράσης του

Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και ταυτόχρονα να ενημερώνονται οι Προϊστάμενοι Γραφείων και οι Σχολικοί Σύμβουλοι για τη δική τους την περιοχή τι θα μπορούσαν να κάνουν. Νομίζω ότι τώρα είναι σαφές ότι αν αυτή η αξιολόγηση, που την έχουμε καραμέλα και που εγώ υπονοώ ότι αφορά μόνο την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, γιατί πράγματι αυτοί δεν αξιολογούνται και θα 'πρεπε να αξιολογούνται, αλλά να τα λέμε τα πράγματα με το όνομα τους. Όλο το άλλο θα πρέπει να είναι μια διαδικασία αξιολόγησης – τεκμηρίωσης, που με την εισήγηση του κ. Κουρουτού συμφωνούμε να τη λέμε «διασφάλιση ποιότητας» την εκπαίδευση και ανατίθεται σε Ανεξάρτητη Αρχή του κράτους, όπως για την Τριτοβάθμια, μπορεί να είναι κομμάτι της εξειδικευμένο στη Δευτεροβάθμια και στην Πρωτοβάθμια, όπως και στην Τριτοβάθμια. Αλλά είναι Ανεξάρτητη Αρχή. Για να κερδίσει τι: Την εμπιστοσύνη, που μπορεί να μην έχουν οι εκπαιδευτικοί. Αν όμως την περάσουμε μέσα στην εκπαιδευτική ρουτίνα, τότε αυτό θα βαλτώσει, θα γίνει μια γραφειοκρατική διαδικασία και θα κουράσει και τους εκπαιδευτικούς και εμείς θα το ξανασυζητήσουμε κάποια άλλη φορά το ίδιο θέμα.

Στην ενότητα αυτή, που την έχετε στη διαφάνειά σας, και που δεν θα τη διαβάσουμε καθόλου, μέσα σε κόκκινα πλαίσια είναι οι λέξεις-κλειδιά. Αν τις ενώσουμε, διηγούνται μια ιστορία. Τις διαβάζω. Άστε τα άσπρα. Λέει: Ενιαία μεθοδολογία για όλες τις δράσεις που διαπερνούν κατακόρυφα τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Υλικοτεχνική υποδομή. Βασική εκπαίδευση εκπαιδευτικού προσωπικού και επιμόρφωση. Δεξιότητες. Πολλαπλά εκπαιδευτικά υλικά. Αποκεντρωμένη διοικητική και επιστημονική δομή. Τοπική κοινωνία. Τεχνολογική υποδομή. Τεκμηρίωση, διασφάλιση. Ολόκληρο το κείμενο αυτό μπορεί, με τη περίληψη αυτών των λέξεων, να πει ότι το νέο εκπαιδευτικό σύστημα έχει αυτές ως λέξεις κλειδιά. Χωρίς υποδομή, χωρίς να κάνουμε την παρέμβαση, που την είπαμε μόλις στην προτελευταία συνάντηση... Θα παρέμβουμε στα Πανεπιστήμια και θα ζητήσουμε ένα πιο καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, γιατί το έχουμε ανάγκη, και θα χτίσουμε επιμορφώσεις οι οποίες θα είναι ουσιαστικές.

Παύση γιατί εδώ είναι η πρόκληση. Ωραία, θα περιμένουμε δέκα χρόνια. Εγώ λέω τούτο: αυτή τη στιγμή το κράτος έχει στη διάθεσή του 300 εκατομμύρια για να κάνει επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Τι δεν ξέρουμε; Τον Υπουργό, το κόμμα κλπ. Τι ξέρουμε; Έναν σοβαρό άνθρωπο, τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και έναν άλλο σοβαρό άνθρωπο, τον Πρόεδρο του ΚΕΕ, που είπε ούτε ο ένας, ούτε ο άλλος «εγώ μπορώ να το απορροφήσω». Δεν γίνεται. Βάζουμε εθνικό στόχο να τα απορροφήσουμε και να πιάσουν τόπο; 300 εκατομμύρια για τα επόμενα 3 χρόνια. Μπορούμε. Κύριε Γκλαβά μπορούμε. Αλλά πρέπει να συνταυτιστούν μαζί με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τα συνδικάτα. Δηλαδή να πάνε μαζί του. Να πουν ότι για την ανάγκη της Πρωτοβάθμιας, της Δευτεροβάθμιας, θα κάνουμε προσπάθεια όλοι, θα απορροφήσουμε μέχρι και την τελευταία δεκάρα, γιατί είναι ντροπή για τη χώρα να παίρνει 200-300 εκατομμύρια και να μην τα απορροφά, και θα βρούμε τον τρόπο. Και θα κάνουμε έξυπνα προγράμματα, μικρά προγράμματα. Όχι προγράμματα να απορροφείται ο προϋπολογισμός, προγράμματα που να παράγουν αποτελέσματα. Αυτά που λείπουν. Εκεί θα βρεθούμε πάνω στο πρόβλημα. Δεν έχουμε εκπαιδευτές, το είπαμε κι αυτό. Άρα εμείς θα ξεκινάγαμε από το πρώτο. Το πρώτο επιμορφωτικό πρόγραμμα θα φτιάξει εκπαιδευτές εκπαιδευτών. Θα

είναι ειδικά σχεδιασμένο γι' αυτό το λόγο. Και το δεύτερο θα αρχίσει να πολλαπλασιάζει, πού; σε περιφερειακό επίπεδο. Να μπορεί να φτάσει στα βασικά του χάρτη. Τώρα που τα είπαμε όμως τα βασικά του χάρτη, από ποιες περιοχές θα ξεκινάγατε; Εγώ θα ξεκίναγα από τις νησιωτικές περιοχές, μέσα και από ηλεκτρονικές πλατφόρμες, και κυρίως από τις αγροτικές περιοχές. Από τον κυρίως στερημένο θα ξεκίναγα δηλαδή να αναβαθμίσω τα σχολεία.

Δεύτερον. Ούτε αυτή εδώ είναι ώριμη να μας βοηθήσει η τοπική κοινωνία, ξεχάστε το. Ο Α' και ο Β' βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης –δεν είναι εδώ η Βαγγελιώ- δεν έχουν πάρει τα εύσημα αυτή τη στιγμή για τον τρόπο τον χρηστό που γίνεται η διοίκηση και η διαχείριση των πόρων. Πρέπει να τους μάθουμε. Και το ανθρώπινο δυναμικό για να αναπτυχθεί μέσα σε ένα φορέα –θα μας το πει και ο κοινωνικός μας εταίρος από τις επιχειρήσεις- μιλάει πια για διοίκηση ολικής ποιότητας. Είτε μιλάμε για παραγωγή είτε μιλάμε για υπηρεσίες, μιλάει για σύστημα ολικής ποιότητας. Αυτό το σύστημα ολικής ποιότητας αν κάπου έχει αξία, δεν έχει μέσα στις επιχειρήσεις μόνο, έχει μέσα στην εκπαίδευση. Γιατί έχεις κυρίως ανθρώπινο δυναμικό που παρέχει πολύ σημαντική υπηρεσία.

Είναι κοινή λογική το παράδειγμα. Λέει: σχεδίασε, κάνε αυτό που σχεδίασες, έλεγξε το, κάνε τις αναπροσαρμογές σου και ξανασχεδίασε. Αυτή η διαδικασία όμως πρέπει να ξεκινάει από το Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης και να φτάνει στην ομάδα των εργαζομένων της παραγωγής, ανά ομάδες, κύκλους κλπ. Κι εκεί τι αναδεικνύεται; Εκεί αναδεικνύεται ως πρωτεύον η κουλτούρα που έχει ολοκληρω το σύστημα, οι αξίες οι βαθιές του δηλαδή, που έχουν πολύ μεγάλη σημασία. Αυτή η κουλτούρα (θα τη λέγαμε οργανωσιακή, επιχειρησιακή κουλτούρα) στο σύστημα το δικό μας έχει μεγάλη αξία. Εκεί πάνω είναι η βασική αιτία που μπορεί να γίνει το «burnt out», που είπαμε την προηγούμενη φορά. Εκεί είναι που ο νέος στρατεύεται με το που πρωτομπάνει, εκεί είναι που ο παλιός δεν καίγεται. Παρότι θα έχουν περάσει 30 χρόνια, θα ξέρει ότι υπηρετεί κάτι που αξίζει τον κόπο. Αυτή η διαδικασία όμως στη θεωρία του Deming απαιτεί να εμπλακεί όλο το ανθρώπινο δυναμικό. Για να εμπνέεται όλο από το ίδιο όραμα. Να ταυτίσει το όραμα με το όνομα «εκπαίδευση». Αυτό δεν μπορεί να γίνει όμως αυτή τη στιγμή. Και ο λόγος που δεν μπορεί να γίνει είναι ότι τα στελέχη έχουν πολύ περιορισμένο ή αλληλοκαλυπτόμενο πεδίο δράσης, ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί να καθορίσει το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους, ο μαθητής είναι μέσα στο σύστημα, πιέζει και ο ίδιος δηλαδή στην ανάποδη κατεύθυνση. Η λέξη «βόλεμα», η λέξη «δώσε μου έναν εύκολο βαθμό» κλπ. είναι υπαρκτές, δεν μπορείς να μην τις λάβεις υπόψη σου. Και το πιο σημαντικό, δεν έχουν μάθει και οι τοπικές κοινωνίες να εμπλέκονται σε μια τέτοια διαδικασία.

Κλείνοντας αυτό το πρώτο κομμάτι, έχουμε μάθει το εκπαιδευτικό σύστημα να το απεικονίζουμε έτσι, το έχετε μπροστά σας σε έγχρωμη φωτοτυπία. Αυτό το εκπαιδευτικό σύστημα, του έχουμε προσθέσει δίπλα τη Δια Βίου Εκπαίδευση, γιατί κανένας Υπουργός μέχρι σήμερα δεν την έχει θεωρήσει σημαντική, την εκχωρεί σε Γενικό Γραμματέα, σε μια ανεξάρτητη Γενική Γραμματεία. Εμείς θα λέγαμε στον επόμενο Υπουργό Παιδείας: έχεις προίκα και η προίκα είναι ότι η Δια Βίου Εκπαίδευση μαζί με τη γενική εκπαίδευση είναι τα αντικείμενα του Υπουργείου Παιδείας σε ενιαίο σχεδιασμό. Γιατί; Γιατί δείτε αυτή την κόκκινη γραμμή. Απ' όλες τις βαθμίδες

του εκπαιδευτικού συστήματος, οι απολήξεις καταλήγουν στη Δια Βίου. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη Δια Βίου είναι ένας από τους πέντε στόχους της Λισαβόνας. Και είναι ο μοναδικός στον οποίο η χώρα μας όχι απλώς δεν συγκλίνει στο 10% που της είχαν θέσει σαν όριο, είναι πολύ χαμηλότερα και η τάση της χρονοσειράς δείχνει ότι πάει στην ανάποδη κατεύθυνση. 2,6. Αυτό λοιπόν αν θέλεις να το ανακάμψεις, σημαίνει ότι θα λάβεις πολύ υπόψη σου ότι υπάρχουν παιδιά που βγαίνουν στην αγορά εργασίας στη Γ΄ Γυμνασίου, άρα υποχρεωτική εκπαίδευση, στην οποία συμφωνήσαμε να είναι υποχρεωτικά μέχρι και τη Γ΄ Γυμνασίου, είναι πάρα πολύ σημαντική, είναι ένα επαγγελματικό περίγραμμα.

Μιλήσαμε εδώ σε αυτή την Επιτροπή για δύο τύπους Λυκείων, το Γενικό Λύκειο και το Τεχνολογικό Λύκειο. Ισχύουν σήμερα δύο άλλοι τύποι Γυμνασίων, υπάρχει το Καλλιτεχνικό - Μουσικό και υπάρχει και το Αθλητικό Γυμνάσιο. Αυτά είναι άλλα σχολεία εξειδικευμένα, αυτά θέλουν δικό τους στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά μέχρι στιγμής δεν υπάρχει Λύκειο. Δηλαδή έχουμε φτιάξει ένα σχεδιασμό που προβλέπει Γυμνάσια για να πάνε πού ξανά τα παιδιά; Στο Ενιαίο Λύκειο; Μετά γίνεται άλλο μπέρδεμα, τεράστιο. Αυτό το παιδί το οποίο είχε μέσα στο πρόγραμμα μαθήματα μουσικής, αν δεν βρει μέσα το Λύκειο την επόμενη βαθμίδα, θα χαθεί. Και σας λέω, του φτιάχνουμε Λύκεια του παιδιού που του αρέσει το θέατρο και είναι ταλεντάκι και έχει αναγνωριστεί και εκεί πηγαίνει, ή το παιδί που είναι στα μουσικά όργανα, του φτιάχνουμε τέτοιο Λύκειο. Δεν θα του κάνουμε δώρο την ελεύθερη εισαγωγή του, αν έχει προαγωγίμο βαθμό, στα Τμήματα Θεάτρου και Μουσικής, τιμώντας τη βαθμίδα, την οποία πιθανότατα κάποια παιδιά έχουν ξενιτευτεί από τις περιοχές τους για να πάνε να συναντήσουν το πλησιέστερο Μουσικό ή Αθλητικό σχολείο; Μα αυτό είναι το μεγαλύτερο κίνητρο.

Δεύτερο στοιχείο που μπορεί να έχει στρατηγική. Πάσχουμε, και είπαμε ότι τη λύση, το είπα εγώ την πρώτη μέρα: Τι συζητάμε για το σύστημα πρόσβασης; Όλοι οι Υπουργοί ξέρουν ποια είναι η αιτία του. Δεν έχει φτιαχτεί ποτέ σωστό Τεχνικό Λύκειο, αυτό που ισχύει σε όλες τις άλλες χώρες. Αν το φτιάξουμε αυτό το σωστό Τεχνολογικό Λύκειο, ποιο θα είναι το στοιχείο που θα τραβάει τα παιδιά; Αυτό που σκέφτηκε ο Πολύκαρπος από τους δασκάλους της Τεχνικής Εκπαίδευσης είναι: Πείτε το μωρέ Τεχνολογικό και μεταφέρετε την τεχνολογική κατεύθυνση από το Γενικό Λύκειο εκεί, και αμέσως δημιουργήσαμε κίνητρο. Και ήρθαμε τελευταία στιγμή, δεν το είχαμε προγραμματίσει. Και είπαμε στον εισηγητή του ΠΑΣΟΚ: να το κάνουμε να έχει ελεύθερη εισαγωγή σε κάποια ΤΕΙ; Μα σήμερα ξέρουμε ότι είναι μεγάλος αριθμός ΤΕΙ ο οποίος μένει χωρίς τους φοιτητές τους. Εάν αυτή τη στιγμή κρίνουμε ότι είναι σοβαρά τα αντικείμενά τους και ότι θα έπρεπε να έχουν, να δώσουμε προίκα στο Τεχνολογικό Λύκειο την ελεύθερη πρόσβαση; Να γιατί κουμπώνουν οι προσβάσεις με αυτά τα θέματα. Γιατί είναι το πέρασμα από αυτή τη βαθμίδα εδώ. Και κάπου πρέπει να επιβραβευθούν κάποιοι για να αλλάξει νοοτροπία η κοινωνία και να στραφεί σε άλλους τύπους Λυκείων από αυτούς που θεωρεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πώς το είπατε; Επαναλάβετε το σας παρακαλώ.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Λέω ξανά ότι με αφορμή το Καλλιτεχνικό και το Αθλητικό, δεν υπήρχε η συνέχειά του στο Λύκειο και βέβαια δεν υπήρχε η συνέχειά του και στο Πανεπιστήμιο. Λέω λοιπόν: αφού εδώ συζητήσαμε για ένα καινούριο Τεχνολογικό Λύκειο, έτσι ακριβώς όπως ήταν η εισήγηση που έγινε ομόφωνα δεκτή, η εισήγηση του ΠΑΣΟΚ, με μία-δύο-τρεις τάξεις, οι οποίες οδηγούν σε επαγγελματικό χαρτί και μπορείς να συνεχίσεις στις εξετάσεις για τα Πανεπιστήμια και να μπεις, και αν δεν θέλεις μπορείς να φοιτήσεις σε μια ειδική τάξη και να πάρεις ένα ανώτερο επαγγελματικό χαρτί, δεν θα θέλατε να το κάνουμε πιο ελκυστικό αυτό το Λύκειο, δίνοντας ευκαιρία σε μεγάλο αριθμό αποφοίτων του, αν θέλει να οδεύσει προς συγκεκριμένα ΤΕΙ ή Πανεπιστήμια (ΑΕΙ), τα οποία έχουν τη δυνατότητα, δεν είναι της υψηλής ζήτησης παραδείγματος χάρη να έχουν κατά προτεραιότητα πρόσβαση ή ποσοστιαία πρόσβαση; Αυτό ας το βρει μια ομάδα τεχνοκρατών. Αλλά δείτε ότι το σύστημα πρόσβασης είναι ένα εργαλείο στα χέρια μιας υπάρχουσας στρατηγικής. Δεν είναι το ανάποδο. Δεν θα υπηρετεί η στρατηγική το σύστημα πρόσβασης. Διαφορετικά δεν έχει νόημα. Δεν μπορεί να αποτελεί η πρόσβαση όραμα. Αυτό έκανε την κοινωνία και απαξίωσε την εκπαίδευση. Γιατί πάει το παιδί στο Δημοτικό; Για να πάει στο Γυμνάσιο. Γιατί πάει στο Γυμνάσιο; Για να πάει στο Λύκειο. Γιατί πάει στο Λύκειο; Για να πάει στο Πανεπιστήμιο. Και γιατί πάει στο Πανεπιστήμιο; Να βρει μια δουλειά, μπας και γίνει άνθρωπος. Ε, σαράντα χρόνια πριν το να γίνεις άνθρωπος δεν απαιτούσε όλο αυτό το πράγμα. Και δεν το απαιτεί και σήμερα.

Κάποια στιγμή, συζητώντας σε αυτήν εδώ την Επιτροπή, είπαμε: κλειδί. Οποιοσδήποτε άνθρωπος βρεθεί σε σταθμό της εκπαίδευσης που οδηγεί στην αγορά εργασίας (Γ' Γυμνασίου είναι ο πρώτος σταθμός), αυτόματα έχει ένα μίνιμουμ επαγγελματικό περίγραμμα. Αυτόματα, μας αρέσει – δεν μας αρέσει. Τα Πανεπιστήμια είπαν: είμαστε Πανεπιστήμια, δεν θέλουμε επαγγελματικά περιγράμματα. Είναι πάρα πολύ σωστό. Αλλά δείτε, έχουν επαγγελματικό γενικό περίγραμμα. Δηλαδή ο απόφοιτος του όποιου ελληνικού Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ έχει γράψει εργασία, έχει διαβάσει στα αγγλικά άρθρο, έχει μετάσχει σε πιο προχωρημένη επιστημονική γνώση. Αυτό από μόνο του είναι καλύτερο επαγγελματικό περίγραμμα, μόνο αυτό που σας είπα, όχι ο μαθηματικός και ο φυσικός, άστε το, είναι λάθος αυτή η συζήτηση. Αυτό το επαγγελματικό περίγραμμα, ότι είσαι απόφοιτος Τριτοβάθμιας, οφείλει να είναι ανώτερο από το αντίστοιχο του αποφοίτου Λυκείου. Το οποίο με τη σειρά του οφείλει να είναι ανώτερο από τον απόφοιτο του Γυμνασίου, με σαφήνεια. Γιατί μπορεί να υπάρχουν κατηγορίες επαγγελματών που κύριε Μπαμπινιώτη να καλύπτονται από αυτό το επαγγελματικό περίγραμμα του Λυκείου. Δεν αντιλαμβάνομαι δηλαδή γιατί ο ταμίας στην τράπεζα οφείλει να έχει μεταπτυχιακό στην οικονομία, δεν το αντιλαμβάνομαι από το περίγραμμα του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Το ότι χρειάζεται ένας άνθρωπος όμως σε οποιοδήποτε πόστο να έχει περάσει από διαδικασίες, παραδείγματος χάρη να μπορεί να ελέγξει έναν υφιστάμενό του αργότερα, να μπορεί να συντάξει μια αναφορά, αυτό αυτόματα γίνεται στόχος της βαθμίδας που εμείς θα υποδείξουμε ότι είναι σημαντική. Και η βαθμίδα που υποδεικνύουμε μπορεί να είναι αυτή.

ΜΕΛΟΣ: Πάντως υπάρχουν επαγγελματικά δικαιώματα στα Πανεπιστήμια.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Βέβαια.

ΜΕΛΟΣ: Γίνεται και καβγάς.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Το ξέρω. Αλλά εγώ δεν θέλω να εμπλακώ σε αυτό τον καβγά, βάζω μια άλλη διάσταση, την οποία δεν την έχουμε σκεφτεί αλλά είναι πολύ σημαντική. Γιατί πριν σας έλεγα, ένας στους τρεις έχει μείνει με αυτό το απολυτήριο του Λυκείου. Δηλαδή τι δουλειές αναζητούσε τελικά; Αυτό έχει σημασία. Και όταν υπάρχει ανεργία και πιέζει ο απόφοιτος του Πανεπιστημίου, παίρνει τη θέση του αποφοίτου Λυκείου, ο οποίος παίρνει τη θέση του αποφοίτου της Γ΄ Γυμνασίου, και τελικά ποιος είναι καταδικασμένος να βρεθεί στην πυραμίδα της αγοράς εργασίας, δηλαδή με την επισφάλεια της φτώχειας και της ανεργίας; Ένας τέτοιος άνθρωπος. Δηλαδή ο πληθυσμός που σταματάει εδώ επειδή πιέζεται από τους από πάνω, αυτός θα δοκιμάσει πρώτα τη φτώχεια, την ανεργία και όλα τα παρεπόμενα, τη δυσκολία. Αυτή η δυσκολία θα φέρει κοινωνικό πρόβλημα. Θα φέρει διαζύγια, θα φέρει χωρισμούς, θα φέρει κι άλλα παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών μέσα στα σχολεία. Και δεν είναι έτοιμο το σχολείο αυτή τη στιγμή να αναλαμβάνει αυτά τα κόστη, γιατί δεν ξέρει πώς να τα χειριστεί. Δεν είναι ότι δεν αρκεί το πτυχίο του Πανεπιστημίου, είναι ότι έχει να χειριστεί ο δάσκαλος, χωρίς να γνωρίζει ψυχολογία και παιδαγωγικά, και τέτοια θέματα. Τα οποία πολύ εύκολα θα γυρίσει και θα σας πει: «Δεν αποτελούν αντικείμενο της δουλειάς μου, εγώ είμαι επιστήμονας και τους μαθαίνω Γλώσσα». Δηλαδή θα γίνει πιο συντηρητικός από τις αλλαγές που θέλουμε να κάνουμε εμείς. Πρέπει να τον στηρίξουμε να καταλάβει ότι ο ρόλος του είναι και κοινωνικός, είναι και ανθρώπινος είναι και επιστημονικός. Και έτσι στις βαθμίδες επάνω δεν θα περιγράψουμε μόνο το γενικό όραμα, αλλά θα λέμε και το πλαίσιο. Μια λέξη που φαντάζομαι στην επόμενη συνάντηση που θα κάνουμε να μπορεί να είναι πιο εξειδικευμένη. Το πλαίσιο αναφοράς. Και θέλω να είμαι σαφής πάνω σε αυτό. Χορό κάνει και ο δάσκαλος, κάνει ο γυμναστής, μπορεί να κάνει και ένας καλλιτέχνης του χορού. Ο ίδιος χορός είναι; Όχι. Ο καλλιτέχνης του χορού έχει πλαίσιο αναφοράς την τέχνη του χορού. Ο δάσκαλος, από την αγάπη του, έχει τη λαϊκή παράδοση. Και ο γυμναστής μπορεί να έχει ή τη λαϊκή παράδοση ή τη φυσική αγωγή. Είναι τρία διαφορετικά πλαίσια. Στη στρατηγική του εκπαιδευτικού συστήματος το πλαίσιο πρέπει να είναι σαφές.

Η δεύτερη λέξη στο στρατηγικό σχεδιασμό είναι «κατεύθυνση». Καλύτερα να έχεις μια λάθος κατεύθυνση, από το να μην έχεις καθόλου κατεύθυνση. Και θέλω να δώσω ένα παράδειγμα, το είχαμε πει στη δεύτερη συζήτηση, για τους καλλιτεχνικούς αγώνες. Και είπα: Το μάθημα του Θεάτρου διδάσκεται. Διδάσκεται από το Δημοτικό το μάθημα των Εικαστικών, διδάσκεται το μάθημα της Μουσικής. Ποια είναι η κατεύθυνση και ποιο είναι το πλαίσιο; Πάρα πολλές φορές το πλαίσιο γίνεται παιδαγωγικό. Παραδείγματος χάρη, όλα τα παιδιά πρέπει να ζωγραφίσουν. Όταν κρίνουμε δουλειές παιδιών όμως, πάρα πολλές φορές το πλαίσιο γίνεται υπερβολικά ψηλό, μπερδεύομαστε δηλαδή και τους επιβραβεύουμε ως εν δυνάμει ηθοποιούς, ως εν δυνάμει ζωγράφους, ως εν δυνάμει χορευτές. Είναι λάθος αυτό το πλαίσιο. Θα αποφασίσουμε ότι στο Δημοτικό σχολείο το πλαίσιο αναφοράς είναι κυρίως παιδαγωγικό. Και συνδράμουν όλοι μέσα σε αυτό το πράγμα. Σε ποια κατεύθυνση; Του μελλοντικού καλλιτέχνη; Μια κατεύθυνση. Του φιλότεχνου; Δεύτερη κατεύθυνση. Γι' αυτά

τα μαθήματα είναι κρίσιμο. Για ποιο λόγο μαθαίνει Μαθηματικά έξι χρόνια το παιδί στο Δημοτικό; Του μελλοντικού μαθηματικού, ή του οποιουδήποτε ανθρώπου ο οποίος έχει ανάγκη και την κουλτούρα των μαθηματικών, και μάλιστα επί 6 χρόνια και όχι 5, για να μπορέσει να την κάνει; Και σε ποια ηλικία γίνεται;

Σε αυτά τα ερωτήματα απάντησαν οι συνάδελφοι της Κύπρου μέχρι στιγμής με έναν καλό σχεδιασμό. Δηλαδή φτιάξανε μικτές ομάδες, κατέληξαν στην επάρκεια και στη συνεκτική γνώση και προσπαθούν ακόμα να απαντήσουν στους επιμέρους στόχους. Όταν θα ολοκληρώσουν αυτή τη διαδικασία θα φτάσουν εδώ υποχρεωτικά. Θα αρχίσουν να δουν το σύστημα ολόκληρο. Δηλαδή τι προσπαθώ να πω. Λέω, να κερδίσουμε το χαμένο χρόνο αυτή τη στιγμή. Δεν θα ξαναγράψουμε βιβλία, τα βιβλία είναι πρόσφατα, το κράτος πλήρωσε χρήματα. Μήπως το πρόβλημα δεν είναι να γράψουμε κι άλλα βιβλία; Μήπως το πρόγραμμα είναι: Επενδύουμε στην επιμόρφωση, στη σταδιακή αλλαγή των μεθόδων διδασκαλίας και μάλιστα 2-2. Αυτό το 2-2 μας παραπέμπει ουσιαστικά στο να δείτε το εκπαιδευτικό σύστημα με μια άλλη εικόνα. Εγώ θα το ζωγράφιζα έτσι πια, όχι εκείνο το θολό. Να μπορώ να βλέπω τα υποσυστήματα. Να δω την υποχρεωτική εκπαίδευση, να δω το Λύκειο, και το Τεχνικό Λύκειο, σαν ξεχωριστά υποσυστήματα και τα δυο, να δω την πυριτιδαποθήκη της εκπαίδευσης. Εγώ εδώ την εντόπισα, και λέγεται μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια.

Ήταν όλος ο εκπαιδευτικός κόσμος έξω για το άρθρο 16 του Συντάγματος και μόνο η δικιά μας μικρή Ομοσπονδία έλεγε: ρε παιδιά, έλεγξε αυτό το πράγμα εδώ, διότι αυτό δεν έχει κανόνες. Αυτό είναι η ελεύθερη αγορά μέσα στην εκπαίδευση. Αυτό μπορεί να δυναμιτίσει και το κομμάτι των Πανεπιστημίων αλλά και να δημιουργήσει ένα τεράστιο πρόβλημα σε αυτό εδώ το καινούριο που περιμέναμε να φτιαχτεί και να γίνει το παλάτι της εκπαίδευσης, που λέγεται Τεχνική Εκπαίδευση. Αν το εκπαιδευτικό σύστημα πράγματι έχει ανάγκη από μια μεταδευτεροβάθμια μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, θα βάλει αυστηρές προδιαγραφές και για το εκπαιδευτικό προσωπικό και για τις υποδομές και για τη χρηματοδότηση, είτε αυτή προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα είτε προέρχεται από το δημόσιο τομέα. Και η αναλογία, για να έχετε μια τάξη μεγέθους, σε όλες αυτές τις υποδομές τα ιδιωτικά σχολεία δεν είναι παραπάνω από 6%. 6% έως 7% το μέγιστο, ανάλογα με τις βαθμίδες. Μια βαθμίδα είναι που έχει τεράστιο ποσοστό -δεν τη λέμε- Προσχολική εκπαίδευση, Παιδικοί Σταθμοί. Τεράστια ποσά. Η δεύτερη είναι αυτή εδώ. Έχουμε ιδιωτικά ΙΕΚ που δεν πληρούν τις προϋπόθεση τις οποίες τηρούν τα ΙΕΚ τα δημόσια.

ΜΕΛΟΣ: 45%.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ναι. Κι εδώ είναι τραγικό αυτό το πράγμα. Άλλο υποσύστημα είναι τα Πανεπιστήμιά μας. Χωρίζω κάθε σύστημα σε δύο μέρη. Και το χωρίζω σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Θυμάμαι την τελευταία συζήτηση. Είχε πει ο κ. Τρικαλινός: «Βρε παιδιά, τι θα γίνει με τις πρώτες και τις δεύτερες αναθέσεις; Εγώ να βάλω κάποια παιδαγωγικά μέσα στο πρόγραμμα σπουδών του Φυσικού Τμήματος. Να βάλω Χημεία. Να βάλω και Βιολογία; Να βάλω και Γεωγραφία; Μήπως μου λέτε για ένα άλλο Τμήμα ουσιαστικά;». Είναι ένα ανοιχτό πρόβλημα. Αν θα πρέπει κάποια στιγμή να δομήσουμε τα υποσυστήματα σε μέρη και τα μέρη σε επίπεδα. Δηλαδή αν

μου πείτε ότι έχω... Προσωπική γνώμη, δεν είναι της Ομοσπονδίας μου: Μου ακούγεται ωραίο Χρήστο, 1^ο-2^ο έτος να μπορεί να είναι ένα καλωσόρισμα στη Φυσική. Όχι εξειδίκευση, καλωσόρισμα, δηλαδή να δει όλο το εύρος των θετικών επιστημών. Αυτό που τη διαφοροποιεί από το Μαθηματικό Τμήμα και που είναι ένα πράγμα: το πείραμα. Η ανάπτυξη θεωρίας με βάση το πείραμα και την παρατήρηση. Αν θέλουν να κάνουν οποιαδήποτε εξειδίκευση και να βάλουν ένα θέμα Χημείας, εγώ θα το έβαζα μόνο αν υπήρχαν κατευθύνσεις μετά το 2^ο έτος που αφορούσαν την εκπαίδευση. Ή κάτι ειδικά. Αν τους τη βάλει τη Χημεία, Χρήστο, στο 1^ο έτος, το πλαίσιο αναφοράς του πρωτοετή ο οποίος έχει μπει στο Φυσικό Τμήμα, θα πρέπει υποχρεωτικά να ανοιχτεί σε όλες τις θετικές επιστήμες, για να μην κάνει αυτή τη διάκριση, και να έχει και κομμάτια της Βιολογίας μέσα, και κομμάτια της Γεωλογίας, και κομμάτια της Οικολογίας, δηλαδή πρέπει να αποκτήσει έναν τέτοιο χαρακτήρα. Δεν ξέρω ποια είναι η απάντηση. Θέλει σκέψη. Και γι' αυτό χρειαζόμαστε τα Πανεπιστήμια μαζί μας, γιατί το υποσύστημα αυτό είναι ζωτικό για την ανάπτυξη της χώρας. Δεν μπορεί να γίνει αυτή η συζήτηση με το φόβο της Δευτεροβάθμιας: «σιγά που θα εκχωρήσουμε την πρόσβαση στα Πανεπιστήμια, δεν πρόκειται ποτέ να είναι αντικειμενικές». Έχετε απόλυτο δίκιο, είναι διαπιστωμένο αυτό το πράγμα, αλλά σας λέω ότι ούτε τα Πανεπιστήμια διαθέτουν την υποδομή εκείνη που να τους επιτρέψει ουσιαστικά να δεχτούν 30.000, 99.000 υποψήφιους, αυτό είναι το σύστημά μας, από όλη τη χώρα και να οδηγήσουν γραπτά κλπ. Εδώ, ακόμα και αν προταθεί ανεξάρτητος φορέας ειδικός, ο οποίος ανά δύο μήνες μπορεί και δίνει αυτές τις εξετάσεις, αυτός θα πρόκειται για έναν πολύ μεγάλο οργανισμό. Ο οποίος θα πρέπει να καλεί εν ενεργεία εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων να μετέχουν στην αξιολόγηση των γραπτών για να τηρήσει την αξιολόγηση. Μιλάμε δηλαδή για κάτι πάρα πολύ σημαντικό.

Ούτε εδώ υπάρχει πρόταση. Εδώ θέλει πολλή δουλειά. Εδώ χρειαζόμαστε και τα κόμματα, εδώ χρειαζόμαστε και τα συνδικάτα, να κάτσουμε όλοι μαζί, μέσα σε ένα καταιγισμό ιδεών, να αρχίσουμε να βλέπουμε το πλαίσιο. Αλλά θα έχουμε επικεντρωθεί εδώ, ότι μιλάμε για το πέρασμα αυτό, από εδώ, εδώ, από τη Γ' Λυκείου στο Πανεπιστήμιο. Είναι πολύ ενδιαφέρουσες οι προτάσεις, που έχουν ήδη διατυπωθεί εδώ και χρόνια στον τύπο για τα συστήματα πρόσβασης. Ο πρώτος τόμος από τους 12 που μας έδωσε ο Παρασκευάς σε ένα cd από την έρευνα του ΚΑΝΕΠ της ΓΣΕΕ αναφέρεται σε αυτό. Στα πρακτικά τι έχει γίνει τα προηγούμενα χρόνια, τι λένε τα κόμματα, τι λέει η Σύνοδος των Πρυτάνεων κλπ. Η ενημέρωση ήταν μέχρι το 2008. Για να έρθουμε σε αυτό το υποσύστημα. Τότε αυτά εδώ πάνω τι είναι; Δεν ήξερα τι να τα πω και τα λέω «Ποιοτικές εξειδικεύσεις του συστήματος ανά υποσύστημα». Δηλαδή ό,τι σχεδιάσεις για ένα υποσύστημα να θυμάσαι: Έλαβες υπόψη σου την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία; Πρώτον. Είναι εκεί μέσα. Ξαφνικά χάνονται στο Γυμνάσιο κύριε Τζίμα. Δηλαδή τμήματα Ειδικής Αγωγής στο Γυμνάσιο η Στατιστική Υπηρεσία δεν εμφανίζει. Εμφανίζει μόνο Σχολεία Ειδικής Αγωγής.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Στα Γυμνάσια έχουμε Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Στα Λύκεια.

ΜΕΛΟΣ: Και στα Γυμνάσια. Στην προηγούμενη διαφάνεια.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Άρα μπαίνει από πάνω.

ΜΕΛΟΣ: Και πάνω και κάτω.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ναι – ναι, το κατάλαβα, και πάνω και κάτω. Εδώ όμως στο Δημοτικό έχουμε Τμήματα Ειδικής Αγωγής μέσα σε κανονικά Δημοτικά σχολεία. Αυτό δεν το έχουμε στο Γυμνάσιο, είναι μια ιδιομορφία, πρέπει να το θυμόμαστε. Εκπαίδευση παλιννοστούντων και μεταναστών. Δεν υπάρχει περίπτωση να γίνει σχεδιασμός για το κέντρο της Αθήνας και αυτό να μην είναι σημαντικό. 98^ο Δημοτικό Σχολείο (νομίζω ότι είναι ο αριθμός του) Αττική, στην Δ΄ Δημοτικού στα 24, ελληνικής καταγωγής τα 3. Υπαρκτό. Η δασκάλα δεν ξέρει ούτε αλβανικά ούτε τίποτα. Προφανώς δεν διδάσκονται και τέτοιες ξένες γλώσσες. Θα γίνουμε επιθετικοί σε αυτό το θέμα; Δηλαδή θα δεχτούμε ότι πιθανότατα, όπως η Κύπρος, η δικιά μας κουλτούρα θα πρέπει να είναι εξωστρεφής, πολυπολιτισμική, να επιβιώσουν τα παιδιά μας σε ένα εργασιακό και πολιτιστικό περιβάλλον με πλήρη πολιτιστική ταυτότητα αλλά να μη φοβούνται τις άλλες ταυτότητες, ή κλειστοί; Έχει ένα ενδιαφέρον. Στοιχεία υπάρχουν. Έχουμε μελετήσει από παλαιότερα τα τμήματα παλιννοστούντων τα φροντιστηριακά, τα, τα, τα, να το θυμόμαστε. Τους εξειδικευμένους τύπους Γυμνασίων τους είπαμε ήδη και προσθέσαμε μόλις με την παρέμβαση του κ. Τσίμα και το Γυμνάσιο το Επαγγελματικό της Ειδικής Αγωγής.

Και μπαίνω στο τελευταίο. Είναι Διεύθυνση του Υπουργείου, αλλά είναι και στοιχείο που αναπτύσσεται η εθνική εξωτερική πολιτική. Εκπαίδευση ελληνοπαίδων εξωτερικού. Μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα μετέχει και αυτό. Δηλαδή τα βιβλία, η πληροφορία, η διαδικασία, ακόμα και κατασκήνωση που θα δεχτεί η μαμά πατρίδα πίσω, τα παιδιά από τη Νότια Αφρική, τα παιδιά από την Αμερική και που θα αυτοσυστηθεί. Αν φτιάχνεται ένας εκπαιδευτικός σχεδιασμός και σταματάει εδώ, μέχρι και το Λύκειο και την πρόσβαση, και δεν πάρει όλο αυτό το στοιχείο που συζητάμε εδώ, έχει κάνει λάθος, γιατί έχει αφήσει ένα κομμάτι απέξω. Και παρότι υπάρχει προσωπικό το οποίο πληρώνεται από το Υπουργείο Παιδείας, φεύγει και πηγαίνει και στα ευρωπαϊκά σχολεία, πηγαίνει και στα σχολεία των κοινοτήτων, η θέση της χώρας θα ήταν αναβαθμισμένη αν μπορούσαμε να επενδύσουμε πάνω στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό, ενισχύοντας τις κοινότητες των Ελλήνων που είναι έξω. Τουλάχιστον αυτοί, όπως έλεγε και ένα αστείο, ακούν ακόμα «Ελλάδα» και κλαίνε. Δεν κλαίμε εμείς που μένουμε εδώ. Αυτό έχει τη σημασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εμείς κλαίμε, αλλά διαφορετικά.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Άρα αυτό που είναι μειονέκτημα, εκεί που είμαστε αδύναμοι αυτή τη στιγμή – εγώ επανέρχομαι στην πρώτη μου διαφάνεια- να το κάνουμε δυνατό. Δηλαδή, μπορούμε αυτή τη στιγμή να κινητοποιήσουμε αυτά τα παιδιά. Τρίτη γενιά σε μερικές χώρες. Θα τους χάσουμε από ένα σημείο και μετά. Έχουμε ανάγκη παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού. Κοιτώντας έτσι τα υποσυστήματα, υπάρχει ένα υποσύστημα που δεν μοιάζει καθόλου με τα άλλα. Και θέλω αυτό το σύστημα να το πούμε με το

όνομά του και να το υποστηρίξουμε. Και είναι το υποσύστημα το 5^ο, τα ελληνικά Πανεπιστήμια. Δεν είναι μόνο διδακτικές μονάδες. Αυτή είναι η διαφορά τους με τις άλλες βαθμίδες. Είναι και ερευνητικά κέντρα. Και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε ποτέ. Παράγουν τη γνώση τα Πανεπιστήμια. Χρυσή, νομίζω ότι αυτό είναι το σημαντικό τους, ότι την παράγουν τη γνώση τα Πανεπιστήμια. Το Λύκειο δεν παράγει τη γνώση. Παίρνει τη γνώση από τα Πανεπιστήμια και την εξειδικεύει. Και δεν κάνει μόνο παραγωγή της γνώσης, διδάσκει με βάση τα παραγόμενα από την έρευνα πράγματα. Γι' αυτό και έχει αξία ο φοιτητής να είναι δίπλα στον καθηγητή του, μέσα στο εργαστήριο, να βλέπει, να δουλεύει, ακόμα και αν κάνει το θεμελιώδη νόμο της Μηχανικής. Θα τον δει και με αυτό το βιωματικό και εντυπωσιακό τρόπο. Άρα δεν θα ζητάμε μόνο 5% για την εκπαίδευση, θα ζητάμε να αυξηθεί το κονδύλι για την έρευνα στην εκπαίδευση. Αυτό θα τροφοδοτήσει όλους τους φορείς που έχουν σύμφυτη διαδικασία και στην εκπαίδευση και στην έρευνα. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Και τότε θα αποκτήσουν νόημα και τα μεταπτυχιακά. Γιατί τώρα τα μεταπτυχιακά είναι καπάκι μετά τα προπτυχιακά, να αυξήσουμε το επαγγελματικό μας προσόν. Αλλά θυμηθείτε τον τίτλο που απονέμουν τα Πανεπιστήμια, του διδάκτορα της φιλοσοφίας. Δεν έχει προλάβει στα 24 να ερωτευτεί και πρέπει να φιλοσοφήσει επί του επιστημονικού αντικειμένου.

Θα πρέπει λοιπόν, γνωρίζοντας τις συνθήκες που δουλεύει εδώ, αυτό το υποσύστημα να μας γεννήσει βασικά στελέχη και να δείτε ότι θα ονειρευτούμε το καινούριο Πανεπιστήμιο μόνο με μια συζήτηση. Τι θέλετε να ζητήσουμε από τα Πανεπιστήμια για να μας προετοιμάσουν ως παραγωγικές σχολές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας τους δασκάλους ενός νέου εκπαιδευτικού συστήματος; Εάν βοηθήσουμε τα Πανεπιστήμια εμείς με τις ανάγκες μας και εκείνοι με τι το μπορούν να κάνουν, θα βρούμε τη λύση του προβλήματος. Είναι κρυμμένη εδώ μέσα. Το κακό είναι ότι τώρα κατάλαβαν τα Πανεπιστήμια ότι έχουν την πυριτιδαποθήκη δίπλα τους. Δεν είναι τα ελεύθερα Πανεπιστήμια. Δεν υπάρχει ιδιώτης ο οποίος μπορεί να φτιάξει υποδομή Ιατρικής Σχολής. Το ότι φτιάχνουν Παιδαγωγικά Τμήματα είναι γιατί πιστεύουν ότι είναι φτηνά τμήματα. Και αυτό το δίδαξε το κράτος πρώτα-πρώτα. Ότι για να φτιάξεις σχολεία δασκάλων και νηπιαγωγών, αρκεί μια αίθουσα και μια μετωπική διαδικασία. Είναι ακριβά σχολεία οι παραγωγικές σχολές της εκπαίδευσης και Εθνικό Συμβούλιο σημαίνει: ενιαία η εκπαιδευτική κοινότητα, πέρα από παρατάξεις, πέρα από βαθμίδες, να το λέει: για να βγάλεις δασκάλους θα επενδύσεις όρους. Και τότε δεν θα επενδύονται εύκολα σε αυτούς, ούτε στους λογιστές. Κλείνω.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Πριν περάσεις από αυτό, να κάνω μία...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ένα λεπτάκι και θα έχετε το λόγο να τοποθετηθείτε. Γιατί δεν έχει νόημα να πάω πιο κάτω, θα πήξουμε. Εγώ πιστεύω ότι σε αυτό το πρώτο κομμάτι ο σχεδιασμός πρέπει να κατευθύνεται από κάτω προς τα πάνω, να υπάρχουν βαθμοί ελευθερίας, να δώσουμε προτεραιότητα στο ανθρώπινο δυναμικό, από εκεί που καταρτίζεται και πώς επιμορφώνεται και, η μεγάλη συμβολή εδώ, νομίζω ότι συζητώντας με τον συνάδελφο Κώστα Παπαντωνόπουλο καταλήξαμε σε αυτή τη διατύπωση, Να ισχύσει πια η αρχή, και το προτείνουμε να είναι ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου μας: «Minimum δεξιότητες στην optimum ηλικία». Αυτό θα είναι το νέο

σύνθημα του προγράμματος σπουδών. Minimum γιατί: οι δεξιότητες θα οριστούν στο minimum, ώστε να ξέρει ο δάσκαλος ότι αν αυτό το παιδί δεν έχει κατακτήσει αυτό το minimum, πρέπει να προσπαθήσει μαζί του κι άλλο, όσο μπορεί.

ΜΕΛΟΣ: Ας το βάλουμε «τουλάχιστον τις δεξιότητες».

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Βάλτε το όπως θέλετε, αλλά ας πιάσουμε το νόημα. Μην το κάνετε γλωσσικό τώρα. Αλλά στην καλύτερη δυνατή ηλικία. Ενώ σήμερα τι ισχύει;

ΜΕΛΟΣ: «Αναγκαίες», όχι «ελάχιστες».

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Μα δεν είναι η ουσία. Αυτό σημαίνει τώρα να δούμε την ιεραρχία. Θα το βρούμε γλωσσικά, αλλά να δούμε τι λέμε. Αυτό που λέμε είναι λοιπόν να ορίσουμε το ελάχιστο σε αυτές που θα κατακτηθούν στην καλύτερη ηλικία που μπορεί να κατακτηθούν. Η καλύτερη δεν είναι η μικρότερη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παΐζη με συγχωρείτε. Να πούμε ότι σε ένα δεκάλεπτο γι' αυτή...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Εγώ τελειώνω σε ένα λεπτό. Η αρχή λοιπόν είναι: «Οι ελάχιστες δεξιότητες στην καλύτερη ηλικία», αντί οι καλύτερες γνώσεις, το μέγιστο των γνώσεων, στη μικρότερη δυνατή ηλικία (προσέξτε:) για όσους τελικά τα καταφέρουν. Αυτό είναι το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Βάζει τον πήχη ψηλά και σου λέει: για να δούμε, ποιος θα το καταφέρει; 5% επίπεδο αρίστων, μετά ακολουθούν οι «πολύ καλά», μετά ακολουθούν οι «καλά», και οι «σχεδόν καλά».

ΜΕΛΟΣ: Μάλλον θεωρούμε ότι όλοι τα έχουν καταφέρει.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Αυτό δεν επιβεβαιώνεται, Χρήστο, από πουθενά.

ΜΕΛΟΣ: Εγώ το ξέρω ότι δεν επιβεβαιώνεται, είπα «θεωρούμε».

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Τέλος, Δια Βίου και ανεμπόδιστα η παρέμβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, εκεί είναι η μεγάλη σημασία της Δια Βίου, πόροι για την εκπαίδευση και την έρευνα και νέα αναλυτικά προγράμματα. Σταματώ εδώ, γιατί τα αναλυτικά προγράμματα εγώ δεν περίμενα ότι θα τα ανακοινώσει ως επόμενη ατζέντα τόσο σύντομα ο κ. Μπαμπινιώτης. Αυτά δεν είναι ιδέες δικές μας. Όσοι ήσασταν παρόντες σε όλες αυτές τις συζητήσεις που έχουν γίνει, είναι οι λέξεις-κλειδιά που εγώ κράταγα σημείωση από την εισήγηση του καθένα. Κύριε Γκλαβά έχετε βοηθήσει πάρα πολύ. Διότι δεν παρουσιάσατε απλά τις απόψεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που είναι αποτέλεσμα έρευνας, αλλά βάλατε προσωπική χροιά και τουλάχιστον βοηθήσατε έναν ερευνητή -σας το λέω με όλη μου την ειλικρίνεια- να καταγράψει τα σημεία-κλειδιά. Νομίζω ότι το όραμα που περιγράφατε ως πρόσωπο εσείς για μια αλλαγή εμπεριέχει όλες αυτές τις αξίες μέσα. Από κει και ύστερα, κανένας μπορεί να φτιάξει πολλά άλλα

σχέδια. Εμείς φτιάξαμε ήδη ένα αναλυτικό πρόγραμμα, γιατί μας αρέσει να μιλάμε σχεδιασμένα, είναι αυτό το μεγάλο Α3 χαρτί που έχετε, με το οποίο βέβαια θα αρχίζουμε να παίζουμε από την επόμενη φορά, να σας πούμε: να μην είναι έτσι, να είναι αλλιώς, να είναι από δω. Αλλά αυτό που θα προκύψει μέσα από τη συζήτηση δεν θα είναι απλά ένα θεωρητικό κείμενο. Θα είναι ένα κείμενο αρχών, το οποίο θα μπορεί να γίνει όραμα, δηλαδή να εμπνεύσει το ανθρώπινο δυναμικό, τα κόμματα και κυρίως την ίδια την κοινωνία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παΐζη, σας αξίζουν νομίζω και ευχαριστίες και συγχαρητήρια, και σε σας προσωπικά και στην ΟΙΕΛΕ, που έχετε κάνει μια πολύ σημαντική δουλειά ουσίας. Μας πείσατε –μιλάω πρώτα - πρώτα για τον εαυτό μου- για το συστημικό χαρακτήρα, που τον λέμε και τον ξαναλέμε, και που για τους ειδικούς είναι αυτονόητος, που φαίνεται ,όμως, έτσι ανάγλυφα από τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίσατε το θέμα και που προβάλλει όλα τα προβλήματα μαζί και πιθανές λύσεις και τη διασύνδεσή τους. Και που πραγματικά μας έφερε και στα θέματα της πρόσβασης στα Πανεπιστήμια, όχι ως τεχνικό θέμα αλλά ως ουσιαστικό ,όπως το δείξατε, και ως ένα επίπεδο λύσεων για πολλά άλλα πράγματα και αντίστροφα. Λοιπόν, θεωρώ , και νομίζω ότι εκφράζω όλους, πολύ διαφωτιστική και προβληματιστική την ανάπτυξη που κάνατε και συγχαίρω κύριε Πρόεδρε της ΟΙΕΛΕ. Και βεβαίως συγχαίρω τους κυρίους Παΐζη και Παπαντωνόπουλο γι' αυτήν την εργασία .

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Για τη Δια Βίου ελπίζω να μας δοθεί η ευκαιρία, γιατί είναι ένα σημείο ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα μιλήσουμε γι' αυτό, γιατί είναι ένα θέμα κεντρικό. Θα συνεχίσουμε, διότι έχετε πολλά ακόμα να μας πείτε, στην επόμενη συνεδρία. Πιστεύω να ολοκληρώσουμε, πρέπει να ολοκληρώσουμε, και , αν έχουμε χρόνο, και σε συνάρτηση με αυτά που λέτε, μπορεί να μην το έχουμε ως ιδιαίτερο θέμα , αλλά έχετε θίξει τόσα πράγματα , ώστε μπορεί και αυτό το θέμα της πρόσβασης να αναδειχθεί με άλλο τρόπο. Και εκεί θα θέλαμε μία εγρήγορση των εκπροσώπων των Πανεπιστημίων, να μπορούμε σε ανάπτυξη, συνέχιση αυτού του προβληματισμού ουσίας που ακούσαμε σήμερα. Διότι εδώ συνδέθηκαν όλα όσα κατά καιρούς μεμονωμένα έχουμε συζητήσει. Και είχατε δίκιο ότι το ένα συνέχεται με το άλλο. Και φάνηκε πολύ καθαρά και με πολύ πειστικό τρόπο. Επομένως, θα μπορούσαμε για σήμερα να τελειώσουμε. Παρακαλώ.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Παρότι των εκπαιδευτικών θεμάτων, και ίσως λόγω του ότι ασχολούμαι επιστημονικά με τα εκπαιδευτικά θέματα και παρακολουθώντας όλο αυτό τον κύκλο στο μέτρο που βρέθηκα εδώ, και την εξαιρετική πράγματι αυτή δουλειά που όπως είπατε αξίζει συγχαρητήρια -εγώ θέλω να σας παραλάβω ως συνεργάτη ερευνητή για να τα πάμε τα θέματα αυτά πολύ παραπέρα- αυτό το οποίο ήθελα να πω, το οποίο ποτέ δεν ακούστηκε εδώ και το οποίο νομίζω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να ειπωθεί, και δράττομαι των κατηγοριοποιήσεων που κάνατε, αυτό που θα εκτιμούσα ως εμφανέστατες μορφές ανισότητας εντός του εκπαιδευτικού συστήματος, οι οποίες χρήζουν ιδιαίτερης σημασίας με συστηματικό τρόπο, έτσι ώστε να

αντιμετωπιστούν και να έχουμε ένα πραγματικό σύστημα εκπαιδευτικό το οποίο να δίνει το δικαίωμα σε όλες τις κοινωνικές κατηγορίες και ομάδες ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες. Και αυτό είναι η διάσταση του φύλου.

Δεν έχω ακούσει εδώ, σε καμία συζήτηση, είτε γύρω από τις μεθόδους διδασκαλίας, είτε ιδιαίτερα γύρω από τα αναλυτικά προγράμματα, είτε από μία σειρά από άλλα θέματα τα οποία έχουν θιχτεί, και ιδιαίτερα και αυτού του είδους οι κατηγοριοποιήσεις, μία βασική προβληματική διάσταση ανισότητας μέσα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο διαφαίνεται μέσα από όλα τα τεκμήρια ερευνών που έχουμε ότι αναπαράγεται μέσα από τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος και τα υποσυστήματά του, ιδιαίτερα όσο προχωρά κανείς από τη μία βαθμίδα στην επόμενη, που είναι αυτό της διαφοροποίησης ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια.

Έχουν γίνει συστηματικά προγράμματα ερευνητικά, σε συνέχεια ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών, σε συνέχεια «πάμε κάνουμε σεμινάρια για να συζητάμε», ποτέ δεν μπήκε δομικά, είτε μέσα στη διαδικασία της διδασκαλίας είτε μέσα στα αναλυτικά προγράμματα, είτε μέσα στις λοιπές δομικές ενέργειες αντιμετώπισης των κοινωνικών ανισοτήτων το θέμα αυτό. Από το Νηπιαγωγείο τα διαχωρίζουμε με τις πρακτικές μας, στα Παιδαγωγικά Τμήματα προσπαθούμε συστηματικά να ευαισθητοποιήσουμε τους εκπαιδευτικούς και στην Πρωτοβάθμια φαίνονται επαρκώς ευαισθητοποιημένοι, στο καίριο όμως σημείο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και Γυμνάσιο και Λύκειο, που μέσα από τις διεργασίες της ωρίμανσης της εφηβείας, μέσα από την πρόσληψη των προτύπων για το τι επάγγελμα θα ακολουθήσει κανείς στη συνέχεια, μέσα από τη διαδικασία υποβολής δελτίων για πρόσβαση στην Τριτοβάθμια με επιλογή Σχολών, μέσα στο Πανεπιστήμιο μέσα από την κοινωνικοποίηση, πέρα από την πρόσληψη γνώσεων και πάει λέγοντας, είναι εμφανές ότι έχουμε ένα σύστημα το οποίο, χωρίς να χρειάζεται να μιλάμε για φεμινιστικές ή άλλες προσεγγίσεις, αν μιλήσουμε με καθαρά την προσέγγιση της αξιοποίησης ανθρωπίνου κεφαλαίου, δεν προάγει την αξιοποίηση του ανθρωπίνου κεφαλαίου της χώρας μας, που είναι απολύτως απαραίτητο στοιχείο γιατί είμαστε μικρή χώρα, για την απόλυτη αξιοποίηση, και μέσω της εκπαίδευσης και της έρευνας και της γνώσης, και μέσω της ένταξης στην αγορά εργασίας.

Δεν θα ήθελα να κλείσουμε αυτό τον κύκλο χωρίς να ευαισθητοποιηθούμε όλοι ότι προχωρώντας ή προτείνοντας διαρθρωτικές, θεσμικές, λειτουργικές και λοιπές αλλαγές, και ιδιαίτερα όσον αφορά την αντιμετώπιση κοινωνικών ανισοτήτων (οι παλιννοστούντες, οι μετανάστες και όλα αυτά), δεν θα λαμβάναμε υπόψη μας το πώς θα ευαισθητοποιήσουμε, θα εκπαιδεύσουμε, θα καταρτίσουμε, θα βάλουμε δομικά στοιχεία μέσα στην αναδόμηση του εκπαιδευτικού συστήματος, που θα βεβαιώνονται ότι ένα κορίτσι δεν μπαίνει στο Νηπιαγωγείο να του λένε «παιξε με τις κούκλες», περνάει στο Δημοτικό και λίγο στο Γυμνάσιο και λέει «ναι, εντάξει» και από κει και πέρα λέει: Εγώ για να γίνω και μαμά και μάνα δεν μπορώ να πάω να γίνω πυρηνικός φυσικός, οπότε ας γίνω καθηγήτρια. Και αν πάω στη Φυσική. Δεν θέλω να ανοίξω τον ασκό του Αιόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έχει ζητήσει το λόγο από πολλή ώρα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια κουβέντα μόνο στην κ. Βιτσιλάκη πριν πάω στην κεντρική εισήγηση. Να πω βέβαια ότι έχετε δίκιο ότι υπάρχει μια ανισότητα αντιμετώπισης των φύλων, η οποία είναι κοινωνική περισσότερο και όχι εκπαιδευτική.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Το εκπαιδευτικό σύστημα αναπαράγει ανισότητες και ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα τοποθετηθώ. Να πω ότι τα βιβλία τα καινούρια της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης έχουν πάρα πολλά στοιχεία προς αυτή την κατεύθυνση. Μάλιστα μου έκανε εντύπωση ότι όταν ήρθαν να κάνουν έλεγχο οι κοινοτικοί, ζήτησαν συγκεκριμένες αναφορές και πήραν συγκεκριμένες σελίδες για να πεισθούν ότι μέσα και από τα καινούρια βιβλία αντιμετωπίζουμε ένα θέμα τέτοιο, ισότητας των δύο φύλων. Από την άλλη μεριά να πω την τεράστια ευθύνη που έχουν τα Παιδαγωγικά Τμήματα, υπό την έννοια ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών είναι γυναικείο, ιδιαίτερα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ξεπερνάει ίσως και το 80%, αλλά και στη Δευτεροβάθμια είναι πολύ περισσότερος ο πληθυσμός ο γυναικείος. Υπ' αυτή λοιπόν την έννοια, και τα Πανεπιστήμια και τα Παιδαγωγικά Τμήματα... Αυτά για μια γενική τοποθέτηση. Τώρα να πάω στην κεντρική εισήγηση. Καταρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω για τις προσωπικές αναφορές τον κ. Παϊζή, αλλά το ουσιαστικό κύριοι συνάδελφοι είναι ότι θέλω να συγχαρώ και να ευχαριστήσω και την ΟΙΕΛΕ για την τόσο υπέροχη δουλειά που μας παρουσίασε σήμερα, και φυσικά τον κ. Παϊζή που τόσο παραστατικά και με τέτοια εμπειρία μας τα έδωσε ώστε όλοι καταλάβαμε το μέγεθος. Και κυρίως ήθελα να τονίσω το γεγονός ότι από την αρχή οι εκπρόσωποι της ΟΙΕΛΕ είχαν θέσει επί τον τύπον των ήλων. Δηλαδή όταν οι συζητήσεις ήταν γενικού περιεχομένου και δεν ξέραμε εν πάση περιπτώσει πού θέλουμε να πάμε το καράβι, από την αρχή έθεσαν ένα θέμα: στρατηγικός σχεδιασμός. Και ότι χωρίς αυτόν πορευόμαστε στα τυφλά. Αυτός ο στρατηγικός σχεδιασμός που έχει λάβει υπόψη του και ό,τι ακούστηκε εδώ είναι πολύτιμος και εγώ+ θέλω να σας ευχαριστήσω εκ μέρους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Και προσωπικά ως Γκλαβάς και ως Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ. Κυρία Σχολινάκη.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ - ΧΕΛΙΩΤΗ: Ενημερωτικά, σε σχέση με τα θέματα του φύλου ήθελα να πω ότι πέρσι, απ' όσο εγώ τουλάχιστον γνωρίζω, γιατί το υλοποιήσαμε, είχαμε ένα πρόγραμμα, της κ. Μαραγκουδάκη, το οποίο επεκτάθηκε και στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια. Έγινε μεγάλη προσπάθεια.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) ... γνωρίζω πολύ καλά και το πρόγραμμα και τις δράσεις.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ - ΧΕΛΙΩΤΗ: Πάντως υπάρχει ήδη αυτή η ευαισθητοποίηση. Ήθελα απλώς να πω ότι έχει αρχίσει να μπαίνει και στην Πρωτοβάθμια.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Γι' αυτό και το θέτω στα πλαίσια της στρατηγικής. Ως επιμέρους δράσεις ...

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ - ΧΕΛΙΩΤΗ: Ότι έχει αρχίσει να απασχολεί, ενισχύει αυτό που είπατε εσείς.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Μπορώ να έχω το λόγο; Ένα λεπτό επ' αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε το λόγο, βεβαίως.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ευχαριστώ πολύ. Βέβαια εγώ φιλόλογος είμαι, δεν είμαι κοινωνιολόγος, θα επικαλεστώ όμως, γιατί δεν ήσασταν και στις πρώτες συνεδριάσεις, την έρευνα που έχει κάνει ο κ. Ξωχέλλης για το Γυμνάσιο – Λύκειο κλπ., που παρακολούθησε για 20 χρόνια την εξέλιξη, από το '82. Φαντάζομαι ότι είναι και δημοσιευμένη αυτή η έρευνα. Ότι υπάρχει πλέον στη Δευτεροβάθμια μία ανατροπή των ποσοστών υπέρ των κοριτσιών. Και ότι πρέπει να υπάρξει προβληματισμός για το τι γίνεται με τα αγόρια. Εγώ σε επίπεδο περιπτώσιολογικό θα σας πω, ότι όσο περνάει ο καιρός, στη σημαία είναι όλο και λιγότερα αγόρια –εγώ γυναίκα είμαι- και τα κορίτσια επιλέγουν τους Μηχανικούς Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Φυσική, Ιατρική κλπ., όλο και περισσότερο. Μιλώ για το εκπαιδευτικό σύστημα έτσι όπως είναι, που είναι στενά γνωστικό και επειδή τα κορίτσια είναι πιο τυπικά κλπ., πλέον αρχίζουν και μπαίνουν σε αυτό το κομμάτι δυναμικά. Και επικαλούμαι και αυτή την έρευνα. Παιδαγωγός βέβαια είναι ο Ξωχέλλης, δεν είναι κοινωνιολόγος, αλλά... Αυτό ήθελα μόνο, για να μην θεωρούμε ότι δεν υπάρχει. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ξέρετε, στην πράξη πια, εγώ ως προς αυτό ίσως... Αλλά έχω έχω πολύχρονη εμπειρία από την εκπαιδευτική πράξη σε σχολεία με τεράστιο αριθμό κοριτσιών, αγοριών. Τώρα στα Αρσάκεια της Εκάλης είναι περισσότερα τα αγόρια παρά τα κορίτσια. Δεν βλέπω διαφορές του τύπου που περιγράψατε, ότι το κοριτσάκι είναι για τις κούκλες κλπ. Δηλαδή σιγά-σιγά αυτά έχουν ξεπεραστεί, τουλάχιστον σε μεγάλα σχολεία. Τώρα δεν ξέρω, εσάς τώρα είναι και η ειδικότητά σας και έχετε δουλέψει, έχετε μελετήσει, ερευνήσει γι' αυτό, απλώς εκφράζω μια εμπειρική άποψη. Αυτό που μου φτάνει είναι ότι όχι μόνο δεν υπάρχουν διαφορές, αλλά έχουν και μία πολύ μεγάλη ζωντάνια και μπαίνουν και μπροστά σε όλα τα κορίτσια. Δεν ξέρω όμως στα μικρά μέρη τι γίνεται, μπορεί να ισχύει αυτό που λέτε σε μικρές περιοχές. Και εν πάση περιπτώσει, εδώ είμαστε δάσκαλοι, εκπαιδευτικοί, ερευνητές κλπ., αν είναι μία διάσταση που πρέπει να τη θίξουμε, γιατί όχι, να την αντιμετωπίσουμε.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Απλώς να απαντήσω πολύ απλά, χωρίς να μπω στην ουσία -γιατί σε αυτό προφανώς θα έπρεπε να αφιερώσουμε μια ολόκληρη συνεδρία για να το συζητάμε- να σας δώσω το αντίστοιχο αυτού που συζητιέται, ή των παραδειγμάτων που μου δίνετε όλοι, λέγοντας ότι το παιδί του εργάτη και το παιδί του αγρότη δεν είναι αλήθεια ότι δεν έχει τις ίδιες εκπαιδευτικές προοπτικές, γιατί εγώ έχω έναν ξάδερφο που είναι αγρότης και το παιδί του μπήκε στο Πανεπιστήμιο. Αυτό το λέω ως ακραία έκφανση, για να δηλώσω ότι σαφώς υπάρχουν διαφοροποιούμενες συνεχώς τάσεις,

οι τάσεις αυτές και δεν φτάνουν στο σύνολο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ως οφείλουν, και ταυτόχρονα, θέλοντας να επισημάνω ως κοινωνιολόγος της κοινωνικοποίησης -εξού και ασχολούμαι με το φύλο- ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι για να περνά μόνο γνώσεις και δεξιότητες αλλά για να κοινωνικοποιεί το άτομο σε κάθε επίπεδο διαφορετικά. Μέσα σε αυτή τη διάσταση πρέπει να ενταχθεί, γιατί τα τελικά αποτελέσματα που βλέπουμε και στην αποφοίτηση και στα πτυχία και ιδιαίτερα στη μεταφορά της γνώσης στην αγορά εργασίας δείχνει τραγικές διαφοροποιήσεις αυτή τη στιγμή και είναι κάτι που πρέπει να το δούμε σε μία συστημική προσέγγιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό είναι όλο.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, απλώς να ζητήσω από τα μέλη για την επόμενη συνεδρίαση αν μπορούν να φέρουν μαζί τις έγχρωμες φωτοτυπίες, ώστε να μην χρειαστεί...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι - ναι, να μην τις ξαναβγάξετε. Θα τις φέρουμε μαζί μας.

ΜΕΛΟΣ: Με mail να μας τα στείλουν, για να τα έχουμε.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Θα σας τα στείλω εγώ, να τα έχετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στείλτε τα, θα το αναλάβει εδώ η συνεργάτιδά μας. Παρακαλώ.

Δ. ΠΟΥΛΗΣ: Ίσως έχει το χαρακτήρα ερώτησης. Σύντομη λοιπόν τοποθέτηση. Ένα σύστημα λειτουργεί σε ένα εξωτερικό περιβάλλον και αλληλεπιδρά με αυτό.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Θα το πούμε στην επόμενη. Θα το πούμε αυτό, γιατί είναι κρίσιμο. Δηλαδή αν δεν ξέρουμε αυτό...

Δ. ΠΟΥΛΗΣ: Το εξωτερικό περιβάλλον, υπάρχει ένα κομμάτι το οποίο αφορά ιδέες και πληροφορία, ένα κομμάτι που αφορά κυβερνητική και ένα κομμάτι που αφορά κοινωνική συνείδηση εμπεδωμένη. Σε αυτούς τους τρεις πόλους ταλανίζεται...

N. ΠΑΪΖΗΣ: Δημήτρη, εκεί θα μας βοηθήσεις, εκεί θέλουμε τη βοήθειά σου. Δηλαδή να προσθέσεις πάνω σε αυτά τα πράγματα.

Δ. ΠΟΥΛΗΣ: Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, αύριο ανοίγουν τα σχολεία, είστε όλοι οι εκπαιδευτικοί σε ένταση, είμαστε όλοι, άμεσα ή έμμεσα. Ευχαριστώ για τη συνεργασία, θα ιδωθούμε στις 15 του μηνός. Ευχαριστώ.

Η συνεδρίαση λήγει στις 2.30 το μεσημέρι της Πέμπτης 10 Σεπτεμβρίου 2009.

Η αρμόδια
υπάλληλος του ΕΣΥΠ

Ο Πρόεδρος του ΣΠΔΕ

Αγγελική Σουφλή

Καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Επιστολή του εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ Καθηγητή κ. Ι. Πανάρετου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Πατησίων 76, 10434 Αθήνα - τηλ: 010-8203911, fax: 010-8226204

url: www.aueb.gr

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Αντωνιάδου 1-3, τηλ: 010-8203111-3, url: www.stat-athens.aueb.gr

Καθηγητής Ι. Πανάρετος

τηλ./fax: 010-8210509

e-mail: jpan@aeub.gr

url: <http://www.panaretos.eu>

Προς: Καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη

Πρόεδρο του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας

Κοιν: 1. Καθηγητή Θ. Βερέμη, Πρόεδρο Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας

2. Γραφείο Προέδρου του ΠΑΣΟΚ

4 Σεπτεμβρίου 2009

κ. Πρόεδρε,

Μετά την διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη εκλογών για τις 4 Οκτωβρίου θεωρώ ότι θα ήταν σωστό να διακοπεί η λειτουργία του Συμβουλίου, μέχρις ότου αναλάβει η κυβέρνηση που θα προκύψει από τις εκλογές.

Συνέχιση των εργασιών του Συμβουλίου θα είχε έννοια αν αυτό ήταν ανεξάρτητη αρχή και όχι υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, όπως είναι σήμερα. Δυστυχώς η κυβέρνηση, παρά τις επίμονες αναφορές του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και τις υπομνήσεις μου κατά τις συνεδριάσεις, αγνόησε πλήρως την υπόδειξη αυτή.

Εξ άλλου, οι εκλογές παρέχουν την καλύτερη ευκαιρία για την διατύπωση της γνώμης των ίδιων των πολιτών για τις εκπαιδευτικές πολιτικές των κομμάτων.

Πέραν του ουσιαστικού αυτού λόγου, υπάρχουν και πρακτικοί αντικειμενικοί λόγοι (πιθανή απουσία μελών λόγω άλλων υποχρεώσεων).

Με δεδομένο ότι επόμενο θέμα των συνεδριάσεων θα ήταν το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα ήταν εξαιρετικά άστοχο να ξεκινήσει η συζήτηση για το θέμα αυτό με υπηρεσιακή, ουσιαστικά, κυβέρνηση.

Με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να ευχαριστήσω, τόσο εσάς όσο και τα λοιπά μέλη του Συμβουλίου για την εποικοδομητική συνεργασία μας στις μέχρι τώρα συνεδριάσεις μας που, παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες, βάζει τις βάσεις για την μελλοντική αποτελεσματική λειτουργία του.

Καθηγητής Ιωάννης Πανάρετος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Εισήγηση της ΟΙΕΛΕ με θέμα: «Στρατηγικός Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Συστήματος – Επισημάνσεις και μεθοδολογία εργασίας»